

บทเจริญพระพุทธมนต์

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

สืบสานพระราชปณิธาน “ธรรมราชินี”

๒๕พ.ย. ๖๐

สัทนามานัสลลิตี

อรรถกถา	ลภัสรัตนอม	ภักดี	ท่าน
รักชรัถิ	กอบกณีย	แห่ง	ใจ
รักสสัน	กอบบุญธิ	ลลิตี	อัน
รักสภักดี	ลภัสรัตน	ลลิตี	อัน

๑. ลภัสรัตน	กมล
ภักดี	อยู่
ลภัสรัตน	ไทย
กมล	อยู่

๑. ไทย	ไทย
ไทย	ไทย
ไทย	ไทย
ไทย	ไทย

๑. ไทย	ไทย
ไทย	ไทย
ไทย	ไทย
ไทย	ไทย

พ.ศ. ๒๕

พิมพ์ที่โรงพิมพ์... วันที่... เดือน... ปี...

น้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

สยามานุสสติ

รักราช จงจิตน้อม	ภักดี ทำนนา
รักชาติ กอบกรณีย์	แนวไว้
รักศาสน์ กอบบุญตรี	สุจริต ถ้วนเทอญ
รักศักดิ์ จงจิตให้	โลกซ้องสรรเสริญ

ยามเดินยืนนั่งน้อม	กมล
รำลึกถึงเทศน	อยู่ยัง
เป็นรัฐมณฑล	ไทยอยู่ สราญฮา
ควรถนอมแน่นตั้ง	อยู่เพ็ญอวสาน

ใครรานใครรูก้าว	แดนไทย
ไทยรบจนสุดใจ	ชาติดิน
เสียเนื้อเลือดหลังไหล	ยอมสละ ลิ่นแล
เสียชีพไปเสียสิ้น	ชื่อก้องเกียรติงาม

หากสยามยังอยู่ยั้ง	ยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ได้ฤ
เราก็เหมือนมอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (เสด็จพระราชสมภพ ๑ มกราคม ๒๔๒๓ - เสด็จสวรรคต ๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๖๘) เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๖ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ในพุทธศักราช ๒๔๕๓ พระองค์ได้ทรงตั้งพระราชปณิธานไว้อย่างแน่วแน่ประการหนึ่งว่า “...ฉันยังหวังว่าจะมีชีวิตอยู่นานพอที่จะได้เห็นประเทศสยามได้เข้าร่วมในหมู่ชาติต่างๆ โดยได้รับเกียรติและความเสมอภาคอย่างจริงๆ ตามความหมายของคำนั้นทุกประการ...”

แม้สภาพบ้านเมืองและกระแสความเป็นไปในโลกเวลานั้นจะก่อปัญหาารุมเร้าเข้าสู่สยามประเทศอย่างหนักหน่วง ทั้งภัยคุกคามด้านความมั่นคง สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กระแสความคิด และความจำเป็นที่ต้องสร้างรัฐสมัยใหม่ให้บังเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างเร่งด่วน แต่ตลอดระยะเวลา ๑๕ ปีแห่งรัชสมัยของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระราชสมัญญาว่า “สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า” หรือ

พระมหากษัตริย์จอมปราชญ์นั้น พระองค์ได้ทรงทุ่มเทกำลังพระวรกาย พระสติปัญญา และพระราชหฤทัย ทรงพระอุตสาหวิริยภาพ และ ทรงใช้พระราชอัจฉริยภาพอย่างยิ่ง เพื่อยังให้พระราชปณิธานดังกล่าว สัมฤทธิ์ผลโดยเฉพาะยิ่งอย่างการปลูกฝังความเป็นชาติไทย ให้คนไทย ตระหนักในอุดมการณ์ร่วมสูงสุด ๓ สถาบัน กล่าวคือ **ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์** เพื่อนำรัฐนาวาให้ฝ่าวิกฤตทั้งหลายได้โดยสวัสดิ์ จึง ได้พระราชทาน **“ธงไตรรงค์”** สื่อสัญลักษณ์ความเป็นชาติไทย โดย ทรงสอดแทรกความหมายอันลึกซึ้งไว้เป็น “เอกลักษณ์” ประจำ จิตใจคนไทยมานับแต่นั้น

สถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งสื่อด้วยริ้ว “สีน้ำเงิน” เป็นแกนกลาง เคียงคู่ด้วยริ้ว “สีขาว” คือศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ ภายใน ริ้ว “สีแดง” คือความเป็นชาตินั้น สะท้อนถึงแนวพระราชดำริ ตามที่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทาน พระบรมราชาธิบายไว้สอดคล้องกับพระพุทธพจน์ว่า “พระราชาเป็น ส่างแห่งแคว้น” เป็นศูนย์รวมจิตใจชนในชาติ และ “เปรียบเสมือน ธงชัยของชาติ” ฉะนั้น ความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ซึ่งราษฎร พึงมีด้วยดวงจิตอันเปี่ยมด้วยกตัญญูกตเวทิตาธรรม ย่อมนำไปสู่ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ด้วยการกระทำดีทั้งกาย วาจา และใจ ย่อมเป็นความประพฤติดีที่ต้องด้วยหลักพระพุทธศาสนา

สมควรที่ปวงชนชาวไทยจะมีความกตัญญูสำนึกในพระราชคุณูปการ และตั้งใจสนองพระมหากรุณาธิคุณด้วยกตเวทิตะ ควรที่จักได้รับการ สรรเสริญตามธรรมแห่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และหลักธรรม ของทุกศาสนา ซึ่งล้วนยกย่องผู้มีน้ำใจกตัญญูกตเวทิตะและจงรักภักดี ด้วยการปฏิบัติบูชา อยู่ในทำนองคลองธรรม อันเป็นวิธีที่จะรักษาชาติบ้านเมืองให้มั่นคงเป็นปึกแผ่นไว้ได้ตลอดกาล

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบ พระราชกรณียกิจเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน ชาวไทยเหลือคณานับ ยังผลเลิศปรากฏแก่แผ่นดินมาตราบกระทั่ง ปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น ด้านการศึกษาซึ่งเป็นการสร้างคุณภาพพลเมือง ได้ทรงจัดโครงการศึกษาอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงระดับ อุดมศึกษาและอาชีวศึกษา ทรงสร้างโรงเรียนไว้เป็นจำนวนมากทั้งใน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทรงสร้างโรงเรียนมหาดเล็กหลวงหรือ “วชิราวุธวิทยาลัย” ขึ้นแทนวัดประจำรัชกาลที่ ๖ ทรงยกฐานะ โรงเรียนมหาดเล็กขึ้นเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือน และต่อมาได้ ทรงสถาปนาขึ้นเป็น “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” เป็นมหาวิทยาลัย แห่งแรกของไทยทรงตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาเป็นกฎหมาย การศึกษาภาคบังคับฉบับแรกทรงขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับสตรีทั่วทุกภูมิภาค ทรงเปิดกิจการโรงเรียนเพาะช่างทรงบุกเบิก

(๕)

แนวทางการศึกษาค้นคว้าด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ทรงสนับสนุนและพัฒนากิจการโรงเรียนฝึกอาชีพชั้นสูงทั้งด้านการเกษตร ครุ ช่างฝีมือ กฎหมาย วิศวกรรม ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นรากฐานของการศึกษาชั้นสูงในปัจจุบัน

ด้านสังคม ทรงยกเลิกกิจการบ่อนการพนันและอากรหวยซึ่งมอมเมาประชาชน ทรงตราพระราชบัญญัติขนานนามสกุลเพื่อให้คนไทยมีสำนึกรักวงศ์ตระกูลและเป็นพื้นฐานของการพระราชทานสิทธิในทางแพ่งแก่พลเมือง ทรงเร่งรัดให้จัดทำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และบรรดากฎหมายที่ทันสมัยสอดคล้องกับระบบกฎหมายสากล ทรงสถาปนาเนติบัณฑิตยสภาเพื่อผดุงวิชาชีพกฎหมาย ทรงจัดระเบียบราชการศาลให้สอดคล้องกับระบบกฎหมายสมัยใหม่ ทรงวางรากฐานกิจการสถาปนาความ ทรงสถาปนากรมราชทัณฑ์ ทรงรวมกิจการตำรวจที่กระจัดกระจายอยู่ให้เป็นเอกภาพและทรงสถาปนากรมตำรวจ ทรงตรากฎหมายที่สร้างสรรค์บ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศ เป็นจำนวนมากทรงขยายความเข้าใจของประชาชนด้านรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ให้ก้าวไปสู่องค์ความรู้ระดับสากล โดยเฉพาะด้านกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์ตำรากฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายทะเล เป็นเล่มแรกของประเทศไทย

(๖)

ทรงจุดประกายความรู้เกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสมาชิกของกิจการกาชาดสากล

ด้านเศรษฐกิจ ทรงจัดตั้งธนาคารออมสินเพื่อปลูกฝังการออมในหมู่ประชาชน ทรงฟื้นฟูกิจการของแบงก์สยามกัมมาจลหรือธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ทรงก่อตั้งโรงปูนหรือกิจการเครือซิเมนต์ไทย เพื่อประโยชน์ด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภคและสนับสนุนความเจริญทางเศรษฐกิจ ทรงก่อตั้งสภาเผยแผ่พาณิชย์ซึ่งเป็นรากฐานของสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม ทรงก่อตั้งศาลาแยกธาตุ ซึ่งเป็นรากฐานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทรงวางแนวทางการจัดทำงบประมาณในระบบสมัยใหม่ตามวิธีสากล

ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค ทรงวางโครงข่ายคมนาคมยุคใหม่ด้วยกิจการรถไฟ ทรงปรับปรุงและขยายงานกิจการรถไฟและทรงสถาปนากรมรถไฟหลวง ซึ่งเป็นพระบรมราโชบายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเสริมสร้างความมั่นคงภายในรัฐ ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวสู่ภูมิภาคอีกด้วย ทรงเปิดสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ทรงเปิดการเดินรถด่วนระหว่างประเทศสายใต้เชื่อมโยงกับกิจการรถไฟพม่า (มาเลเซีย) ทรงสร้างสะพานพระราม ๖ เชื่อมโครงข่ายการขนส่งทรัพยากร สินค้า และแรงงานอย่างเป็น

ระบบ ทรงวางโครงการชลประทานเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมเป็น
 ลุ่มน้ำต่างๆ เช่น โครงการลุ่มน้ำป่าสักใต้และเขื่อนพระราม ๖ ซึ่งส่ง
 ผลดีต่อการบรรเทาอุทกภัยและสนับสนุนการทำนาในเขตภาคกลาง
 ทรงตั้งกรมอากาศยาน เริ่มการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ทางอากาศ ทรง
 สร้างสวนลุมพินีไว้จัดงานสยามรัฐพิพิธภัณฑ์เพื่อเป็นการแสดงสินค้า
 ระดับโลก และเมื่อเสร็จงาน ทรงกำหนดให้จัดเป็นสวนสาธารณะ
 สำหรับประชาชนเป็นแห่งแรกของประเทศไทย

ด้านการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ ให้เก็บภาษีอากรจากพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เยี่ยง
 ราษฎรผู้หนึ่ง ทรงส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและ
 วิพากษ์วิจารณ์ผ่านสื่อมวลชนที่สำคัญในยุคนั้นคือหนังสือพิมพ์ ทรง
 ส่งเสริมสิทธิและสถานภาพสตรีให้เฟื่องฟูขึ้นยิ่งกว่าในยุคอดีต ทรง
 ทดลองและฝึกให้ข้าราชการบริพารและข้าราชการรู้จักการปกครอง
 ระบอบประชาธิปไตยโดยทรงสร้างเมืองจำลอง “ดุสิตธานี” ขึ้น เป็น
 เมืองทดลองที่มีธรรมนูญนคราภิบาลสำหรับปกครอง มีพรรคการเมือง
 การเลือกตั้ง และการบริหารตามระบอบประชาธิปไตยอีกทั้งยังทรง
 ฝึกหัดแนวความคิดการเมืองการปกครองสมัยใหม่ผ่านพระราชกรณียกิจ
 ด้านอักษรศาสตร์อันมีมากมายนับพันๆ หัวเรื่องของพระองค์

ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ทรงสถาปนากิจการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระบรมชนกนาถ และวชิรพยาบาลเป็นพระราชกุศลส่วนพระองค์ทรงสร้างสถานเสาวภาเพื่อผลิตวัคซีนและเซรุ่ม ทรงเปิดการประกาศกรุงเทพฯ ทรงบุกเบิกกิจการแพทย์ทหาร โดยโปรดเกล้าฯ ให้มีโรงเรียนแพทย์ทหาร และกรมนักเรียนแพทย์เสียป่าขึ้น

ด้านการปลูกฝังคุณลักษณะอันดีงามของชนในชาติ ได้ทรงจัดตั้งกองเสือป่าและกองลูกเสือเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของพลเมือง ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ทั้งสำหรับผู้ใหญ่และเด็ก เพื่อเป็นกำลังสำรองของชาติคอยสนับสนุนกิจการทหารได้อย่างเหมาะสม และจักได้เป็นผู้มีอุปนิสัยที่พึงประสงค์ ยิ่งไปกว่านั้น ยังทรงนำพระปรีชาสามารถด้านอักษรศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และการสื่อสารมวลชน มาปลูกฝังความเป็นคนไทยได้โดยแนบเนียนตามหลักจิตวิทยาอย่างสุขุมคัมภีรภาพ สอดคล้องกับพระราชกรณียกิจด้านศิลปวัฒนธรรมที่ทรงตั้งกรมมหรสพและโรงเรียนพรานหลวงขึ้น เพื่อฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นต้นกำเนิดของกรมศิลปากรและวิทยาลัยนาฏศิลป์ ทรงตั้งโรงละครหลวงขึ้นเพื่อส่งเสริมการแสดงละครในหมู่ข้าราชการเพื่อเป็นแบบอย่างอันดีงามไปสู่ราษฎร และเป็นการรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติให้ดำรง

คงอยู่ ในขณะที่เดียวกัน ก็ทรงแนะนำศิลปวัฒนธรรมตะวันตกที่คนไทยควรรับรู้ เพื่อก้าวสู่การยืนหยัดอย่างสง่างามในเวทีสากลด้วย

ด้านวรรณกรรมและหนังสือพิมพ์ ทรงตราพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับแรกขึ้น เรียกว่า พระราชบัญญัติสมุด เอกสาร และหนังสือพิมพ์ ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องราวต่างๆ ไว้เป็นอันมาก ทั้งในภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส ทั้งที่เป็นร้อยแก้ว และร้อยกรอง ทั้งที่เป็นสารคดี และบันเทิงคดี ในรูปแบบพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส เทศนา บทละครรำ บทละครร้อง บทละครพูด บทโขน บทอุปรากร บทลิเก บทภาพยนตร์ ฯลฯ ทั้งยังทรงใช้พระนามแฝงในการทรงพระราชนิพนธ์บทความพระราชทานไปลงหนังสือพิมพ์ พร้อมพระราชทานโอกาสให้ประชาชนสามารถเขียนบทความวิพากษ์หรือโต้แย้งพระองค์ได้ด้วย บทพระราชนิพนธ์ต่างๆ นั้นนับรวมกว่าพันเรื่อง ยากจะหาบุคคลใดในโลกสามารถทำได้เช่นนี้ นับเป็นพระราชมรดกอันล้ำค่าตกทอดมาสู่ประชาชนชาวไทยให้ได้ศึกษาเรียนรู้ ชื่นชม และสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น

ถ้าชาวไทยได้ใส่ใจศึกษาพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวอย่างถ่องแท้แล้ว จะเห็นได้ว่า รัชสมัยของพระองค์เป็นยุคแห่งการยกเกียรติภูมิของ

ชาติไทยให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศอย่างแท้จริง ทรงเริ่มวางรากฐานตั้งแต่การพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถ อุปนิสัย พลานามัย ความรู้สึกนึกคิดของชนในชาติซึ่งถือเสมือนด้วยการสร้างประเทศชาติอย่างยั่งยืน จนกระทั่งถึงพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม การต่างประเทศ และล้อมรั้วด้วยความมั่นคงทางยุทธศาสตร์ความมั่นคง เป็นแกนหลักที่ทำให้สังคมในรูปแบบรัฐชาติดำรงอยู่รอดปลอดภัยในเวทีโลก และยังคงอกงามเจริญรุ่งเรืองสู่นาคต

พระราชกรณียกิจอันยิ่งใหญ่อีกประการหนึ่งได้แก่ด้านยุทธศาสตร์และการทหาร พระองค์ได้ทรงสร้างแสนยานุภาพของกองทัพให้ทันสมัยและเพียบพร้อมทุกด้าน ทั้งกองทัพบก กองทัพเรือ และพระราชทานกำเนิดกองทัพอากาศ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมทางด้านการทหาร เช่น การพระราชทานกำเนิดฐานทัพเรือสัตหีบ, ราชนาวิสัยสโมสร, ฐานทัพอากาศและท่าอากาศยานดอนเมือง, กองทัพภาคที่ ๔ ที่พัฒนามาจากกิจการทหารล้อมวัง, สภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งก่อกำเนิดมาจากสภาป้องกันพระราชอาณาจักรที่ทรงสถาปนากิจการไว้ เป็นต้น

(๑๑)

เหตุที่ทรงพระปรีชาสามารถอย่างยิ่งในด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงนั้นเนื่องจากทรงเข้าพระราชหฤทัยจากบทเรียนในอดีตที่ประเทศไทยถูกคุกคามจากภายนอกประเทศและมีการก่อความไม่สงบภายในประเทศ ประกอบกับทรงสำเร็จการศึกษาการทหารยุคใหม่จากโรงเรียนนายร้อยแซนด์เฮิร์สต์ และการศึกษาวิชาพลเรือนด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และอักษรศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด สหราชอาณาจักร จึงทรงเข้าพระราชหฤทัยในทางยุทธศาสตร์และความเป็นไปในโลกสากลอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ ยังทรงปลูกฝังความรู้สึกราชาชาตินิยมให้เกิดขึ้นเป็นคุณลักษณะและความรู้อย่างทหารในหมู่พลเรือน และทรงปลูกฝังความรอบรู้วิชาพลเรือนในหมู่ทหาร เป็นการผสมผสานวิธีการพัฒนาคุณภาพสำหรับสังคมไทยได้อย่างลงตัว

พระราชวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ที่ไม่อาจลืมเลือนได้คือ เมื่อเกิดมหายุทธสงครามโลกครั้งที่ ๑ ขึ้นในยุโรปนั้น ได้ทรงดำเนินยุทธวิธีทางการทูต การข่าว และการรบอย่างแนบเนียน กระทั่งทรงตัดสินพระราชหฤทัยเข้าร่วมรบกับฝ่ายสัมพันธมิตร มีพระบรมราชโองการประกาศสงครามกับเยอรมนี และออสเตรีย-ฮังการี เพื่อรักษาสติของประเทศ และเพื่อความเที่ยงธรรมของโลกเป็นส่วนรวม เมื่อพุทธศักราช ๒๔๖๐ อีกทั้งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ส่ง

กองทหารอาสาไปร่วมรบในสมรภูมิ ณ ทวีปยุโรป กองทหารอาสาได้ร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่กับกองทัพของมหาประเทศอย่างสมภาคภูมิ กระทั่งประสบชัยชนะ นำธงไตรรงค์ไปคลี่ให้ปรากฏแก่สายตารายประเทศได้สำเร็จ ในขณะเดียวกัน ทหารนับพันนายแห่งกองทัพสยามก็ได้เรียนรู้ยุทธวิธีตามแบบอารยประเทศจากการปฏิบัติจริง เมื่อกลับมาก็เป็นบูรพาจารย์ผู้วางรากฐานกองทัพสยามยุคใหม่ได้ในเวลาต่อมา

การเข้าร่วมมหาสงครามครั้งนี้ ก่อให้เกิดผลดีแก่ประเทศไทยอย่างมหาศาลในฐานะผู้ชนะสงคราม ประเทศไทยสามารถเจรจากับประเทศมหาอำนาจขอแก้ไขสนธิสัญญาสิทธิสภาพนอกอาณาเขต และสนธิสัญญาจำกัดอำนาจการเก็บภาษีของประเทศไทยที่มีมาแต่อดีตได้สำเร็จ ทำให้ประเทศไทยพ้นสภาพการเสียเปรียบในด้านการศาล และสามารถดำเนินนโยบายด้านภาษีได้ด้วยตนเอง ประเทศไทยจึงดำรงเอกราชโดยสมบูรณ์ตราบเท่าทุกวันนี้ นอกจากนี้ การนำสยามเข้าร่วมรบในมหาสงครามเมื่อศตวรรษก่อนนั้น ยังทำให้ชื่อเสียงของประเทศสยาม ขจรขยายไปทั่วสากล เป็นการเผยเกียรติภูมิของชาติให้ปรากฏเด่นชัดในสายตาชาวโลก สยามจึงได้ชื่อว่า เป็น “อารยประเทศ” สมพระราชปณิธานเมื่อแรกเสวยราชย์นั้นทุกประการ

เมื่อศึกษาพระราชจริยวัตรส่วนพระองค์จะพบว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิบัติพระองค์เยี่ยงชาวไทยผู้หนึ่งที่มีความรักชาติ มีพระราชานุกิจที่คงความเป็นไทยอย่างแน่นแฟ้น ทรงคำนึงถึงความเป็นไทย และศักดิ์ศรีของความเป็นคนไทยอยู่ตลอดเวลา พร้อมกันนั้น ก็ทรงพระราชปรารภจะจงใจเพื่อนร่วมชาติให้ตระหนักถึงความสำคัญในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยและความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ดังจะศึกษาได้จากพระราชหัตถเลขา พระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่บุคคลหรือคณะบุคคลต่างๆ ตลอดจนทางบทพระราชนิพนธ์ที่ทรงใช้เป็นเครื่องมือสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์

แม้ในกาลสมัยต่อมา บรรดาบทพระราชนิพนธ์ ทั้งที่เป็นแนวปลุกใจให้รักชาติ และกล่อมเกล่าให้มีจิตใจที่ดีงาม เช่น ปลุกใจเสือป่า เทชนาเสือป่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร พระร่วง หัวใจนักรบ มิตรแท้ เสียสละ ฯลฯ และแนวเสริมสร้างสติปัญญาประกอบกับสุนทรียภาพในหมู่ประชาชน เช่น วิวาทพระสมุท กุศโลบายท้าวแสนปม สาวิตรี ศกุนตลา เวณิสวานิช โรมิโอและจูเลียต ฯลฯ ก็ยังได้รับการผลิตซ้ำ ไม่ว่าจะเป็นด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุโทรทัศน์ ละครเวที ภาพยนตร์ ฯลฯ เป็นเครื่องจรรโลงใจสืบมาตราบจนบัดนี้

บางบทบางตอนในบทพระราชนิพนธ์ ได้มีผู้อัญเชิญมา ประกอบทำนองทางสากลเป็นเพลงปลุกใจให้รักชาติในยุคสมัยต่อมา หลายเพลง รวมทั้งโคลงพระราชนิพนธ์ “สยามานุสสติ” ที่ทรงพระราชนิพนธ์ไว้เมื่อร้อยปีที่ล่วงแล้ว ในยุคสมัยที่สยามประเทศเข้าร่วมการยุทธ์ในมหาสงครามโลก จนกระทั่งประสบชัยชนะ ดังได้อัญเชิญมาไว้ในตอนต้น เพื่อเป็นอนุสติเตือนใจชาวไทยได้ทุกยุคทุกสมัย

ตลอดระยะเวลาสิบห้าปีแห่งรัชสมัยที่รุ่งโรจน์และร่มเย็น ด้วยเดชะพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงยังปรากฏผลแห่งพระราชกรณียกิจดำรงอยู่เป็นรากฐานค้ำจุนสังคมไทยให้ต่อยอดพัฒนามาตราบเท่าทุกวันนี้ สมควรที่ชาวไทยจักได้น้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอันล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ และเอาใจใส่ศึกษาเรียนรู้พระราชประวัติ พระราชจริยวัตร และพระราชกรณียกิจ ด้วยดวงจิตอันเที่ยงธรรมปราศจากอคติ และด้วยความกตัญญูทศเวทต่อพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐพระองค์นั้น เพื่อน้อมนำไปเป็นแนวทางในการสร้างตนและสร้างสังคมด้วยคุณลักษณะแห่งความเป็นปราชญ์ต่อไป

(๑๕)

พระเกียรติคุณของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า พระมหากษัตริย์จอมปราชญ์ของชาติไทย มิได้ปรากฏจำกัดเฉพาะภายในความรับรู้ของชาวไทยเท่านั้น หากยังจรจายไปเป็นที่ยกย่องเชิดชูในบรรดานานาประเทศ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๔ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศถวายราชสดุดียกย่องพระองค์ให้ทรงเป็น **“บุคคลสำคัญของโลก”** เป็นเกียรติประวัติแห่งชาติไทยที่ “โลกซ้องสรรเสริญ” และเป็นเครื่องเตือนใจให้บทวนพินิจดูพระราชนิพนธ์โคลงสยามานุสสติบทต้น เพื่อชาวไทยทุกคนจักได้เจริญรอยพระยุคลบาทตามแนวทางแห่งความรัก ๔ ประการคือ **“รักราช รักชาติ รักศาสน์ รักศักดิ์”** ร่วมกันสรรค์สร้างราชอาณาจักรไทยให้รุ่งเรืองไพบูรณ์สืบไปด้วยความจงรักภักดีอันประเสริฐ ตราบนิรันดร์

รักราช จงจิตน้อม

ภักดี ท่านนา

รักชาติ กอบกรณีย์

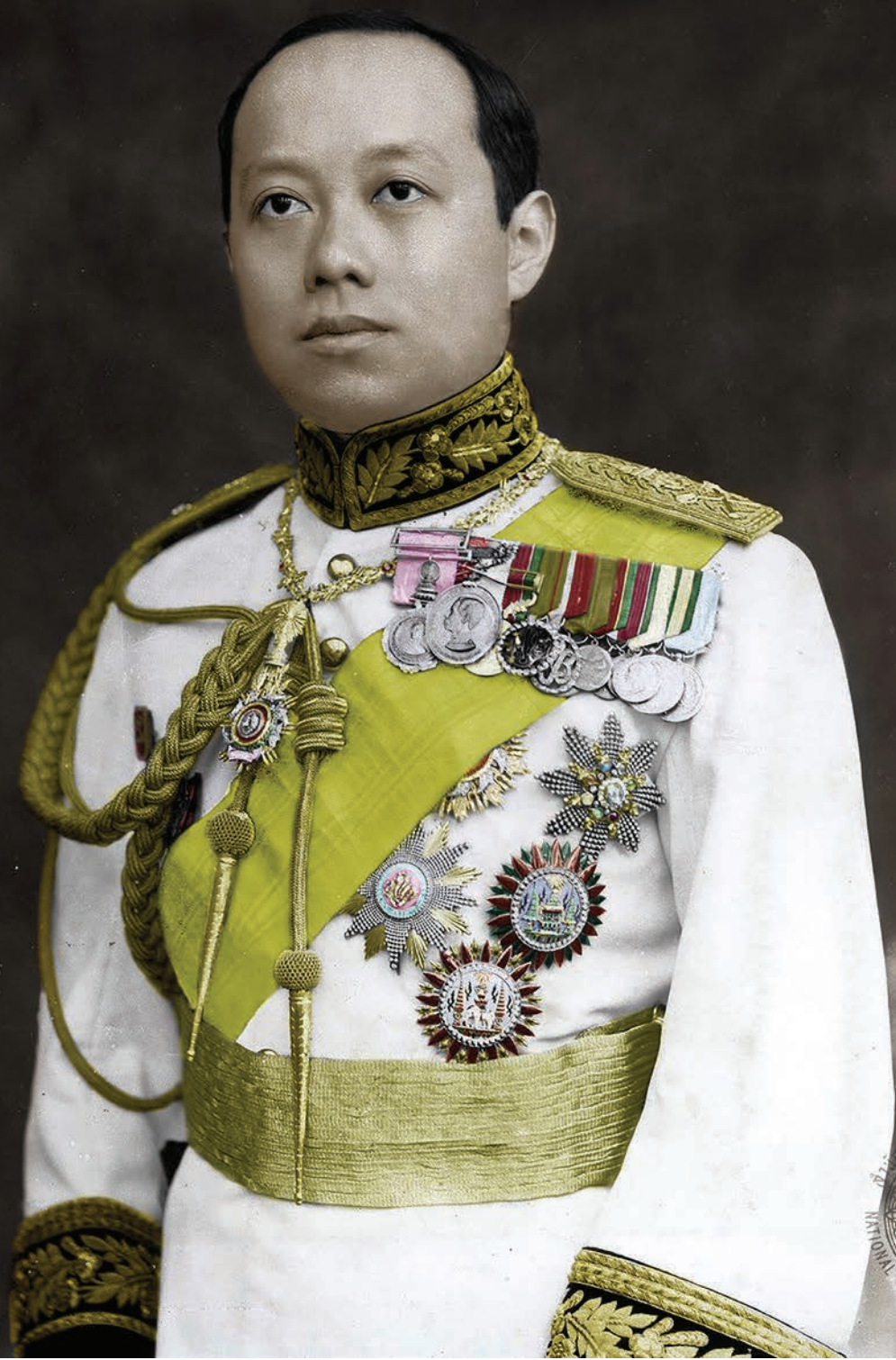
แนวไวั

รักศาสน์ กอบบุญตรี

สุจริต ถ้วนทอญ

รักศักดิ์ จงจิตให้

โลกซ้องสรรเสริญ.

สารบัญ

- ชัยมงคลคาถา (ชะยันโต) ๑

บทสวดมนต์บำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวาย

- บูชาพระรัตนตรัย (อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภาคะวา) ๕
- อัมมสังคินีมาติกาปาฐะ (กุสะลา อัมมา) ๖
- ปิฎฐานมาติกาปาฐะ (เหตุปัจจัยโย) ๑๒

บทเจริญพระพุทธมนต์ถวายพระพรชัยมงคล

๑. บทชุมนุมเทวดา ๑๗
๒. บทนอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้า (นะโม ตัสสะ) ๑๙
๓. บทพระไตรสรณคมน์ (พุทฺธัง สรณัง คัจฉามิ) ๒๐
๔. บทนมการสทิตคาถา (สัมพุทฺธะ) ๒๒
๕. บทนมการสทิตคาถา (โย จักขุมา) ๒๔
๖. บทนโมการอภฺฐกคาถา (นะโม อะระหะโต สัมมา) ๒๗
๗. บทอัมมจักกัปปวัตตนสูตร (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภาคะวา...) ๓๑
๘. บทมงคลสูตร (พะหุ เทวา มนุสสา จะ) ๔๖
๙. บทรัตนสูตร (ยังฺกิญฺจิ วิตตัง อิธะ วา หุรัง วา) ๕๑
๑๐. บทกรณียเมตตสูตร (กะระณียมัตถะกุสะเลนะ) ๕๖

๑๑. บทขันธปริตร (วิรูปักเขหิ เม เมตตัง)	๕๙
๑๒. บทเมตตานิสังสุตตปาฐะ (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภาคะวา...)	๖๒
๑๓. บทโมรปริตร (อุเทตะยัญจักขุมา)	๖๕
๑๔. บทจันทปริตตปาฐะ (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภาคะวา...)	๖๘
๑๕. บทสุริยปริตตปาฐะ (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภาคะวา...)	๗๑
๑๖. บทวัฏฏกปริตร (อตฺถิ โลเก สีสละคุณฺ)	๗๕
๑๗. บทอนุสสรณปาฐะ (อิติปิ โส ภาคะวา)	๗๘
๑๘. บทอาฏานาฎิยปริตร (วิปัสสิสสะ นมะตฺถุ)	๘๑
๑๙. บทอังกุลิมาลปริตร (ยะโตหัง ภาคินี)	๘๔
๒๐. บทโพฆณฺคปริตร (โพฆณฺโค สะติสังขาโต)	๘๖
๒๑. บทอภยปริตร (ยันทุนนิมิตตัง)	๘๙
๒๒. บทสีกกัตฺวา (สีกกัตฺวา พุทธะระตะนัง)	๙๐
๒๓. บทนัตถิ เม (นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง)	๙๒
๒๔. บทยังกิญจิ (ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก)	๙๓
๒๕. บทมงคลจักรวาลใหญ่ (สิริธิติมะติเตโ)	๙๕
๒๖. บทรัตนัตถ์ยัปภาววิยาจนคาคา (อะระหัง สัมมาสัมพุทฺโ)	๙๘
๒๗. บทสุขาวิยาจนคาคา (ยัง ยัง เทวะมะนุสสานัง)	๑๐๑
๒๘. บทปรมราชินีนาถาภิตุสทิธวรทานคาคา	๑๐๔

(ปะระมะราชินีนาถา สิริกิตติ...)

๒๙. บทมหาชีราลงกรณภิกขิตรวรทานคาถา	๑๐๙
(มะหาวะชีราลงกระโณ สยามานัง...)	
๓๐. บทเทวตาอุยโยชนคาถา (ทุกข์ปัสตตา จะ นิททุกขา)	๑๑๔
๓๑. บทพุทธชัยมงคลคาถา (พาหุง สหัสสสมะภินิมิตะสาวุธันตัง)	๑๑๖
๓๒. บทขยปริตร (มหาการุณิโก นาโถ)	๑๒๐
๓๓. บทภาต สัพพะมังคะลัง (ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง)	๑๒๒
๓๔. บทนักษัตตยักข์ (นักษัตตะยักขะภูตานัง)	๑๒๓
- เจริญจิตภาวนา	
- พระประวัติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)	๑๒๕
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก	

บทชัยมงคลคาถา

ชัยมงคลคาถา เป็นคาถาสวดเพื่อให้เกิดมีชัยมงคลในการทำพิธีมงคลต่างๆ โดยกล่าวถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าที่มีพระกรุณาเป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์ เป็นสัจวาจาให้เกิดชัยมงคลในมงคลพิธี ดังที่พระองค์ได้ทรงชนะมารที่โคนโพธิพฤกษ์ฉะนั้น

ชัยมงคลคาถา

ชนะันโต โพธิยา มูเล
เอวัง ตวััง วิชะโย โทหิ
อะปะราชิตะปัลลังเก
อะภิสเสก สัพพะพุทธานัง
สุนักขัตตัง สุมังคะลัง
สุชะโณ สุมุหุตโต จะ
ปะทักขินัง กายะกัมมัง
ปะทักขินัง มะโนกัมมัง
ปะทักขินานิ กัตถ์วานะ

สัักยานัง นันทิวัทตะโน
ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล ฯ
สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
อัคคัปปัตโต ปะโมหะติ ฯ
สุปะภาตัง สุหุณฺณัตถัง
สุยิณฺฐัง ฬัรฺหิมะจาริสสุ
วาจากัมมัง ปะทักขินัง
ปะณิสี เต ปะทักขินา
ละภันตัตถะ ปะทักขิณะ ฯ

คำแปล

ขอท่านจงมีชัยชนะในมงคลพิธี เหมือนพระจอมมุนีทรงชนะมารที่โคณโพนพิทักษ์ ทรงถึงความเป็นผู้เลิศในสรรพพุทธาภิเษก ทรงปราโมทย์อยู่บนอปราจิตบัลลังก์อันสูง เป็นจอมมหาปฐพี ทรงเพิ่มพูนความยินดีแก่เหล่าประยูรญาติากยวงศ์ฉะนั้น เทอญ

เวลาที่สัตว์ประพตชอบ ชื่อว่าฤกษ์ดี มงคลดี สว่างดี รุ่งดี และชนะดี ครูดี บุชาติแล้ว ในพรหมจารีบุคคลทั้งหลาย กายกรรมเป็นประตกฆิณส่วนเบื่องขวา วจีกรรมเป็นประตกฆิณส่วนเบื่องขวา มโนกรรมเป็นประตกฆิณส่วนเบื่องขวา ความปรารถนาของท่านเป็นประตกฆิณส่วนเบื่องขวา สัตว์ทั้งหลายทำกรรมอันเป็นประตกฆิณส่วนเบื่องขวาแล้ว ย่อมได้ประโยชน์ทั้งหลาย อันเป็นประตกฆิณส่วนเบื่องขวา ฯ

บทสวดมนต์
บำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวาย

บูชาพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทธโธ ะคะคะวา, พุทธัง ะคะคะวันตัง อะภิวาเทมิ ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

สวากขาโต ะคะคะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

สุปะฏิปันโน ะคะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

คำแปล

พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิง
ทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มี
พระภาคเจ้า ผู้ทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

พระธรรมเป็นธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว
ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าปฏิบัติดีแล้ว ข้าพเจ้า
นอบน้อมพระสงฆ์ ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

บทธัมมสังคณีมาติกา (กุสลา ธัมมา)

บทธัมมสังคณีมาติกา อธิบายถึงธรรมอันเป็นกุศล เป็นอกุศล และเป็นกลางๆ เป็นต้น เป็นส่วนแห่งพระอภิธรรม คือธรรมะชั้นสูงที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนาโปรดพระพุทธมารดาบนดาวดึงส์เทวโลก จึงใช้สาธยายเพื่อสนองคุณของผู้ล่วงลับไป เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวที และมีตำนานว่า ผู้ได้ฟังพระอภิธรรมแม้เป็นสัตว์เดรัจฉานที่ฟังไม่เข้าใจความหมาย เช่น ค้างคาวได้ฟัง ก็ยังได้รับอานิสงส์มาก แม้สิ้นชีพไปก็บังเกิดในสุคติโลกสวรรค์

ธัมมสังคณีมาติกาปาฐะ

กุสลา ธัมมา อะกุสลา ธัมมา อัปฺยาเกตา ธัมมา ฯ

สุขาเย เวทะนายะ สัมปะยุตฺตา ธัมมา ทุกขาเย เวทะนายะ
สัมปะยุตฺตา ธัมมา อะทุกขมะสุขาเย เวทะนายะ สัมปะยุตฺตา
ธัมมา ฯ

วิปากา ธัมมา วิปากะธัมมะธัมมา เนวะวิปากะนะวิปากะ-
ธัมมะธัมมา ฯ

อุปาตินนุปาทานิยา อัมมา อะนุปาตินนุปาทานิยา อัมมา
อะนุปาตินนุปาทานิยา อัมมา ฯ

สังกิลิฏฐะสังกิเลสิกา อัมมา อะสังกิลิฏฐะสังกิเลสิกา อัมมา
อะสังกิลิฏฐาสังกิเลสิกา อัมมา ฯ

สะวัตักกะสะวิจารณ์ อัมมา อะวัตักกะวิจารณ์ัตตา อัมมา
อะวัตักกาวิจารณ์ อัมมา ฯ

ปัตติสะหะคะตา อัมมา สุขะสะหะคะตา อัมมา อุเปกขา-
สะหะคะตา อัมมา ฯ

ทัสสะเนนะ ปะหาตัพพา อัมมา ภาวะนายะ ปะหาตัพพา
อัมมา เนวะทัสสะเนนะ นะภาวะนายะ ปะหาตัพพา อัมมา ฯ

ทัสสะเนนะ ปะหาตัพพะเหตุกา อัมมา ภาวะนายะ
ปะหาตัพพะเหตุกา อัมมา เนวะทัสสะเนนะ นะภาวะนายะ
ปะหาตัพพะเหตุกา อัมมา ฯ

อาจะยะคามิโน อัมมา อะปะจะยะคามิโน อัมมา
เนวาจะยะคามิโน นาปะจะยะคามิโน อัมมา ฯ

เสกขา อัมมา อะเสกขา อัมมา เนวะเสกขา นาเสกขา อัมมา ฯ

ปะริตตา อัมมา มะหัคคะตา อัมมา อัปปะมาณา อัมมา ฯ

ปะริตตารัมมะณา อัมมา มะหัคคะตารัมมะณา อัมมา
อัปปะมาณารัมมะณา อัมมา ฯ

ทีณา อัมมา มัชฌิมา อัมมา ปะณีตา อัมมา ฯ

มิถิลัตตะนิยะตา อัมมา สัมมัตตะนิยะตา อัมมา อะนิยะตา
อัมมา ฯ

มัคคารัมมะณา อัมมา มัคคะเหตุกา อัมมา มัคคาธิปะติโน
อัมมา ฯ

อุปปันนา อัมมา อะนุปปันนา อัมมา อุปปาทีโน อัมมา ฯ
อะตีตา อัมมา อะนาคะตา อัมมา ปัจจุปปันนา อัมมา ฯ
อะตีตารัมมะณา อัมมา อะนาคะตารัมมะณา อัมมา
ปัจจุปปันนารัมมะณา อัมมา ฯ

อัชฉัตตา อัมมา พะหิทธา อัมมา อัชฉัตตะพะหิทธา อัมมา ฯ
อัชฉัตตารัมมะณา อัมมา พะหิทธารัมมะณา อัมมา
อัชฉัตตะพะหิทธารัมมะณา อัมมา ฯ

สะนิทัสสะนะสัปปะภูชา อัมมา อะนิทัสสะนะสัปปะภูชา
อัมมา อะนิทัสสะนาปปะภูชา อัมมา ฯ

คำแปล

ธรรมเป็นกุศล ธรรมเป็นอกุศล ธรรมเป็นอภัยากฤต ธรรม
สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ธรรมสัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ธรรมสัมปยุต
ด้วยอทุกขมสุขเวทนา ธรรมเป็นวิบาก ธรรมเป็นเหตุแห่งวิบาก ธรรม
ไม่เป็นวิบาก และไม่เป็นเหตุแห่งวิบาก ธรรมอันเจตนากรรมที่
สัมปยุตด้วยตัณหาภิกฺขุเข้ายึดครองและเป็นอารมณ์ของอุปาทาน

ธรรมอันเจตนากรรมที่สัมปยุตด้วยตัณหาทิฏฐิไม่เข้ายึดครองแต่เป็น
 อารมณ์ของอุปาทาน ธรรมอันเจตนากรรมที่สัมปยุตด้วยตัณหาทิฏฐิ
 ไม่เข้ายึดครองและไม่ใช่เป็นอารมณ์ของอุปาทาน ธรรมเศร้าหมองและ
 เป็นอารมณ์ของสังกิเลส ธรรมไม่เศร้าหมองแต่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส
 ธรรมไม่เศร้าหมองและไม่ใช่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส ธรรมมีวิตกมีวิจารณ์
 ธรรมไม่มีวิตกแต่มีวิจารณ์ ธรรมไม่มีวิตกไม่มีวิจารณ์ ธรรมสหระคตด้วยปิตี
 ธรรมสหระคตด้วยสุขเวทนา ธรรมสหระคตด้วยอุเบกขาเวทนา ธรรม
 อันโสตาปัตติมรรคประหาร ธรรมอันมรรคเบื้องสูง ๓ ประหาร ธรรม
 อันโสตาปัตติมรรคและมรรคเบื้องสูง ๓ ไม่ประหาร ธรรมมีสัมปยุตต
 เหตุอันโสตาปัตติมรรคประหาร ธรรมมีสัมปยุตตเหตุอันมรรคเบื้องสูง
 ๓ ประหาร ธรรมไม่มีสัมปยุตตเหตุอันโสตาปัตติมรรคและมรรค
 เบื้องสูง ๓ ประหาร ธรรมเป็นเหตุให้จุติปฏิสนธิ ธรรมเป็นเหตุให้ถึง
 นิพพาน ธรรมไม่เป็นเหตุให้จุติปฏิสนธิและไม่เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน
 ธรรมเป็นของเสกขบุคคล ธรรมเป็นของอเสกขบุคคล ธรรมไม่เป็น
 ของเสกขบุคคลและไม่ใช่เป็นของอเสกขบุคคล ธรรมเป็นปริตตะ ธรรม
 เป็นมหัคคตะ ธรรมเป็นอัปमानะ ธรรมมีอารมณ์เป็นปริตตะ ธรรม
 มีอารมณ์เป็นมหัคคตะ ธรรมมีอารมณ์เป็นอัปमानะ ธรรมทราหม
 ธรรมปานกลาง ธรรมประณีต ธรรมเป็นมิจฉาสภาวะและให้ผลแน่นอน
 ธรรมเป็นสัมมาสภาวะและให้ผลแน่นอน ธรรมให้ผลไม่แน่นอน
 ธรรมมีมรรคเป็นอารมณ์ ธรรมมีเหตุคือมรรค ธรรมมีมรรคเป็นอธิปัตติ

ธรรมเกิดขึ้นแล้ว ธรรมยังไม่เกิดขึ้น ธรรมจักเกิดขึ้น ธรรมเป็น
อดีต ธรรมเป็นอนาคต ธรรมเป็นปัจจุบัน ธรรมมีอารมณ์เป็นอดีต
ธรรมมีอารมณ์เป็นอนาคต ธรรมมีอารมณ์เป็นปัจจุบัน ธรรมเป็น
ภายใน ธรรมเป็นภายนอก ธรรมเป็นทั้งภายในและภายนอก ธรรมมี
อารมณ์เป็นภายใน ธรรมมีอารมณ์เป็นภายนอก ธรรมมีอารมณ์เป็น
ภายในและเป็นภายนอก ธรรมที่เห็นได้และกระทบได้ ธรรมที่เห็น
ไม่ได้แต่กระทบได้ ธรรมที่เห็นไม่ได้และกระทบไม่ได้ ฯ

บทปฏิฐานมัตถิกา (เหตุ ปัจจโย)

บทปฏิฐานมัตถิกา อธิบายถึงธรรมที่จัดเป็น ๓ ตอน คือ ธรรมะที่เป็นฝ่ายผู้อุปการะ, ธรรมะที่เป็นฝ่ายผู้ได้รับอุปการะหรือที่เกิดมาจากปัจจย และธรรมที่นอกเหนือออกไปจากธรรมที่เกิดจากปัจจย เป็นต้น เป็นส่วนแห่งพระอภิธรรม คือธรรมะชั้นสูงที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนาโปรดพระพุทธมารดาบนดาวดึงส์เทวโลก จึงใช้สาธยายเพื่อสนองคุณของผู้ล่วงลับไป เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวที และมีตำนานว่า ผู้ได้ฟังพระอภิธรรมแม้เป็นสัตว์เดรัจฉานที่ฟังไม่เข้าใจความหมาย เช่น ค้างคาวได้ฟัง ก็ยังได้รับอานิสงส์มาก แม้สิ้นชีพไปก็บังเกิดในสุคติโลกสวรรค์

ปฐฐานมาติกาปาฐะ

เหตุปัจจัยโย, อารัมมณะปัจจัยโย, อะธิปะติปัจจัยโย,
 อนุสนตะระปัจจัยโย, สมะนันตะระปัจจัยโย, สะหะชาตะปัจจัยโย,
 อัณณมัญญะปัจจัยโย, นิสสะยะปัจจัยโย, อุปะนิสสะยะปัจจัยโย,
 ปุรชาตะปัจจัยโย, ปัจฉาชาตะปัจจัยโย, อาเสวะนะปัจจัยโย,
 กัมมะปัจจัยโย, วิปากะปัจจัยโย, อาหาระปัจจัยโย, อินทริยะปัจจัยโย,
 ฌานะปัจจัยโย, มัคคะปัจจัยโย, สัมปะยุตตะปัจจัยโย, วิปะยุตตะ-
 ปัจจัยโย, อัตถิปัจจัยโย, นัตถิปัจจัยโย, วิคะตะปัจจัยโย, อะวิคะตะ-
 ปัจจัยโย ฯ

คำแปล

เหตุเป็นปัจจัย, อารมณ์เป็นปัจจัย, อธิปัตติธรรมเป็นปัจจัย, ธรรม
 ที่เกิดเป็นลำดับไม่มีระหว่างกันเป็นปัจจัย, ธรรมที่เกิดเป็นลำดับสืบ
 ต่อกันเรื่อยไป ไม่มีธรรมอื่นมาคั่นระหว่างเลยทีเดียวเป็นปัจจัย, ธรรม
 ที่เกิดร่วมกันเป็นปัจจัย, ธรรมแต่ละอย่างต่างต้องอาศัยกันและกัน
 เป็นปัจจัย, ธรรมเป็นปัจจัยโดยเป็นที่อาศัย, ธรรมเป็นปัจจัยโดยเป็น
 อุปนิสัยที่อาศัยอย่างแรงกล้า, ธรรมที่เกิดก่อนเป็นปัจจัย, ธรรมที่เกิด
 ภายหลังเป็นปัจจัย ธรรมที่ทำหน้าที่เสพอารมณ์บ่อยๆ เป็นปัจจัย,
 กรรมคือเจตนาความจงใจ เป็นปัจจัยปรุงแต่งจัดแจงจิต, วิบากคือ

ธรรมเป็นผลของกุศลอกุศลเป็นปัจจัย, อาหารเป็นปัจจัย, อินทรีย์เป็นปัจจัย, ฌานเป็นปัจจัย, มรรคเป็นปัจจัย, ธรรมที่สัมปยุตกันเป็นปัจจัย, ธรรมที่วิปยุตกันเป็นปัจจัย, ธรรมที่มีอยู่เป็นปัจจัย, ธรรมที่ไม่มีเป็นปัจจัย, ธรรมที่ปราศจากไปเป็นปัจจัย, ธรรมที่ไม่ปราศจากไปเป็นปัจจัย ฯ

**บทเจริญพระพุทธมนต์
ถวายพระพรชัยมงคล**

บทชุมนุมเทวดา

บทชุมนุมเทวดา คือ การเชิญเทวดามาประชุมฟังพระปริตรที่จะสวด และแสดงน้ำใจไมตรีจิต หวังให้เทวดามีความสุขปราศจากทุกข์ และขอให้เทวดาค้ำครองให้มนุษย์พ้นภัย เหล่าเทวดาทั้งหลายชอบฟังธรรม ดังที่พระพุทธองค์เสด็จไปโปรดพุทธมารดาที่เทวดาภูมิชั้นดาวดึงส์ มีเทวดาในหมื่นจักรวาลมานั่งฟังธรรมของพระพุทธองค์ แม้ในวันอัมมัสวนะ (วันพระก็มีการฟังธรรมอยู่ตลอด)

สระรัชชัง สะเสนัง สะพันธุง นะรินทัง,
ปะริตตานุกาโว สะทา รักขะตุติ,
พระรัตนัง เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา,
อะวิกขิตตะจิตตา ปะริตตัง ภาณันตุ ฯ
สะมันตา จักกะวาฬะสุ อัตถะราคะจันตุ เทวะตา,
สัทธัมมัง มุนิราชัสสะ สุณันตุ สักกะโมกขะทัง,
สัคเค กาเม จะ รูเป คิริสีขะระตะณู จันตะลิกเข วิมานะ,
ทีเป รัฏฐะ จะ คาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมหิ เขตเต,
ภุมมา จายันตุ เทวา ชะละละละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา,
ติฏฐันตา สันติเก ยัง มุนิระระวะจะมัง สาธะโว เม สุณันตุ ฯ

**ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา,
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา,
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ฯ**

คำแปล

ท่านผู้เจริญทั้งหลาย ผู้มีเมตตาจงแผ่เมตตริจิต ด้วยคิดว่า ขอ
อานุภาพพระปริตร จงรักษาพระราชาผู้ทรงเป็นเจ้าแห่งนครนร พร้อม
ด้วยราชสมบัติ พร้อมด้วยพระราชาวงศ์ พร้อมด้วยเสนามาตย์ แล้ว
อย่ามีจิตฟุ้งซ่าน ตั้งใจสวดพระปริตร

เทพยดาในรอบจักรวาลทั้งหลาย จงมาประชุมพร้อมกันในที่นี้
จงฟังซึ่งพระสัทธรรม อันให้สรวรรค์และพระนิพพานของพระสัมมา
สัมพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นเจ้าแห่งมุนี

ขอเชิญเหล่าเทพเจ้า ซึ่งสถิตอยู่ในสรวรรค์ ชั้นกามภพก็ดี
รูปภพก็ดี และภุมมเทวดา ซึ่งสถิตอยู่ในวิมาน หรือยอดภูเขา และ
หุบผา ในอากาศ ในเกาะ ในแวนแคว้น ในบ้าน ในต้นพฤกษา และ
ป่าช้า ในเรือนและในเรือนาก็ดี และยักษ์คนธรรพ์นาค ซึ่งสถิตอยู่ใน
น้ำ บนบก และที่อันไม่เรียบบราบก็ดี อันอยู่ในที่ไกลเคียง จงมา
ประชุมพร้อมกันในที่นี้ คำใดเป็นของพระมุนี ท่านสาธุชนทั้งหลาย
จงสดับคำข้าพเจ้านั้น ฯ

ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลฟังธรรม
ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลฟังธรรม
ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลฟังธรรม ฯ

บทนอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้า

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ

คำแปล

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ซึ่งทรงเป็น
ผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง ฯ (ว่า ๓ จบ)

บทพระไตรสรณคมน์

บทพระไตรสรณคมน์นี้เป็นบทเกี่ยวกับการถึงพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก

พระไตรสรณคมน์

	พุทฺธัง	สระณัง	คัจฉามิ
	ธัมมัง	สระณัง	คัจฉามิ
	สังฆัง	สระณัง	คัจฉามิ ฯ
ทุติยัมปิ	พุทฺธัง	สระณัง	คัจฉามิ
ทุติยัมปิ	ธัมมัง	สระณัง	คัจฉามิ
ทุติยัมปิ	สังฆัง	สระณัง	คัจฉามิ ฯ
ตติยัมปิ	พุทฺธัง	สระณัง	คัจฉามิ
ตติยัมปิ	ธัมมัง	สระณัง	คัจฉามิ
ตติยัมปิ	สังฆัง	สระณัง	คัจฉามิ ฯ

คำแปล

	ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า	ว่าทรงเป็นที่พึ่ง
	ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรม	ว่าเป็นที่พึ่ง
	ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์	ว่าเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๒	ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า	ว่าทรงเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๒	ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรม	ว่าเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๒	ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์	ว่าเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๓	ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า	ว่าทรงเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๓	ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรม	ว่าเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๓	ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์	ว่าเป็นที่พึ่ง

นมการสืทธิคาถา

บทนมัสการพระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีต เป็นบทนมัสการ
เก่าที่พระสงฆ์ใช้เจริญมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

สัมพุทเธ

สัมพุทเธ อัญญะวิสัยจะ
ปัญจะสะตะสะหัสสานิ
เตสัง ธัมมัญจะ สังขัญจะ
นะมะการานุภาเวนะ
อะเนกา อันตะรายาปิ

สัมพุทเธ ปัญจะปัญญาสัยจะ
ทะสะสะตะสะหัสสานิ
เตสัง ธัมมัญจะ สังขัญจะ
นะมะการานุภาเวนะ
อะเนกา อันตะรายาปิ

สัมพุทเธ นะวุตตะระสะเต
วิสะติสะตะสะหัสสานิ
เตสัง ธัมมัญจะ สังขัญจะ
นะมะการานุภาเวนะ
อะเนกา อันตะรายาปิ

ท้าวทะสัยจะ สะหัสสะเก
นะมามิ สิริสา อะหัง
อาทะเรนะ นะมามิหัง
หัตถ์วา สัพเพ อุปัททะเว
วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

จะตุวิสะติสะหัสสะเก
นะมามิ สิริสา อะหัง
อาทะเรนะ นะมามิหัง
หัตถ์วา สัพเพ อุปัททะเว
วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

อัญญะจิตตาฬิสะสะหัสสะเก
นะมามิ สิริสา อะหัง
อาทะเรนะ นะมามิหัง
หัตถ์วา สัพเพ อุปัททะเว
วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

คำแปล

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสัมพุทธเจ้า ๕๑๒,๐๒๘ พระองค์ ด้วยเศียรเกล้า ขอนอบน้อมพระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วยของพระสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น ด้วยความเคารพ ด้วยอานุภาพแห่งการกระทำ ความนอบน้อม จงจัดเสียซึ่งสิ่งอันไม่เป็นมงคลทั้งปวง แม้อันตรายทั้งหลายเป็นอเนก จงพินาศไปสิ้น

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสัมพุทธเจ้า ๑,๐๒๔,๐๕๕ พระองค์ ด้วยเศียรเกล้า ขอนอบน้อมพระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วยของพระสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น ด้วยความเคารพ ด้วยอานุภาพแห่งการกระทำ ความนอบน้อม จงจัดเสียซึ่งสิ่งอันไม่เป็นมงคลทั้งปวง แม้อันตรายทั้งหลายเป็นอเนก จงพินาศไปสิ้น

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสัมพุทธเจ้า ๒,๐๔๘,๑๐๙ พระองค์ ด้วยเศียรเกล้า ขอนอบน้อมพระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วยของพระสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น ด้วยความเคารพ ด้วยอานุภาพแห่งการกระทำ ความนอบน้อม จงจัดเสียซึ่งสิ่งอันไม่เป็นมงคลทั้งปวง แม้อันตรายทั้งหลายเป็นอเนก จงพินาศไปสิ้น เทอญ ฯ

นมการสืทธิคาถา

คาถานมัสการพระรัตนตรัย เพื่อให้สำเร็จในสิ่งปรารถนา

โย จักขุมา โมหะมะลาปะกัฏฐ
 สามัง วะ พุทโธ สุคะโต วิมุตโต
 มารัสสะ ปาสา วินิโมจะยันโต
 ปาเปสิ เขมัง ชะนะตัง วิเนยยัง ฯ
 พุทธัง ะรันตัง สิริสา นะมามิ
 โลกัสสะ นาถัญจะ วินายะกัญจะ
 ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ
 สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ
 อัมโม ะโซ โย วียะ ตัสสะ สัตถุ
 ทัสเสสิ โลกัสสะ วิสุทธิมัคคัง
 นิยยานิโก อัมมะระรัสสะ ธารี
 สาตาวะโห สันติกะโร สุจิณโณ ฯ
 อัมมัง ะรันตัง สิริสา นะมามิ
 โมหัพปะทาลัง อุปะสันตะทาหัง
 ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ
 สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

สัทธัมมะเสนา สุกะตานุโค โย
โลกัสสะ ปาปูปะกิเลสะเซตา
สันโต สะยัง สันตินิโยชะโก จะ
ส้วากขาตะธัมมัง วิทิตัง กะโรติ ฯ
สังฆัง ะรันตัง สิริสะ นะมามิ
พุทธานุพุทธัง สะมะสีละทิฏฐิง
ตันเตชะสะ เท ชะยะสิทธิ โหตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

คำแปล

พระพุทธเจ้าพระองค์ใด มีพระปัญญาจักขุ ทรงขจัดมลทิน
คือโมหะได้แล้ว ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าโดยพระองค์เอง เสด็จไปได้
หลุดพ้นอย่างประเสริฐแล้ว ทรงเปลื้องหมู่ชนที่สามารถแนะนำได้ให้
พ้นจากบ่วงมารนำมาให้ถึงความเกษมด้วย ข้าพเจ้าขอน้อมนมัสการ
พระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นผู้ประเสริฐพระองค์นั้น ผู้ทรงเป็นที่พึ่ง และ
ทรงเป็นผู้นำชาวโลก ด้วยเดชพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ขอท่านจง
ประสพชัยชนะ และขออันตรายทั้งปวงจงพินาศไป ฯ

พระธรรมใด เป็นประหนึ่งธงชัยของพระศาสดาพระองค์นั้น
ชี้ทางแห่งความบริสุทธิ์แก่โลก นำหมู่สัตว์ก้าวข้ามยุคเข็ญ คัมภีร์
ชนผู้ประพฤดิธรรม ผู้ประพฤดิดีแล้ว ย่อมนำความสงบสุขมาให้

ข้าพเจ้าขอน้อมนมัสการพระธรรมอันประเสริฐนั้น อันทำลายเสียซึ่ง
โมหะ ระวังความเร้าร้อนลงเสียได้ ด้วยเดชพระธรรมนั้น ขอท่านจง
ประสบชัยชนะ และขออันตรายทั้งปวงจงพินาศไป ฯ

พระสงฆ์หมู่ใด เป็นกำลังประกาศพระสัทธรรม ดำเนินชีวิต
ตามแบบอย่างพระบรมศาสดาผู้เสด็จไปดีแล้ว ผจญเสียซึ่งอุปกิเลส
อันลามกของโลก เป็นผู้สงบเองด้วย ทั้งยังสามารถแนะนำผู้อื่นให้
เข้าถึงความสงบได้ด้วย เผยแผ่พระธรรมที่พระบรมศาสดาประกาศ
ดีแล้วให้มีผู้รู้ตาม ข้าพเจ้าขอน้อมนมัสการพระสงฆ์ผู้ประเสริฐนั้น
ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า มีศีลและทิวาภิรมย์เสมอกัน ด้วยเดชพระสงฆ์
นั้น ขอท่านจงประสบชัยชนะ และขออันตรายทั้งปวงจงพินาศไป
เทอญ ฯ

นโมการัญญกคาถา

บทนอบน้อมพระรัตนตรัย เพื่อให้เกิดเดชาานุภาพ ในการ
เจริญพระพุทธมนต์

นะโม อะระหะโต สัมมา-	สัมพุทธัสสะ มะเหสีโน
นะโม อุตตะมะธัมมัสสะ	สวากขาตัสสเอวะ เตนิธะ
นะโม มหาสังฆัสสาปิ	วิสุทธะสีละทิฏฐิโน
นะโม โอมัตถะยารัทธิสสะ	ระตะนัตตะยัสสะ สาธุกัง
นะโม โอมะกาตัตถัสสะ	ตัสสะ วัตถุตตะยัสสะปิ
นะโมการัปปะภาเวนะ	วิคัจฉันตุ อุปัททเว
นะโมการานุภาเวนะ	สุวัตถิ โหตุ สัพพะทา
นะโมการัสสะ เตเชนะ	วิธิมहि โหมิ เตชะวา ฯ

คำแปล

ขอนอบน้อม แต่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
ผู้ทรงแสวงหาประโยชน์อันยิ่งใหญ่

ขอนอบน้อม แต่พระธรรมอันสูงสุดในพระศาสนา นี้ ที่
พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว

ขอนอบน้อม แต่พระสงฆ์หมู่ใหญ่ ผู้มีศีลและทิวาญฉัณถาม
 การนอบน้อม แต่พระรัตนตรัยที่ปรารภแล้วว่าโอม ของ
 สำเร็จประโยชน์

ขอนอบน้อม แม้วัตถุทั้งสาม อันลวงพันโทษต่ำช้านั้น
 ด้วยการประกาศการกระทำความนอบน้อม ขอสิ่งที่ไม่เป็น
 มงคลทั้งหลายจงบาราศไป

ด้วยอานุภาพแห่งการกระทำความนอบน้อม ขอความสุข
 สวัสดิ์จึงมีทุกเมื่อ ด้วยเดชแห่งการกระทำความนอบน้อม ขอข้าพเจ้า
 จงเป็นผู้มีเดชในการประกอบมงคลพิธีเถิด ฯ

บทธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นพระสูตรที่มีความสำคัญในฐานะเป็นพระธรรมเทศนาถ้อยคำแรกของพระพุทธเจ้า ซึ่งบันทึกไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๔ เล่มที่ ๑๙ และเล่มที่ ๓๑ โดยคำว่า ธรรมจักรมีความหมายว่า “กงล้อคือพระธรรม” ในพระสูตรนี้ พระพุทธองค์ทรงประกาศหลักการของพระพุทธศาสนาว่า เป็นศาสนาประเภทอเทวนิยมที่ไม่เชื่อการเนรมิตของพระเจ้า ด้วยการตรัสเหตุแห่งทุกข์ว่า คือ ตัณหา ทั้งปฏิสารถอาตมมหรือวิญญูณ ด้วยการตรัสทุกข์สังขว่า คือ อุปทานชั้น ๕ ทรงแสดงแนวทางแห่งความพ้นทุกข์ คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ และตรัสผลของการปฏิบัติว่า คือความดับตัณหาที่มีความเป็นมาดังนี้

ในวันเพ็ญเดือน ๘ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระสูตรนี้แก่นักบวชปัญจวัคคีย์ ท่านอัญญาโกณฑัญญะสดับพระธรรมเทศนานี้แล้ว บรรลุธรรมเป็นโสดาบัน พรหม ๑๘ โกฏิกับเทวดาจำนวนมากก็บรรลุธรรมด้วยพระสูตรนี้

บทขัดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

อะนุตตะรัง อะภิสัมโพธิง
 ปะฐะมัง ยัง อะเทเสสิ
 สัมมะเทวะ ปะวัตเตนโต
 ยัตถากขาตา อุโห อันทา
 จะตุสวาริยะสัจเจสุ
 เทลิตัง ธัมมะราเชนะ
 นามะเน วิสสุตัง สุตตัง
 เวยยากะระณะปาฐะนะ

สัมพุชฌิต์ว่า ตะถาคะโต
 ธัมมะจักกัง อะนุตตะรัง
 โลเก อัมปะภีวัตติยัง
 ปะภีปัตติ จะ มัชฌิมา
 วิสุทัง ญาณะทัสสะนัง
 สัมมาสัมโพธิกิตตะนัง
 ธัมมะจักกัปปะวัตตะนัง
 สังคีตันตัมภะณามะ เส ฯ

คำแปล

พระตถาคตตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว เมื่อจะทรงประกาศธรรมที่ยังไม่มีใครแสดงโดยชอบในโลก ได้ทรงแสดงธรรมจักร ซึ่งกล่าวถึงส่วนที่สุตสองประเภท และทางสายกลางเป็นรู้แจ้งหมดจดอริยสัจสี่

ขอเราทั้งหลายจงสวดธรรมจักรนั้นที่พระธรรมราชาทรงแสดงปรากฏสมญานามว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นสูตรประกาศพระสัมมาสัมโพธิญาณ และพระสังคีติกาจารย์ได้ร้อยกรองไว้โดยความเป็นพระบาลีประเภทร้อยแก้ว เทอญ ฯ

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภะคะวา, พาราณสียัง
วิหะระติ, อัสปิตะเน มิคะทาเย ฯ ตัตตระ โข ภะคะวา ปัญจะวัคคิเย
ภิกขุ อามันเตสิ ฯ

เทวัมเม ภิกขเว อันตา ปัพพะชิเตนะ นะ เสวิตัพพา, โย
จายัง กาเมสุ กามะสุขัลลิกานุโยโค, ทิโน คัมโม โปถุชชะนิโก
อะนะริโย อะนัตตะสัณฺหิโต, โย จายัง อัตตะกิลมะถานุโยโค, ทุกโข
อะนะริโย อะนัตตะสัณฺหิโต ฯ

เอเต เต ภิกขเว อุโภ อันเต อะนุปะคัมมะ, มัชฌิมา
ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทฺธา, จักขุกะระณี ญาณะกะระณี
อุปะสมะยาเย อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ ฯ

กะตะมา จะ สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ
อะภิสัมพุทฺธา, จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสมะยาเย อะภิญญายะ
สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ ฯ

อะยะเมวะ อะริโย อัญ्ञัจฺจิกิโก มัคโค ฯ เสยยะถิทัง ฯ
สัมมาทิฏฺฐิ สัมมาสังกัปปो สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว,
สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ ฯ

อะยัง โข สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ
อะภิสัมพุทฺธา, จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสมะยาเย อะภิญญายะ
สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ ฯ

อิหัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขัง อะริยะสัจจัง ฯ ชาตปิ
 ทุกขา ชะราปิ ทุกขา มะระณัมปิ ทุกขัง, โสกะปะริทเวะทุกขะ-
 โทมะนัสสุปายาสาปิ ทุกขา, อับปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข ปิเยหิ
 วิปะโยโค ทุกโข ยัมปิจณฺหํ นะ ละภะติ ตัมปิ ทุกขัง, สังขิตเตนะ
 ปัญฺจุปาทานักขันธา ทุกขา ฯ

อิหัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะสะมุทเทโย อะริยะสัจจัง ฯ
 ยายัง ตัณหา โปโนพพะวิกา นันทิราคะสะหะคะตา ตตฺตระ
 ตตฺตราภินันทินิ ฯ เสยยะถิทัง ฯ กามะตัณหา ภาวะะตัณหา วิภาวะะ-
 ตัณหา ฯ

อิหัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธะ อะริยะสัจจัง ฯ โย
 ตัสสาเยวะ ตัณหายะ อะเสสะวิราคะนิโรธะ จาโค ปะฏินิสสัคโค
 มุตติ อะนาละโย ฯ

อิหัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธะคามินิ ปะฏิปะทา
 อะริยะสัจจัง ฯ อะยะเมวะ อะริโย อัญฺจันคิโก มัคโค ฯ เสยยะถิทัง ฯ
 สัมมาทิฏฺฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว,
 สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ ฯ

อิหัง ทุกขัง อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ
 ธัมเมสุ, จักขุ อุตตะปาติ ญาณัง อุตตะปาติ ปัญฺญา อุตตะปาติ วิชา
 อุตตะปาติ อาโลโก อุตตะปาติ ฯ

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญะยันติ เม
 ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุ อุตตะปาติ ญาณัง

อุทปะปาติ ปัญญา อุทปะปาติ วิชชา อุทปะปาติ อาโลโก อุทปะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะะสัจจัง ปะริญญาตันติ เม
ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ อัมเมสุ, จักขุ อุทปะปาติ ญาณัง
อุทปะปาติ ปัญญา อุทปะปาติ วิชชา อุทปะปาติ อาโลโก อุทปะปาติ ฯ

อิทัง ทุกขะสมุททะโย อะริยะะสัจจันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ
อะนะนุสสุเตสุ อัมเมสุ, จักขุ อุทปะปาติ ญาณัง อุทปะปาติ ปัญญา
อุทปะปาติ วิชชา อุทปะปาติ อาโลโก อุทปะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะสมุททะโย อะริยะะสัจจัง ปะหาตัพพันติ
เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ อัมเมสุ, จักขุ อุทปะปาติ ญาณัง
อุทปะปาติ ปัญญา อุทปะปาติ วิชชา อุทปะปาติ อาโลโก อุทปะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะสมุททะโย อะริยะะสัจจัง ปะทีนันติ เม
ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ อัมเมสุ, จักขุ อุทปะปาติ ญาณัง
อุทปะปาติ ปัญญา อุทปะปาติ วิชชา อุทปะปาติ อาโลโก อุทปะปาติ ฯ

อิทัง ทุกขะนิโรธะ อะริยะะสัจจันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ
อะนะนุสสุเตสุ อัมเมสุ, จักขุ อุทปะปาติ ญาณัง อุทปะปาติ ปัญญา
อุทปะปาติ วิชชา อุทปะปาติ อาโลโก อุทปะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะ อะริยะะสัจจัง สัจจิกาทัพพันติ
เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ อัมเมสุ, จักขุ อุทปะปาติ ญาณัง
อุทปะปาติ ปัญญา อุทปะปาติ วิชชา อุทปะปาติ อาโลโก อุทปะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะ อะริยะะสัจจัง สัจจิกะตันติ เม
ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ อัมเมสุ, จักขุ อุทปะปาติ ญาณัง

อุทปะปาติ ปัญญา อุทปะปาติ วิชชา อุทปะปาติ อาโลโก อุทปะปาติ ฯ

อิหัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสังจันติ เม
ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ อัมเมสุ, จักขุ อุทปะปาติ ญาณัง
อุทปะปาติ ปัญญา อุทปะปาติ วิชชา อุทปะปาติ อาโลโก อุทปะปาติ ฯ

ตัง โข ปะนิหัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสังจัน
ภาเวตัพพันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ อัมเมสุ, จักขุ
อุทปะปาติ ญาณัง อุทปะปาติ ปัญญา อุทปะปาติ วิชชา อุทปะปาติ
อาโลโก อุทปะปาติ ฯ

ตัง โข ปะนิหัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสังจัน
ภาวัตันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ อัมเมสุ, จักขุ
อุทปะปาติ ญาณัง อุทปะปาติ ปัญญา อุทปะปาติ วิชชา อุทปะปาติ
อาโลโก อุทปะปาติ ฯ

ยาระกัฏฐะจะ เม ภิกขะเว อิมะสุ จะตุสุ อะริยะสังจะสุ,
เอวันติปะริวัฏฐัง ท்வาทะสาการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง นะ
สุวิสุทธัง อะโหสิ ฯ

เนวระ ตาวาหัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก
สัพพะรัทมะเก สัสสะมะณะพรัทมะณียา ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย,
อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง ฯ

ยะโต จะ โข เม ภิกขะเว อิมะสุ จะตุสุ อะริยะสังจะสุ,
เอวันติปะริวัฏฐัง ท்வาทะสาการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง
สุวิสุทธัง อะโหสิ ฯ

อะถาหัง ภิกขเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพรัทมะเก
สัสสะมะณะพราหมณียา ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย อะนุตตะรัง
สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจฉัญญาสิง ฯ

ญาณัญจะ ปะนะ เม ทัสสะนัง อุทะปาที, อะกุปปา เม วิมุตติ,
อะยะมันติมาชาติ, นัตถิทานิ पुณฺณพะโวติ ฯ

อิทมะโวจะ ภะคะวา ฯ อัตตะมะนา ปัญจะวัคคิยา ภิกขุ
ภะคะวะโต ภาสีตัง อะภินันทุง ฯ อิมัสมิญจะ ปะนะ เวยยากะระณัสมิง
ภัญญะมาเน, อายัสมะโต โกณฑัญญัสสะ วีระขัง วีตะมะลัง ธัมมะจักขุ
อุทะปาที, ยังกิญจิ สะมุทะยะธัมมัง สัพพันตัง นิโรธะธัมมันติ ฯ

ปะวัตติเต จะ ภะคะวะตา ธัมมะจักเก, ภูมา เทวา
สัททะมะนุสสาเวสุง, เอตัมภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิลิปะตะเน
มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง, อปปะฏิวัตตียัง
สะมะเณนะ वा พรัทมะเณนะ वा เทเวนะ वा มาเรนะ वा พรัทมนฺ
วา เภนะจิ वा โลกัสมินติ ฯ

ภุมมานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, จาตุมมะหาราชิกา เทวา
สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ จาตุมมะหาราชิกานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา,
ดาวะดิงสา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ ดาวะดิงसानัง เทวานัง
สัททัง สุตฺวา, ยามา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ ยามานัง เทวานัง
สัททัง สุตฺวา, ตุสิตา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ ตุสิตานัง เทวานัง
สัททัง สุตฺวา, นิมมานะระตี เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ

นิมมานะระตีนัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ประระนิมิตะวะสะวัตตี เทวา
 สัททะมะนุสสาเวสูง ฯ ประระนิมิตะวะสะวัตตีนัง เทวานัง
 สัททัง สุตฺวา, พรัหฺมะกายิกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง ฯ

เอตัมภะคะวะตา พาราณะสียัง อิลิปะตะเน มิคะทาเย
 อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง, อัปปะฏิวัตตียัง สะมะเณนะ วา
 พรัหฺมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พรัหฺมณา วา เกนะจิ วา
 โลกัสมินติ ฯ

อิติหะ เตนะ ขะเณนะ เตนะ มุหุตเตนะ, ยาวะ พรัหฺมะโลกา
 สัทโท อัพภุคัจฉิฯ อะยฺญะจะ ทะสะสะหฺสสี โลกะธาดุ, สังกัมปิ
 สัมปะกัมปิ สัมปะเวธิ ฯ อัปปะมาโณ จะ โอฬาโร โอภาโส โลเก
 ปาตุระโหสิ, อะตักกัมเมวะ เทวานัง เทวานุภาวัง ฯ

อะถะโข ภะคะวา อุทานัง อุทาเนสิ, อัญญาสิ ะตะ โภ
 โกณทัณฺเณ อัญญาสิ ะตะ โภ โกณทัณฺเณติ ฯ

อิติหิทัง อายัสมะโต โกณทัณฺเณสสะ, อัญญาโกณ-
 ทัณฺเณเตววะ นามัง อะโหสีติ ฯ

คำแปล

ข้าพเจ้า (พระอานนทเถระ) ได้ฟังมาแล้วอย่างนี้ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันใกล้เมือง พาราณสี

ในกาลนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกับพระปัญจวัคคีย์ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บรรพชิตไม่ควรประพฤติส่วนสุดโต่ง ๒ อย่างนี้ คือ กามสุขัลลิกานุโยค การประพฤติดนให้หมกมุ่นอยู่ อยู่กับความสุข ในกามที่ต่ำทราม เป็นพฤติกรรมของชาวบ้าน เป็นเรื่องของปุถุชน ไม่ใช่ของอริยชน ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และอัตตกลิมกานุโยค การประพฤติวัตรทรมานตนให้ลำบาก ที่ก่อให้เกิดทุกข์ ไม่ใช่ของ อริยชน ไม่ประกอบด้วยประโยชน์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มัชฌิมาปฏิปทา ข้อปฏิบัติอันเป็นทาง สายกลางที่เข้าไม่ถึง เกี่ยวข้องส่วนสุดโต่ง ๒ อย่างนั้น ตถาคตได้ ตรัสรู้พิเศษแล้ว เป็นข้อปฏิบัติที่ก่อให้เกิดดวงตาเห็นธรรม ก่อให้เกิด ปัญญาเป็นไปเพื่อความสงบระงับกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้แจ้ง และเพื่อความดับทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มัชฌิมาปฏิปทาที่ตถาคตได้ตรัสรู้พิเศษ แล้ว เป็นข้อปฏิบัติที่ก่อให้เกิดดวงตาเห็นธรรม ก่อให้เกิดปัญญา เป็นไปเพื่อความสงบระงับกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้แจ้งและ เพื่อความดับทุกข์นั้น เป็นโณน (คืออะไรบ้าง)

มัชฌิมาปฏิปทา ก็คืออริยมรรคมีองค์ ๘ นั้นนั่นเอง ได้แก่ สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ สัมมาวาจา การกล่าวชอบ สัมมากัมมันตะ การกระทำชอบ สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ สัมมาวายามะ ความเพียรชอบ สัมมาสติ ความระลึกชอบ และสัมมาสมาธิ ความตั้งจิตมั่นชอบ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี่แหละคือมัชฌิมาปฏิปาดังกล่าวนั้น ที่ตถาคตได้ตรัสรู้พิเศษแล้ว เป็นข้อปฏิบัติที่ก่อให้เกิดดวงตาเห็นธรรม ก่อให้เกิดปัญญา เป็นไปเพื่อความสงบระงับกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้แจ้ง และเพื่อความดับทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้จัดเป็นอริยสัจ คือ ทุกข์ ได้แก่ความเกิดจัดเป็นทุกข์ ความแก่จัดเป็นทุกข์ ความตายจัดเป็นทุกข์ ความเศร้าโศก ความร่ำไร ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ และความคับแค้นใจจัดเป็นทุกข์ การพบกับอารมณ์ที่ไม่ชอบจัดเป็นทุกข์ การพลัดพรากจากอารมณ์ที่ชอบจัดเป็นทุกข์ และการไม่ได้รับอารมณ์ที่ปรารถนาจัดเป็นทุกข์ (การปรารถนาสิ่งใด ไม่ได้สิ่งนั้นก็จัดเป็นทุกข์) กล่าวโดยสรุปรวบยอด อุปาทานขันธ ๕ (รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณที่จิตคนเราเข้าไปยึดมั่น) จัดเป็นทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้จัดเป็นอริยสัจ คือ ทุกขสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) ได้แก่ ตัณหา ความทะยานอยากที่ก่อให้เกิดภพใหม่ ซึ่งประกอบด้วยความยินดีพอใจ เพติดเพลินภพและอารมณ์นั้นๆ

กล่าวคือ กามตัณหา ความทะยานอยากในกาม ภวตัณหา ความผูกพันที่มีความเห็นผิดว่าภพเที่ยง ความอยากเป็นอยู่ และ วิภวตัณหา ความผูกพันที่มีความเห็นผิดว่าภพขาดสูญ ความอยากพรากรพันไปจากภาวะที่ไม่ปรารถนา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้จัดเป็นอริยสัจ คือ ทุกขนิโรธ (ความดับทุกข์) ได้แก่ ความดับสนิทตัณหานั้นทั้งหมด ความสละตัณหานั้น ความปล่อยตัณหานั้น ความวางตัณหานั้น และความไม่พัวพันตัณหานั้น

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้จัดเป็นอริยสัจ คือ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา (ข้อปฏิบัติอันเป็นทางให้เข้าถึงความดับทุกข์) ได้แก่ อริยมรรคมีองค์ ๘ นั้นนั่นเอง กล่าวคือ สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ สัมมาวาจา การกล่าวชอบ สัมมา-กัมมันตะ การกระทำชอบ สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ สัมมา-วาယามะ ความเพียรชอบ สัมมาสติ ความระลึกชอบ และสัมมาสมาธิ ความตั้งจิตมั่นชอบ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า อุปาทานชั้น ๕ นี้คือ อริยสัจที่เป็นทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า อริยสัจคือทุกข์นั้นเป็นธรรมที่ควรกำหนดรู้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า เราได้กำหนดรู้อริยสัจคือ ทุกข์นั้นแล้ว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า ตัณหานี้คืออริยสัจที่เป็น ทุกขสมุทัย (เหตุแห่งทุกข์)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า อริยสัจคือทุกขสมุทัยนั้นเป็น ธรรมที่ควรละ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า เราได้ละอริยสัจคือ ทุกขสมุทัยนั้นแล้ว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า นิพพานนี้คืออริยสัจที่เป็นความดับทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า อริยสัจคือทุกข์นิโรธนั้นเป็นธรรมที่ควรรู้แจ้ง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า เราได้รู้แจ้งอริยสัจคือทุกข์นิโรธนั้นแล้ว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า (อริยมรรค) นี้คืออริยสัจที่เป็นทางดับทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า อริยสัจคือมรรคนั้นเป็นธรรมที่ควรอบรม

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า เราได้อบรมอริยสังคัมมรรคนั้นแล้ว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตราบใดที่ปัญญารู้เห็นตามความเป็นจริงที่มีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างนี้ในอริยสังคีติ ยังไม่หมดจดแก่ตถาคต ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตรานั้นตถาคตยังไม่ปฏิญาณว่าเป็นผู้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยมในโลกที่มีเทวดา มาร และพรหม ในเหล่าสัตว์ที่มีสมณะ พราหมณ์ พร้อมด้วยเทวดาและมนุษย์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อใดที่ปัญญารู้เห็นตามความเป็นจริงที่มีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างนี้ในอริยสังคีติ ได้หมดจดแก่ตถาคต ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อนั้นตถาคตจึงปฏิญาณว่าเป็นผู้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยมในโลกที่มีเทวดา มาร และพรหม ในเหล่าสัตว์ที่มีสมณะ พราหมณ์ พร้อมด้วยเทวดาและมนุษย์

ญาณทัสสนะ คือปัญญารู้เห็นได้เกิดแก่ตถาคตว่า ความหลุดพ้นของเราไม่พินาศแล้ว ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ไม่มีภพใหม่อีกในกาลนี้

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสธรรมจักรนี้แล้ว พระภิกษุ-ปัญจวัคคีย์ปลาบปลื้มพระภาษิตของพระองค์ดังนี้แล

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสพระธรรมเทศนาธรรมจักรนี้อยู่ ดวงตาเห็นธรรมอันปราศจากธุลี ปราศจากมลทิน ได้บังเกิดแก่ท่าน โกณฑัญญะว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีสภาพเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งปวง นั้นมีสภาพดับไปเป็นธรรมดา”

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประกาศธรรมจักรแล้ว พวก ภุมมเทวดาได้ป่าวประกาศว่า “พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดง ธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ ป่าอิสิปตนมฤทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลกจะ คัดค้านไม่ได้ (หรือยังไม่เคยแสดงได้)”

เหล่าเทวดาชั้นจาตุมหาราช ได้ยินเสียงของพวก ภุมมเทวดาแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

เหล่าเทวดาชั้นดาวดึงส์ ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดาชั้น จาตุมหาราชแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

เหล่าเทวดาชั้นยามา ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดาชั้นดาวดึงส์ แล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

เหล่าเทวดาชั้นดุสิต ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดาชั้นยามาแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

เหล่าเทวดาชั้นนิมมานรดี ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดาชั้นดุสิต แล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

เหล่าเทวดาชั้นปรนิมมิตวสวัตดี ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดา ชั้นนิมมานรดีแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

ทวยเทพที่นับเนื่องในหมู่พรหม ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดาชั้น
ปรนิมิตวสวัตดีแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

“พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ ปา
อิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะ พราหมณ์
เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลกจะคัดค้านไม่ได้”

เสียงป่าวประกาศในโลกนี้ได้แพร่สะพัดถึงพรหมโลก โดย
ชั่วขณะนั้นด้วยประการฉะนี้ หมื่นโลกธาตุนี้ได้สั่นสะเทือนหวั่นไหว
และเกิดโอภาสอันใหญ่หลวงหาประมาณมิได้ในโลก ยิ่งกว่า
เทวานุภาพของเทวดาทั้งหลาย

ณ กาลนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเปล่งพระอุทานว่า
“ท่านทั้งหลาย โภณทัตถุญะรู้แล้วหนอ ท่านทั้งหลาย โภณทัตถุญะรู้
แล้วหนอ” ฉะนั้น ท่านโภณทัตถุญะจึงได้ปรากฏนามนี้ว่า “อัญญา-
โภณทัตถุญะ พระโภณทัตถุญะผู้รู้แล้ว” ฉะนั้นแล ฯ

บทมงคลสูตร

มงคลสูตร เป็นพระสูตรว่าด้วยมงคลแห่งชีวิต การนำมงคลสูตรมาสวด ก็เพื่อจะทำให้มงคลต่างๆ ตามที่ปรากฏในพระสูตร เกิดขึ้นกับชีวิต นอกจากนั้น มงคลสูตรยังมีอานุภาพในการป้องกันภัยอันตรายอันจะเกิดจากความไม่เที่ยงธรรม ของเหล่าคนพาลสันดานหยาบทั้งหลาย ในงานทำบุญโดยทั่วไป พระสงฆ์นิยมสวดมงคลสูตรพร้อมกับเจ้าภาพจุดเทียนมงคล อันแสดงถึงความส่องสว่าง รุ่งเรืองแห่งมงคลในชีวิต การสวดมงคลสูตรก่อนสูตรอื่นทั้งหมด เป็นการแนะนำผู้ฟังว่า ผู้ที่ดำเนินชีวิตตามหลักมงคลทั้ง ๓๘ ประการ ตามที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนนั้นเป็นชีวิตที่มีมงคล ชีวิตเช่นนี้ ไม่จำเป็นต้องไปแสวงหามงคลภายนอกที่ไหน เพราะเป็นชีวิตที่มีมงคลอยู่ในตัวแล้ว และหากทำได้ ก็จะสามารถพ้นทุกข์ โศก โรค ภัย ในการดำเนินชีวิต และถึงความพ้นทุกข์ได้ในที่สุด

มงคลสูตร

พะหุ เทวา มนุสสา จะ
อากังขะมานา โสตถานัง

มังคะลานิ อะจินตะยุง
พัรุธิ มังคะละมุตตะมัง ฯ

อะเสวะนา จะ พาลานัง
ปุชา จะ ปุชณียานัง
ปะฏิรูปะเทสะวาโส จะ
อัตตะสัมมาปะณิธิ จะ
พาหุสัจจัญจะ สิปปัญจะ
สุภาสิตา จะ ยา วาจา
มาตาปิตุอุปัฏฐานัง
อะนาคุลา จะ กัมมันตา
ทานัญจะ ธัมมะจะรียา จะ
อะนะวัชชานิ กัมมานิ
อาระตี วีระตี ปาปา
อัปปะมาโท จะ ธัมเมสุ
การะโว จะ นิวาโต จะ
กาเลนะ ธัมมัสสะวะนัง

ปณจิตตานัญจะ เสวะนา
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ปุพเพ จะ กะตะปุญญะตา
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
วินะโย จะ สุลิกขิโต
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ปุตตะทารัสสะ สังคะโท
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ญาคะกานัญจะ สังคะโท
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
มัชชะปานา จะ สัญญะโม
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
สันตุญ्ฐี จะ กะตัญญูตา
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ

ขันตี จะ โสวะจัสสะตา
กาเลนะ อัมมะสากัจฉา
ตะโป จะ พรัหมะจะริยัญจะ
นิพพานะสังฉิกิริยา จะ
พญูฐัสสะ โลกะอัมเมทิ
อะโสกัง วิระชัง เขมมัง
เอตาทิสานิ กัตถวานะ
สัพพัตถะ โสตถิง คัจฉันติ

สละมนานัญจะ ทัสสะนัง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
อะริยะสัจจานะ ทัสสะนัง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
สัพพัตถะมะปะราชิตา
ตันเตสัง มังคะละมุตตะมันติ ฯ

คำแปล

เทวดาได้กราบทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยคาถาว่า
เทวดาและมนุษย์เป็นอันมาก ต่างก็หวังความสุขสวัสดิ์ จึงได้พากันคิดเรื่องมงคล คือเหตุให้ถึงความเจริญทั้งหลาย ขอพระองค์โปรดตรัสมงคลอันสูงสุดเถิด ฯ

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสสิ่งที่เป็นมงคลตอบว่า
การไม่คบคนพาลทั้งหลาย ๑ การคบบัณฑิตทั้งหลาย ๑
การบูชาผู้ที่ควรบูชา ๑ ทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ
การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม ๑ ความมีบุญที่ได้ทำไว้ในกาลก่อน ๑
การวางตัวเหมาะสมชอบธรรม ๑ ทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ
ความเป็นผู้มีการศึกษาเล่าเรียนมามาก ๑ ความเป็นผู้มี

ศิลปวิทยา ๑ ความเป็นผู้มีระเบียบวินัยที่ได้รับการอบรมมาดี ๑ การพูดจาปราศรัยดี ๑ ทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

การเลี้ยงดูบิดามารดา ๑ การสงเคราะห์บุตร ๑ การสงเคราะห์ภรรยา ๑ การทำงานไม่คั่งค้าง ๑ ทั้ง ๔ ประการนี้เป็นมงคลสูงสุด ฯ

การให้ทาน ๑ การประพฤติตามหลักธรรม ๑ การสงเคราะห์ญาติทั้งหลาย ๑ การทำงานที่ปราศจากโทษ ๑ ทั้ง ๔ ประการนี้เป็นมงคลสูงสุด ฯ

การงดเว้นจากความชั่ว ๑ การบังคับตนจากการดื่มน้ำเมา ๑ ความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย ๑ ทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

การมีความเคารพ ๑ การมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ๑ การมีความสันโดษ ๑ การมีความกตัญญู ๑ การฟังธรรมตามกาล ๑ ทั้ง ๕ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

ความอดทน ๑ ความเป็นผู้ว่านอนสอนง่าย ๑ การพบเห็นสมณะ ๑ การสนทนาธรรมตามกาล ๑ ทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

การมีความเพียรเป็นเครื่องแผดเผากิเลส ๑ การประพฤติพรหมจรรย์ ๑ การเห็นอริยสัจทั้งหลาย ๑ การทำพระนิพพานให้แจ้ง ๑ ทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

ผู้ที่มีจิตถูกโลกธรรมกระทบแล้วไม่หวั่นไหว ๑ จิตไม่มีความ
โศกเศร้า ๑ จิตหมดธุลีคือกิเลส ๑ จิตถึงความปลอดโปร่ง คือ
ปลอดจากกิเลสทั้งปวง ๑ ทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย พวกท่านปฏิบัติตามมงคลอันเป็น
เหตุนำไปสู่ความเจริญนี้แล้ว จะเป็นผู้ไม่พ่ายแพ้ข้าศึกทุกหมู่เหล่า
ย่อมถึงความสุขสวัสดิ์ในที่ทุกสถาน นี่เป็นมงคลสูงสุดของเทวดา
และมนุษย์ทั้งหลาย ฯ

บทรัตนสูตร

รัตนสูตร เป็นพระสูตรที่พระอานนทเถระเรียนจากพระพุทธรองค์โดยตรง เพื่อใช้สวดขจัดปัดเป่าภัยพิบัติ ที่เกิดกับชาวกรุงเวสาลี พระพุทธรองค์ทรงแนะนำให้พระเถระอังกุณของพระรัตนะ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ทำสังกิริยาให้เกิดเป็นอานุภาพขจัด ปัดเป่าภัยพิบัติทั้งหลาย เนื้อความรัตนสูตรตอนแรก เริ่มต้นด้วยการแนะนำให้เหล่าภุตทั้งหลายได้อนุโมทนาบุญกุศลที่หมู่มนุษย์อุทิศให้ และเมื่ออนุโมทนาแล้ว ขอให้เกิดความเมตตา ทำการรักษามนุษย์ทั้งหลาย เนื้อความตอนต่อมา เป็นการอังกุณพระรัตนตรัยเป็นสัจจาจา ให้เกิดความสวัสดิ ส่วนตอนสุดท้าย เป็นคำกล่าวของท้าวสักกะที่ผูกขึ้นเป็นคาถาพรรณนาคุณพระรัตนตรัยเป็นสัจจาจาให้เกิดความสวัสดิ ภายหลังได้กลายเป็นแบบอย่าง ในการทำน้ำพระพุทธรมณต์ สำหรับพระสงฆ์สาวก ต่อมาจนถึงปัจจุบัน ทุกครั้งที่มีการทำน้ำพระพุทธรมณต์ จะต้องสวดรัตนสูตร

ด้วยอานุภาพแห่งรัตนสูตรนี้ แม้กรุงเวสาลีจะเกิดภัยพิบัติอย่างร้ายแรง ผู้คนอดอยากล้มตายเป็นจำนวนมาก ซากศพถูกทิ้งเกลื่อนนคร ภูตผีปีศาจทำอันตรายแก่หมู่มนุษย์ โรคระบาดเกิดขึ้นแพร่กระจายไปทั่ว ผู้คนล้มตายเหลือที่จะนับได้ เมื่อพระพุทธรองค์ทรงรับสั่งให้พระอานนทเถระสวดรัตนสูตร และประพรมน้ำ

พระพุทฺธมณฑ ภัยพิบัติร้ายแรงเช่นนี้ ก็ยังระงับลงได้อย่างฉับพลัน
จุดประสงค์ของการสวดรัตนสูตร ก็เพื่อเป็นการขจัดภัยทั้ง
๓ ประการ ตามที่ปรากฏในพระสูตร คือข้าวยากหมากแพง
(ทุพภิกขภัย) ๑ ภูตผีปีศาจ ทำอันตราย (อะมะนุสสภัย) ๑
โรคภัยไข้เจ็บ (โรคะภัย) ๑ ให้อันตรายกันไป

รัตนสูตร (ย่อ)

ยังกิญจิ วิตตัง อีธะ วา หุรัง วา
 สักเคสุ วา ยัง ระตะนัง ปะณัตถัง
 นะ โน สมะมัง อัตถิ ตะถาคะเตนะ
 อิทัมปิ พุทฺเธ ระตะนัง ปะณัตถัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โทตุ ฯ
 ขะยัง วิราคัง อะมะตัง ปะณัตถัง
 ยะทังคะคา สักยะมุนี สะมาทิโต
 นะ เตนะ ธัมเมนะ สะมัตถิ กิญจิ
 อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณัตถัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โทตุ ฯ

ยัมพุทธะเสฏโฐ ปะริวัณณะยี้ สุจิง
 สะมาธิมานันตะริกัญญะมาหุ
 สะมาธินา เตนะ สะโม นะ วิชชะติ
 อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณัตถัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

เย ปุคคะลา อัญญะ สะตัง ปะสัฏฐา
 จัตตาริ เอตานิ ยุกานิ โหนติ
 เต ทักขิณียยา สุคะตัสสะ สาวะกา
 เอเตสุ ทินนานิ มะหัพพะลานิ
 อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณัตถัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

เย สุปปะยุตตา มะนะสา ทัพเพนะ
 นิกกามิโน โคตะมะสาสะนัมหิ
 เต ปัตติปัตตา อะมะตัง วิคัยหะ
 ลัทธา มุธา นิพพุติง ญะชะมานา
 อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณัตถัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

ชีณัง ปุราณัง นะวัง นัตถิ สัมภะวัง
 วิรัตตะจิตตายะติเก ภาวะสัสมิง

เต ชีณะพีชา อะวิรุฬ्हันทา
นิพพันติ อีรา ยะถายัมปะทีโป
อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณัตถัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โทตุ ฯ

คำแปล

ทรัพย์อย่างใดอย่างหนึ่งในโลกนี้ หรือโลกอื่น หรือรัตนะอัน
สูงค่าในสรวงสวรรค์บรรดามี ทรัพย์หรือรัตนะนั้น ที่จะมีค่าเสมอ
ด้วยพระตถาคตเจ้านั้น ไม่มีเลย ข้อนี้เป็นรัตนคุณอย่างสูงใน
พระพุทธเจ้าประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ขอจงเกิดความสุขสวัสดิ์เถิด

พระศากยมุณีเจ้า มีพระหฤทัยดำรงมั่น ทรงบรรลุธรรมอัน
เป็นที่สิ้นกิเลส สิ้นราคะ เป็นอมตะ ประณิตนั้นแล้ว สิ่งใดจะเสมอ
ด้วยพระธรรมนั้น ไม่มี แม้ข้อนี้ก็รัตนคุณอย่างสูงในพระธรรม
ประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ขอจงเกิดความสุขสวัสดิ์เถิด

สมาธิอื่นใด จะเสมอด้วยสมาธิที่พระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็น
ผู้ประเสริฐ ทรงสรรเสริญไว้ว่า เป็นธรรมสะอาดหมดจด บัณฑิต
ทั้งหลายยอมรับว่า สามารถให้ผลต่อเนื่องได้โดยลำดับนั้น ไม่มี
แม้ข้อนี้ก็รัตนคุณอย่างสูงในพระธรรมประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้
ขอจงเกิดความสุขสวัสดิ์เถิด

พระสงฆ์สาวกของพระสุตเจ้า ๘ ท่าน นับเป็นคู่ได้ ๔ คู่ ซึ่งสัตบุรุษทั้งหลายสรรเสริญแล้ว บุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ควรแก้ พักจิตนาทาน ทานที่ถวายแก่ท่านเหล่านั้น ย่อมมีผลมาก แม้ข้อนี้ก็ เป็นรัตนคุณอย่างสูงในพระสงฆ์ประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ของง เกิดความสุขสวัสดิ์เกิด

ในพระศาสนาของพระโคตมพุทธเจ้า ย่อมจะมีพระอริยบุคคล ผู้ตั้งใจทำความเพียรดี มีจิตมั่นคง หมดความใคร่ บรรลุอรหัตผล เข้าสู่พระนิพพาน อันเป็นอมตะ ปราศจากความเร่าร้อนทั้งปวง แม้ข้อนี้ ก็เป็นรัตนคุณอย่างสูงในพระสงฆ์ประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ของง เกิดความสุขสวัสดิ์เกิด

พระอริยบุคคลผู้มีกรรมเก่าหมดสิ้นแล้ว กรรมอันเป็นเหตุให้ เกิดในภพใหม่ ก็ไม่มี ท่านเหล่านั้นมีจิตเปื้อนหายในอันที่จะเกิดใน ภพต่อไป ขจัดพิษคือกิเลสให้สิ้นไปแล้ว ปราศจากความพอใจ ในกาม อันจะทำให้เกิดอีก มีปัญญาแหลมคม ย่อมปรินิพพาน เหมือนประทีปดับไป เพราะสิ้นเชื้อเพลิง แม้ข้อนี้ก็ เป็นรัตนคุณ อย่างสูงในพระสงฆ์ประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ของง เกิดความสุข สวัสดิ์เกิด ฯ

บทกรณียเมตตสูตร

กรณียเมตตสูตร เป็นพระสูตรที่พระพุทธองค์ทรงแนะนำ พระภิกษุให้แผ่เมตตาจิตไปในมวลสรรพสัตว์ ตลอดจนเทพเทวา ภูตผีปีศาจทั้งหลาย ไม่มีประมาณ ไม่มีขอบเขต ไร้พรมแดนขีดขั้น ไม่ว่าสัตว์นั้น หรือเขาผู้นั้นจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนาอะไร จะเกี่ยวข้องกับเรา โดยความเป็นญาติ เป็นประเทศ เชื้อชาติ ศาสนาหรือไม่ก็ตาม ให้มีจิตกว้างขวางไร้ขอบเขตขีดขั้น ขอให้เขาได้มีความสุข หากทำได้เช่นนี้ นอกจากเทวดาจะไม่แสดงสิ่งที่น่ากลัวหลอกลอน แล้ว ยังมีใจอนุเคราะห์พระภิกษุ โดยไม่ตรีจิตด้วยความอ่อนโยน มีเมตตา

เมื่อต้องเดินทางผ่านป่าเขาลำเนาไพร หรือไปอยู่ในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย ท่านให้สวดกรณียเมตตสูตร เพื่อเป็นเครื่องคุ้มครอง ป้องกันภัยอันตราย อันจะเกิดจากมนุษย์ ภูตผีปีศาจทั้งหลาย ให้เกิดเป็นความอ่อนโยน มีเมตตา

กรณียเมตตสูตร

กระณียะมัตตะกุสะเลนะ
 สักโก อุชฺฐ จะ สุทฺฐุ จะ
 สันตุสสะโก จะ สุกะโร จะ
 สันตินทริโย จะ นิปะโก จะ
 นะ จะ ขุทฺทัง สะมาจะเร กิณฺณจิ
 สุชีโน วา เขมิโน โทนตุ
 เย เกจิ ปาณะภูตฺตติ
 ทิฆมา วา เย มะหันตา วา
 ทิฏฐา วา เย จะ อะทิจฺฐา
 ภูตา วา สัมภะเวสี วา
 นะ ปะโร ปะรัง นิคุพเพละ
 พยาโรสะนา ปะฐิฆะสัณฺณวา
 มาตา ยะถา นินฺย ปุตตัง
 เอวัมปิ สัพพะภูเตสุ
 เมตตัญจะ สัพพะโลกัสสิมัง
 อุทฺธัง อะโธ จะ ทิริยัญจะ
 ติจฺฐัญจะรัง นิสินโน วา
 เอตัง สะตัง อะธิฏฺเฐยยะ

ยันตัง สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ
 สุวะโจ จัสสะ มุทฺธ อะนะติมานี
 อัมปะกัจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ
 อัมปะคัพโโก กุเลสุ อะนะนุคิโธ
 เยนะ วิญญู ปะเร อุปะวะเทยยุง
 สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขิตตตา
 ตะสา วา ถาวะรา วา อะนะวะเสสา
 มัชฌิมา รัสสะกา อะนุกะถุลา
 เย จะ ทูเร วะสันติ อะวิทูเร
 สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขิตตตา
 นาติมัญญะละ กัตถะจิ นัง กิณฺณจิ
 นาณญะมัญญัสสะ ทุกขะมิถเอยะ
 อายุสา เอกะปุตตะมะนุรักเข
 มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง
 มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง
 อะสัมพาธัง อะเวรัง อะสะปัตตัง
 สะยาโน วา ยาวะตัสสะ วิคะตะมิทโธ
 พรัหฺมะเมตัง วิหารัง อิธะมาหุ

**ทิกฺขุญฺจะ อนะปคัมมะ
กามสฺส วินยเย เคธัง**

**สีละวา ทัสสะเนนะ สัมปันโน
นะ ทิ ชาตุ คัพพะเสยยัง ปุนะเรตติ ฯ**

คำแปล

ภิกษุผู้ฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ประสงค์จะบรรลุดแดนสงบ (พระนิพพาน) พึงทำตน (ตามหลักไตรสิกขา) ภิกษุนั้นพึงเป็นผู้อาจหาญ ชี้อตรง มีความมุ่งมั่น ว่าง่ายอ่อนโยน หมดความยึดถือตัว (ไม่มีอธิมานะ)

อนึ่ง ภิกษุนั้นพึงเป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย มีกิจธุระน้อย ดำเนินชีวิตเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีอินทรีย์สงบมีปัญญาพาตัวรอด ไม่คะนอง ภายวจา ไม่พัวพันกับตระกูลทั้งหลาย (ไม่ประจบเอาใจพวกคฤหัสถ์) ที่ร่ำรวยหรือมีอำนาจ

ไม่พึงประพาสสิ่งเล็กน้อยอะไรๆ ที่จะเป็เหตุให้ผู้รู้ตำหนิ (พึงแผ่เมตตาจิตไปในสรรพสัตว์ว่า) ขอสัตว์ทั้งปวงจงเป็นผู้มีความสุข กายสุขใจ ปลอดพ้นจากภัยทั้งปวง ทำตนให้ถึงสุขเกิด

สัตว์มีชีวิตทั้งหลาย ทั้งที่เป็นผู้หาวดสะดุ้ง (มีกิเลส) ทั้งที่มันคง (หมดกิเลส) บรรดามีทั้งหมด ทั้งที่มีกายยาวใหญ่ ปานกลาง สั้น ละเอียดหรือหยาบ

ทั้งที่เคยเห็นหรือไม่เคยเห็น ทั้งที่อยู่ไกลหรือใกล้ ทั้งที่เกิดแล้วหรือที่กำลังแสวงหาที่เกิด ขอสัตว์ทั้งปวงเหล่านั้นจงมีความสุข กายสุขใจเกิด

เกิดเป็นคนไม่พึงหลอกลวงกัน ไม่พึงดูหมิ่นกันในที่ไหนๆ ไม่พึงเบียดเบียนทำร้ายกัน หรือมีใจมุ่งร้ายปรารณาทุกข์แก่กันและกัน

มารดาณอมบุตรคนเดียวของตนด้วยชีวิตฉันใด บุคคลพึงเจริญเมตตาจิตไม่มีประมาณในสัตว์ทั้งปวงฉันนั้น

บุคคลพึงเจริญเมตตาจิตอันไม่มีประมาณ ไม่มีขอบเขต ไม่มีเวรไม่มีศัตรู ในสัตว์โลกทั้งหมด ในอรูปภูมิเบื้องบน (อรูปพรหม ๔) ในอรูปภูมิเบื้องกลาง (รูปพรหม ๑๖) และกามาวจรภูมิเบื้องต่ำ (เทวโลกมนุษย์โลกอบายภูมิ)

ผู้เจริญเมตตาจิตเช่นนี้นั้น ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด จะยืน เดิน นั่งหรือนอนอยู่ก็ตาม จะเป็นผู้ปราศจากความท้อแท้เหนื่อยหน่าย จะตั้งสติไว้ได้นานตราบเท่าที่ต้องการ พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสการอยู่ด้วยเมตตาเช่นนี้ว่า เป็นความประเสริฐที่ประเสริฐในพระศาสนา

บุคคลผู้แผ่เมตตาจิตนั้นจะไม่กล้าเข้าสู่ความเห็นผิด เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยศีล ถึงพร้อมด้วยความเห็นชอบ เมื่อขจัดความยินดีในกามทั้งหลายได้แล้ว ย่อมไม่กลับมาสู่การเกิดในครรภ์อีกครั้งแน่นอน (สำเร็จเป็นพระอรหันต์และปรินิพพานไปในที่สุด) ฯ

บทขันธปริตร

ขันธปริตร เป็นคาถาที่พระพุทธองค์ทรงสอนให้พระภิกษุแผ่เมตตาไปในบรรดาตระกูลที่มีพิษดุร้ายทั้งหลาย เพื่อเป็นการคุ้มครอง ป้องกันตนเองจากสัตว์ร้าย ปรากฏทั้งในพระวินัยปิฎกและพระสุตตันตปิฎก นอกจากจะเป็นคาถาสำหรับป้องกันอสรพิษและสัตว์ร้ายทั้งหลายแล้ว ยังสามารถป้องกันอันตรายจากยาพิษทั้งหลายได้ด้วย

ขันธปริตร

วิรูปักเขหิ เม เมตตัง
ฉัพพยาปุตเตหิ เม เมตตัง
อะปาทะเกหิ เม เมตตัง
จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง
มา มัง อะปาทะโก หิงสิ
มา มัง จะตุปปะโท หิงสิ
สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณา
สัพเพ ภัทธานิ ปัสสันตุ

เมตตัง เอรापะเถหิ เม
เมตตัง กัณหาโคตะมะเกหิ จะ
เมตตัง ทิปาทะเกหิ เม
เมตตัง พะหุปปะเทหิ เม
มา มัง หิงสิ ทิปาทะโก
มา มัง หิงสิ พะหุปปะโท
สัพเพ ภูตา จะ เกวะลา
มา ภิญฺจิ ปาปะมาคะมา

อัปปะมาโณ พุทโธ, อัปปะมาโณ ธัมโม, อัปปะมาโณ สังโฆ,
 ปะมาณะวันตานิ สิริงสะปานิ, อะหิ วิจฉิกา สะตะปะที อุณณานาภี
 สะระพุ มุลลิกา, กะตา เม รักษา กะตา เม ปะริตตา, ปะฎีกะมันตุ
 ภูตานิ, โสกัง นะโม ะกะวะโตะ, นะโม สัตตันนัง สัมมาสัมพุทธานัง ฯ

คำแปล

ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลาย สกุลวิรูปักข์,
 ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลาย สกุลเอราภณ, ความ
 เป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลาย สกุลฉัพยาบุตร, ความ
 เป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลาย สกุลกัณหาโคตมกะ, ความ
 เป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ไม่มีเท้า, ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับ
 สัตว์ ๒ เท้า, ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลายที่มี ๔ เท้า,
 ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ที่มีเท้ามาก, สัตว์ไม่มีเท้าอย่า
 เบียดเบียนเรา สัตว์ ๒ เท้า อย่าเบียดเบียนเรา สัตว์ ๔ เท้า อย่า
 เบียดเบียนเรา สัตว์มากเท้าอย่าเบียดเบียนเรา ขอสรรพสัตว์มีชีวิต
 ทั้งหลายที่เกิดมาทั้งหมดจงสิ้นเชิง จงเห็นซึ่งความเจริญทั้งหลาย
 ทั้งปวงเกิด โทษลามกอย่าได้มาถึงแล้วแก่สัตว์เหล่านั้น

พระพุทธเจ้าทรงพระคุณสุดที่จะประมาณได้ พระธรรมมี
 พระคุณสุดที่จะประมาณได้ พระสงฆ์ก็มีพระคุณสุดที่จะประมาณได้

แต่สัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย เช่น งู แมงป่อง ตะขาบ แมงมุม
 ตั๊กแตน หนู ยังมีประมาณกำหนดได้

ข้าพเจ้าได้ทำการรักษาแล้ว ได้ทำการป้องกันแล้ว ขอสัตว์
ทั้งหลายจงหลีกเลี่ยงเสียเถิด ข้าพเจ้าขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระ-
ภาคเจ้า ขอความนอบน้อมแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๗ พระองค์ ฯ

บทเมตตานิสังสตุตปาฐะ

เมตตานิสังสตุตปาฐะ กล่าวถึงอานิสงส์ของการเจริญเมตตา
ว่ามีทั้งสิ้น ๑๑ ประการ กล่าวคือ หลับก็เป็นสุข, ตื่นก็เป็นสุข, ไม่ฝัน
เห็นสิ่งลามก, เป็นที่รักของมนุษย์, เป็นที่รักของอมนุษย์, เทวดาย่อม
รักษา, ไฟ ยาพิษ หรือศัสตราไม่กล้ากราย, จิตย่อมตั้งมั่นโดยรวดเร็ว,
สีกายย่อมผ่องใส, เป็นผู้ไม่หลงใหลเมื่อจะตาย, เมื่อยังไม่ถึงพระนิพพาน
ย่อมไปบังเกิดในพรหมโลก

เมตตานิสั่งสวดปาฐะ

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภาคะวา, สาวัตถิยัง วิหะระติ,
 เขตตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ อารามे ฯ ตัตถะ ไซ ภาคะวา
 ภิกขุ อามันเตสิ ภิกขะโวติ ฯ ภาทันเตติ เต ภิกขุ ภาคะวะโต
 ปัจจัสโสสุง ฯ ภาคะวา เอตะทะโวจะ ฯ เมตตายะ ภิกขะเว
 เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พะหุลีกะตายะ, ยานีกะตายะ
 วัตถุกะตายะ อะนุกฺขิตายะ ปะริจิตายะ สุตตะมารัทธายะ,
 เอกาทะสานิสังสา ปาฎิกังขา ฯ กะตะเม เอกาทะสะ ฯ สุตัง สุปะติ ฯ
 สุตัง ปะฏิพุชชะติ ฯ นะ ปาปะกัง สุปันัง ปัสสะติ ฯ มะนุสสานัง
 ปิโย โหติ ฯ อะมะนุสสานัง ปิโย โหติ ฯ เทวะตา รักขันติ ฯ
 นาสสะ อัคคิ วา วิสััง วา สัตถัง วา กะมะติ ฯ ตุวะกฺกััง จิตตัง
 สะมาธิยะติ ฯ มุขะวัณโณ วิปะสัีหะติ ฯ อะสััมมุพโห กาลัง
 กะโรติ ฯ อุตตะริง อัมปะกัวิฉณันโต พรััมมะโลกุปะโค โหติ ฯ
 เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ
 พะหุลีกะตายะ, ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อะนุกฺขิตายะ
 ปะริจิตายะ สุตตะมารัทธายะ, อิมะ เอกาทะสานิสังสา ปาฎิกังขาติ ฯ
 อิทะมะโวจะ ภาคะวา ฯ อัตตะมะนา เต ภิกขุ ภาคะวะโต
 ภาสิตัง, อะภินันทุนติ ฯ

คำแปล

ข้าพเจ้า (พระอานนทเถระ) ได้สดับมาอย่างนี้ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ที่พระอาราม สร้างถวายเป็นอนาถปิณฑิกมหาเศรษฐี ชื่อเชตวัน ใกล้เมืองสาวัตถี ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาเข้าเฝ้า เมื่อภิกษุทั้งหลายรับทราบ ได้เข้าเฝ้า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสพระสูตรนี้ว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อเมตตาเจโตวิมุตติ อันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว ทำให้เป็นดุจยาน ทำให้เป็นที่ตั้ง ให้ตั้งมั่น โดยลำดับ สัมสมดีแล้ว ประการด้วยดีแล้ว พึงหวังอานิสงส์ ๑๑ ประการ ๑๑ ประการเป็นไฉน คือ ย่อมหลับเป็นสุข ๑ ย่อมตื่นเป็นสุข ๑ ย่อมไม่ฝันลามก ๑ ย่อมเป็นที่รักแห่งมนุษย์ทั้งหลาย ๑ ย่อมเป็นที่รักแห่งอมมนุษย์ทั้งหลาย ๑ เทวดาทั้งหลายย่อมรักษา ๑ ไฟ ยาพิษหรือ ศาสตราย่อมไม่กล้ำกรายได้ ๑ จิตย่อมตั้งมั่นโดยรวดเร็ว ๑ สิ้นน้ำ ย่อมผ่องใส ๑ เป็นผู้ไม่หลงใหลทำกาลละ ๑ เมื่อไม่แทงตลอดคุณอันยิ่ง ย่อมเป็นผู้เข้าถึงพรหมโลก ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อเมตตาเจโตวิมุตติ อันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว ทำให้เป็นดุจยาน ทำให้เป็นที่ตั้ง ให้ตั้งมั่นโดยลำดับ สัมสมดีแล้ว ประการด้วยดีแล้ว พึงหวัง อานิสงส์ ๑๑ ประการนี้แล ฯ

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสพระสูตรนี้ดังนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลาย เหล่านั้นได้มีใจปลาบปลื้มชื่นชมภาสิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วแล ฯ

บทโมรปริตร

โมรปริตร คือปริตรที่นกยูงทองโพธิสัตว์สาธยายเป็นประจำ กล่าวถึงคุณของพระพุทธเจ้า แล้วน้อมพระพุทธคุณมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสุข มีประวัติตำนานความเป็นมาว่า สมัยหนึ่ง ครั้งพระบรมศาสดาเสวยพระชาติเป็นนกยูงทองโพธิสัตว์ อาศัยอยู่บนเขา ไกลป่าหิมพานต์ ในครั้งนั้น ก่อนจะบินไปหาอาหารในตอนเช้า นกยูงทองพระโพธิสัตว์จะบินขึ้นไปจับบนยอดภูเขามองดูพระอาทิตย์ที่กำลังขึ้น แล้วสาธยายพระปริตรนมัสการพระอาทิตย์ โดยร่ายมนต์สาธยายสองคาถาแรกว่า อุเทตะยัญจักขุมา เป็นต้น และนอบน้อมบูชาพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พร้อมทั้งระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าเหล่านั้นด้วย แล้วจึงบินออกไปหาอาหาร

โมรปริตร

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา
หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปะภาโส
ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวิปะภาสัง
ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ ทิวะสัง
เย พَّرาหังมะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม
เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ
นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา
นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตตिया
อิมัง โส ปะริตตัง กัตถวา โมโร จะระติ เอสะนา ฯ

อะเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา
หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปะภาโส
ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวิปะภาสัง
ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ รัตติง
เย พَّرาหังมะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม
เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ
นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา
นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตตिया
อิมัง โส ปะริตตัง กัตถวา โมโร วาสะมะกัปปะยิตี ฯ

คำแปล

พระอาทิตย์ซึ่งเป็นดวงตาของโลก เป็นเอกราชผู้ยิ่งใหญ่ (ในจักรวาล) นี้ มีรัศมีสีทองอุทัยโผล่ขึ้นมาสาดส่องปฐพีให้สว่างอยู่ ข้าพเจ้าขอนมัสการพระอาทิตย์ ซึ่งมีรัศมีสีทองสาดส่องปฐพีให้สว่างอยู่นั้น ในวันนี้ ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับการคุ้มครองจากท่านผู้เป็นพระอาทิตย์นั้นแล้ว พึงอยู่เป็นสุขตลอดวัน

พระพุทธเจ้าเหล่าใดทรงรู้แจ้งธรรมทั้งปวง ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระพุทธเจ้าเหล่านั้น ขอพระพุทธเจ้าเหล่านั้นจงคุ้มครองข้าพเจ้า ขอนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมแด่พระโพธิญาณ ขอนอบน้อมแด่เหล่าท่านผู้หลุดพ้นแล้ว ขอนอบน้อมแด่วิมุตติธรรม

นรกยูงโฬธสัตว์นั้นครั้นสาธยายพระปริตรอย่างนี้แล้ว จึงออกแสวงหาอาหาร

พระอาทิตย์ซึ่งเป็นดวงตาของโลก เป็นเอกราชผู้ยิ่งใหญ่ (ในจักรวาล) นี้ มีรัศมีสีทองสาดส่องปฐพีให้สว่าง กำลังอัสดงคต ข้าพเจ้าขอนมัสการพระอาทิตย์ ซึ่งมีรัศมีสีทองสาดส่องปฐพีให้สว่างนั้น ในวันนี้ ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับการคุ้มครองจากท่านผู้เป็นพระอาทิตย์นั้นแล้ว พึงอยู่เป็นสุขตลอดราตรี

พระพุทธเจ้าเหล่าใดทรงรู้แจ้งธรรมทั้งปวง ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระพุทธเจ้าเหล่านั้น ขอพระพุทธเจ้าเหล่านั้นจงคุ้มครอง

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมแด่
พระโพธิญาณ ขอนอบน้อมแด่เหล่าท่านผู้หลุดพ้นแล้ว ขอนอบน้อม
แด่วิมุตติธรรม

นิกายโพนธิดานั้น ครั้นสาธยายพระปริตรอย่างนี้แล้ว จึงนอน
พักผ่อนฉะนี้แล ฯ

บทจันทปริตตปาฐะ

จันทปริตตปาฐะ เป็นการประกาศขอให้พระพุทธองค์ทรง
เป็นที่พึ่ง แล้วย่อมรดกพ้นจากภยันตรายทั้งปวง ผู้ปองร้ายจักแพ้พ่าย
ไป ดุจจันทิมเทวบุตรผู้ประกาศว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็น
ที่พึ่ง จึงได้พ้นภัยจากอสูรินทราหู ด้วยพระพุทธานุภาพ

จันทปริตตปาฐะ

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภะคะวา, สāvattiyā
 viharati, cetavāne anāgāpīṇatikkasā, āramā ฯ เตนะ โข
 ปะนะ สมะเยนะ จันทิมา เทวะปุตโต ราหุणा อะสุรินเทนะ คะหิโต
 โหติ ฯ อะถะโข จันทิมา เทวะปุตโต ภะคะวันตัง อะนุสสะระมาโน
 ตายัง เวล่ายัง อิมัง คากัง อะภาสิ

นะโม เต พุทธะวীরตถุ

วิปปะมุตโตสิ สัพพะธิ

สัมพาธะปะฏิป็นโนสมี

ตัสสะ เม สະระณัง ภะวาติ ฯ

อะถะโข ภะคะวา จันทิมัง เทวะปุตตัง อารัพพะ ราहुง อะสุรินทัง
 คากายะ อัมมะภาสิ

ตะถาคะตัง อะระหันตัง

จันทิมา สະระณัง คะโต

ราहु จันทัง ปะมุญจัสสุ

พุทธา โลกานุกัมปะกาติ ฯ

อะถะโข ราहु อะสุรินโท จันทิมัง เทวะปุตตัง มุญจิตฺวา ตะระมานะรูป
 เยนะ เวปะจิตติ อะสุรินโท เตนุปะสังกะมิ อุปะสังกะมิตฺวา สังวิคโค
 โลมะหฺภุชสาโต เอกะมันตัง อัมมฐาสิ ฯ เอกะมันตัง จูตัง โข ราहुง
 อะสุรินทัง เวปะจิตติ อะสุรินโท คากายะ อัมมะภาสิ

กินนุ สันตะระมาโน วะ

ราहु จันทัง ปะมุญจะสิ

สังวิคคะรูป อากัมมะ

กินนุ ภีโต วะ ติฏฐะสีติ ฯ

สัตตะธา เม ฝะเล มุทธา

ชีวันโต นะ สุขัง ละภะ

พุทเธคาถาภิกิโตมहि

โน เจ มุญเจยยะ จันทิมันติ ฯ

คำแปล

อันข้าพเจ้า (พระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ในพระวิหารเชตวัน อาราม ที่อนาถปิณฑิกคฤหบดีสร้างถวายเป็นเมืองสาวัตถี โดยสมัยนั้นแล จันทิมเทวบุตรถูกอสุนิทรากุเข้าจับแล้ว ครั้งนั้น จันทิมเทวบุตร ระลึกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ภาวนิตถาคณานี้ในเวลานั้นว่า

“ข้าแต่พระพุทธเจ้า ผู้ทรงเป็นผู้แก้แค้นข้า ขอความ นอบน้อมจงมีแด่พระองค์ พระองค์ทรงเป็นผู้หลุดพ้นแล้วในธรรม ทั้งปวง ข้าพระองค์ถึงเฉพาะแล้วซึ่งฐานะอันคับขัน ขอพระองค์จง ทรงเป็นที่พึ่งแห่งข้าพระองค์นี้” ฯ

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงปรารภจันทิมเทวบุตร ได้ ตรัสกะอสุนิทรากุด้วยพระคาถาว่า

“จันทิมเทวบุตรถึงตถาคตผู้เป็นพระอรหันต์ ว่าเป็นที่พึ่ง คูกรราหู ท่านจงปล่อยจันทิมเทวบุตร พระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็น ผู้อ่อนเคราะห์แก่โลก” ฯ

ลำดับนั้น อสุนิทรากุปล่อยจันทิมเทวบุตรแล้ว มีรูปอัน กระหืดกระหอบ เข้าไปหาอสุนิทรเวปจิตติถึงที่อยู่ ครั้นแล้วก็เป็น ผู้เศร้าสลด เกิดขนลุกชูชัน ได้ยินอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ อสุนิทรเวปจิตติได้กล่าวกะอสุนิทรากุผู้ยินอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ด้วยคาถาว่า

“ดูกรราหู ทำไมหนอ ท่านจึงกระหืดกระหอบปล่อยจันทิม-
เทวบุตรเสีย ทำไมหนอ ท่านจึงมีรูปเศร้าสลด มายืนกลัวอยู่” ฯ

อสุรินทราหูกล่าวว่า

“ข้าพเจ้าถูกขับด้วยพระคาถาของพระพุทธเจ้า หากข้าพเจ้า
ไม่พึงปล่อยจันทิมเทวบุตร ศีรษะของข้าพเจ้าพึงแตกเจ็ดเสี่ยง มีชีวิต
อยู่ ก็ไม่พึงได้รับความสุข” ฯ

บทสุริยปริตตปาฐะ

สุริยปริตตปาฐะ เป็นการประกาศขอให้พระพุทธองค์ทรง
เป็นที่พึง แล้วย่อมรอดพ้นจากภยันตรายทั้งปวง ผู้ปองร้ายจักแพ้พ่าย
ไป ดุจสุริยเทวบุตรผู้ประกาศว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นที่พึง
จึงได้พ้นภัยจากอสุรินทราหู ด้วยพระพุทธานุภาพ

สุริยปริตตปาฐะ

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภาคะวา, สาวัตถิยัง วิหะระติ,
เชตวะเน อนาถะปิณฑักสะ, อาราเม ฯ เตนะ โข ปะนะ
สมะเณนะ สุริโย เทวะปุตโต ราหุณา อะสุรินเทนะ คหิโต โหติ ฯ
อะถะโข สุริโย เทวะปุตโต ภาคะวันตัง อะนุสสะระมาโน ตายัง
เวลายัง อิมัง คาทัง อะภาสิ

นะโม เต พุทธะวীরตถุ วิปะมุตโตสิ สัพพะธิ
สัมพาธะปะฏิปันโนสมิ ตัสสะ เม สระณัง ภาวาติ ฯ
อะถะโข ภาคะวา สุริยัง เทวะปุตตัง อารัพพะ ราหุณ อะสุรินทัง
คาถายะ อัมมะภาสิ

ตะถาคะตัง อะระหันตัง สุริโย สระณัง คะโต
ราหุ สุริยัง ปะมุญจัสสุ พุทธา โลกานุกัมปะกา ฯ

โย อันธกะเร ตะมะสี ปะกังกะโร

เวโรจะโน มัณฑะลิ อุกะเตโข

มา ราหุ คิลี จะระมันตะลิกเข

ปะชัง มะมะ ราหุ ปะมุญจะ สุริยันติ ฯ

อะถะโข ราหุ อะสุรินโท สุริยัง เทวะปุตตัง มุญจิต์วา ตะระมานะรูปะ
เณนะ เวปะจิตติ อะสุรินโท เตนุปะสังกะมิ อูปะสังกะมิต์วา สังวิคโค
โลมะหฺนุชฺชาโต เอกะมันตัง อัมมฐาสิ ฯ เอกะมันตัง ฐิตัง โข ราหุณ
อะสุรินทัง เวปะจิตติ อะสุรินโท คาถายะ อัมมะภาสิ

กินนุ สันตะระมาโน วะ
 สังวิกะรุโป อาคัมมะ
 สัตตะธา เม ณะเล มุทธา
 พุทธะคาถาภิกิโตมทิ

ราหู สุริยัง ปะมฺญจะสิ
 กินนุ ภิโต วะ ติฏฐะสีติ ฯ
 ชีวันโต นะ สุขัง ละเภ
 โน เจ มฺญุเจยยะ สุริยันติ ฯ

คำแปล

อันข้าพเจ้า (พระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ในพระวิหารเชตวัน อาราม ที่อนาถปิณฑิกคฤหบดีสร้างถวายเป็นเมืองสาวัตถิ ก็โดยสมัยนั้น สุริยเทวบุตรถูกอสุนิทราราหูเข้าจับแล้ว ครั้งนั้น สุริยเทวบุตรระลึกถึงพระผู้มีพระภาค ได้กล่าวคาถานี้ในเวลานั้นว่า

“ข้าแต่พระพุทเจ้า ผู้ทรงเป็นผู้แก้แค้นข้า ขอความ นอบน้อมจงมีแด่พระองค์ พระองค์ทรงเป็นผู้หลุดพ้นแล้วในธรรม ทั้งปวง ข้าพระองค์ถึงเฉพาะแล้วซึ่งฐานะอันคับขัน ขอพระองค์จง ทรงเป็นที่พึ่งแห่งข้าพระองค์นี้” ฯ

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงปรารภสุริยเทวบุตร ได้ตรัส กะอสุนิทราราหูด้วยพระคาถาว่า

“สุริยเทวบุตรถึงตถาคตผู้เป็นพระอรหันต์ ว่าเป็นที่พึ่ง ดูกุร ราหู ท่านจงปล่อยสุริยเทวบุตร พระพุทเจ้าทั้งหลาย เป็นผู้ อนุเคราะห์แก่โลก สุริยะใดเป็นผู้ส่องแสง กระทำความสว่างในที่

มืดมิด มีสัญญาณเป็นวงกลม มีเดชสูง ดูกรราหู ท่านอย่ากลืนกิน
สุริยะนั้น ผู้เที่ยวไปในอากาศ ดูกรราหู ท่านจงปล่อยสุริยเทวบุตร
ผู้เป็นบุตรของเรา” ๗

ลำดับนั้น อสุรินทราหูปล่อยสุริยเทวบุตรแล้ว มีรูปอัน
กระหืดกระหอบ เข้าไปหาอสุรินทเวปจิตติถึงที่อยู่ ครั้นแล้วก็เป็น
ผู้เศร้าสลด เกิดขนลุกชูชัน ได้ยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ๗

อสุรินทเวปจิตติได้กล่าวกะอสุรินทราหูผู้ยืนอยู่ ณ ที่ควร
ส่วนข้างหนึ่ง ด้วยคาถาว่า

“ดูกรราหู ทำไมหนอ ท่านจึงกระหืดกระหอบ ปล่อย
สุริยเทวบุตรเสีย ทำไมหนอ ท่านจึงมีรูปเศร้าสลด มายืนกลัวอยู่” ๗

อสุรินทราหู กล่าวว่า

“ข้าพเจ้าถูกขับด้วยพระคาถาของพระพุทธเจ้า ถ้าข้าพเจ้า
ไม่พึงปล่อยสุริยเทวบุตร ศีรษะของข้าพเจ้าพึงแตกเจ็ดเสี่ยง มีชีวิต
อยู่ ก็ไม่พึงได้รับความสุข” ๗

บทวัฏฏกปริตร

วัฏฏกปริตร เป็นเรื่องราวในอดีตชาติของพระพุทธองค์ เมื่อครั้งถือกำเนิดเป็นลูกนกคุ้ม แล้วทำปริตรป้องกันตนเองจาก ไฟป่า ปรากฏอยู่ในพระสูตรตันตปิฎก จรียาปิฎก และวัฏฏกชาดก อรรถกถาชาดก

วัฏฏกปริตร เป็นพระปริตรที่กล่าวอ้างคุณ คือศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ และสัจจะ ของพระพุทธเจ้า ในอดีตทั้งหลาย แล้วน้อมเอาพระพุทธรูปดังกล่าว มาบังเกิดเป็น อาณูภาพ ปกป้องคุ้มครองอันตรายอันจะเกิดจากไฟทั้งหลาย ให้เกิด ความสุขสวัสดิ์แก่ชีวิต การสวดพระปริตรนี้ ก็เพื่อเป็นการป้องกัน อันตรายอันเกิดจากไฟ (ป้องกันอัคคีภัย) และเหตุเดือดร้อนวุ่นวาย นานาประการ ให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข

วัฏฏกปริตร

อตฺถิ โลเก สีละคุโณ
เตนะ สัจเจนะ กาหามิ
อาวัชชิตฺวา อัมมะพะลัง
สัจจะพะละมะวัสสาเย
สันติ ปักขา อะปัตตนะนา
มาตา ปิตา จะ นิกขันตา
สะหะ สัจเจ กะเต มัยหัง
วัชเชสิ โสพะสะ กะรีสานิ
สัจเจนะ เม สะโม นตฺถิ

สัจจัง โสเจยยะนุททะยา
สัจจะกิริยะมะนุตตะรัง
สะริตฺวา ปุพพะเก ชินะ
สัจจะกิริยะมะกาสะหัง
สันติ ปาทา อะวัณฺจะนา
ชาตะเวหะ ปะฏิกกะมะ
มะหาปัชชะลิโต สิจิ
อุทะกัง ปัตฺวา ยะถา สิจิ
เอสา เม สัจจะปาระมีติ ฯ

คำแปล

คุณคือศีล สัจจะ ชีวิตที่สะอาด และความเอื้ออาทร มีอยู่ในโลก ด้วยความสัตย์นั้น ข้าพเจ้าจักกระทำสักกิริยาอย่างยอดเยี่ยม ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงพลาณภาพแห่งพระสัทธรรม น้อมรำลึกถึงพระพุทธเจ้า ผู้ทรงพิชิตมารในอดีต ยึดมั่นในกำลังแห่งสัจจะที่ข้าพเจ้ามีอยู่ จึงขอทำสักกิริยาว่า

ปีกทั้งสองข้างของข้าพเจ้ามีอยู่ แต่ก็ยังไม่แข็งแรงพอที่จะบินได้ เท้าทั้งสองข้างของข้าพเจ้ามีอยู่ แต่ก็ยังไม่แข็งแรงพอที่จะ

เดินได้ พ่อแม่ก็พากันบินหนีไฟออกไปเสียแล้ว พระเพลิงเอย ขอท่าน
จงดับเสียเถิด

พร้อมกับเมื่อข้าพเจ้ากระทำสักกิริยา เปลวเพลิงที่ลุกโชน
รุ่งโรจน์ใหญ่หลวงนัก ก็กลับเวิ่นที่ไว้ ๑๖ กรีส เหมือนเปลวไฟตกถึง
น้ำแล้วมอดดับฉะนั้น

ไม่มีผู้ใดเสมอด้วยสัจจะของข้าพเจ้า นี่คือสัจบาร์มีของ
ข้าพเจ้า ฯ

บทอนุสรณปาฐะ

บทอธิป ไส เป็นเนื้อความส่วนหนึ่งในธัชคสูตร ว่าด้วย
อานุภาพแห่งการน้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย คือพระพุทธคุณ
พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ให้เกิดกำลังใจในการเผชิญปัญหาและ
อุปสรรคนานาประการ โดยพระพุทธองค์ทรงนำเรื่องการทำสงคราม
ระหว่างเทพกับอสูรมาเป็นข้อเปรียบเทียบ เพื่อเตือนให้พระภิกษุ
ผู้ไปทำความเพียรอยู่ตามป่าเขาลำเนาไพรอันเงียบสงัด ห่างไกลจาก
ผู้คนสัญจรไปมา การอยู่ท่ามกลางป่ากว้างดงลึก ของพระภิกษุผู้เป็น
ปุถุชนเช่นนั้น ย่อมจะก่อให้เกิดความหวาดกลัวจนพองสยองเกล้า
เมื่อเกิดความรู้สึกหวาดกลัว พระพุทธองค์ทรงแนะนำให้พระภิกษุ
ระลึกถึงธง คือ พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ หรือพระสังฆคุณ ก็จะ
สามารถข่มใจระงับความหวาดกลัว บำเพ็ญเพียรต่อไปได้

อนุสรณปาฐะ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ, วิชา-
จระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู, อนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ,
สัตถา เทวะมะนุสสานัง, พุทโธ ภะคะวาติ ฯ

สัฎฐากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, สันทิฏฐิโก อะกาลิโก,
เอหิพัสสโก, โอปะนะยิโก, ปัจจัตถัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ ฯ (อ่านว่า
วิญญูหิติ)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อุชุปะฏิปันโน
ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ยะทิทัง จัตตาริ
ปุริสะยุดานิ อัญญะ ปุริสะปุคคะลา, เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
อาหุเนยโย, ปาหุเนยโย, ทักขิเนยโย, อัญชะลิกะระณียะ, อนุตตะรัง
ปัญญักเขตตัง โลกัสสาติ ฯ

คำแปล

เพราะเหตุอย่างนี้ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ทรงเป็นผู้ไกลจาก
กิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ทรงถึงพร้อมด้วยวิชาและ
จรรยา เสด็จไปดีแล้ว ทรงรู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง ทรงสามารถฝึกบุรุษที่
สมควรฝึกได้ อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า ทรงเป็นครูของเหล่าเทวดาและ

มนุษย์ทั้งหลาย ทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม ทรงมีความ
สามารถในการจำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ ฯ

พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว
ผู้ศึกษาและปฏิบัติพึงเห็นได้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และให้ผล
ได้ไม่จำกัดกาล สามารถแนะนำผู้อื่นให้มาพิสูจน์ได้ว่า “ท่านจงมา
ดูเถิด” ควรน้อมนำเข้ามาไว้ในตัว ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน ฯ

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าปฏิบัติดีแล้ว ปฏิบัติ
ตรงแล้ว ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์ ปฏิบัติเหมาะสม
ได้แก่ บุคคลเหล่านี้คือ คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่ นับเรียงลำดับได้ ๘ ท่าน
นั่นแหละ พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งเป็นผู้ควรแก่
สักการะที่เขาน้อมนำมาบูชา ควรแก่สักการะที่เขาเตรียมไว้ต้อนรับ
ควรรับทักษิณาทาน เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรให้ความเคารพ เป็น
เนืองนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า ฯ

บทอาถรรพณ์ปริตร

อาถรรพณ์ปริตร เป็นปริตรที่ทำจากตมมหาราชผูกขึ้นที่ อาถรรพณ์นคร อันเป็นหนึ่งในจำนวนเทพนคร ๑๑ แห่ง ที่ถูกนิรमित ขึ้นในอากาศ ของเหล่าเทวดาในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา พระปริตรนี้จึงถูกเรียกว่า อาถรรพณ์ปริตร ตามชื่อเทพนครที่ผูก ขึ้นนั้น

อาถรรพณ์ปริตรนี้ เป็นปริตรที่ทำจากตมมหาราชผูกขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องป้องกันเหล่าอมนุษย์บางพวก ที่ไม่หวังดีต่อ พระสงฆ์สาวกของพระพุทธองค์ ที่ไปบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ตาม ป่าเขา ลำเนาไพร เมื่อไม่มีอะไรป้องกันเหล่าอมนุษย์ที่ไม่เลื่อมใส ก็จะมารบกวน เบียดเบียน ทำให้เกิดความลำบาก ทำวามหาราชจึงได้ แสดงเครื่องป้องกันรักษา ชื่อ อาถรรพณ์รักษา นี้ไว้

อาถรรพณ์รักษานี้ มีอานุภาพ ๒ ประการ คือ (๑) มี อานุภาพในการทำให้อมนุษย์ที่ไม่เลื่อมใส ให้เกิดความเลื่อมใสใน พระพุทธศาสนา (๒) มีอานุภาพในการคุ้มครองป้องกันไม่ให้อมนุษย์ ที่ไม่เลื่อมใส จบต้องสิ่งสูง เบียดเบียน ประทุษร้าย ทำให้ได้รับความ ลำบากเดือดร้อน

สำหรับอาถรรพณ์ปริตรที่พระสงฆ์ใช้สวดในปัจจุบัน เป็น บทย่อที่บูรพาจารย์ได้นำเอาคาถานมัสการพระพุทธเจ้าในอดีต

ที่ท้าวเวสสุวรรณแสดงไว้เฉพาะพระพักตร์พระพุทธองค์ มาอ้างเป็น
 สัจจกิริยา ให้เกิดเป็นอานุภาพในการคุ้มครอง ป้องกัน รักษา ตาม
 คำของท้าวจตุโลกบาล ถ้าอมนุษย์ตนใดเบียดเบียนผู้ที่เจริญ
 อาณานาถปริตรให้ได้รับความลำบาก อมนุษย์ตนนั้นก็จะได้รับ
 การลงโทษจากเหล่าเทพทั้งหลาย

อาณานาถปริตร

วิปัสสิสสะ นะมัตถุ
 สิขิสสะปิ นะมัตถุ
 เวสสะภุสสะ นะมัตถุ
 นะมัตถุ กะกุสันธัสสะ
 โกนาคะมะณัสสะ นะมัตถุ
 กัสสะปัสสะ นะมัตถุ
 อังคีระสัสสะ นะมัตถุ
 โย อิมัง อัมมะมะเทเสสิ
 เย จาปิ นิพพุตา โลเก
 เต ชะนา อะปิสุณา
 หิตัง เทวะมะนุสสานัง
 วิชาจะระณะสัมปันนัง
 วิชาจะระณะสัมปันนัง

จักขุมันตัสสะ สิริมะโต
 สัพพะภูตานักัมปิโน
 นันทะกัสสะ ตะปัสสิโน
 มาระเสนปปะมัททินโน
 ภัร่าห์มะณัสสะ วุสีมะโต
 วิปะมุตตัสสะ สัพพะธิ
 สักกยะปุตตัสสะ สิริมะโต
 สัพพะทุกขาปะนุทะนัง
 ยะถาภูตัง วิปัสสิสสุ
 มะหันตา วีตะสาระทา
 ยัง นะมัสสันติ โคตะมัง
 มะหันตัง วีตะสาระทัง
 พุทฺธัง วันทามะ โคตะมันติ ฯ

คำแปล

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **วิปัสสี** ผู้มี
พระปัญญาจักขุ ผู้ทรงพระสิริ

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **สิขี** ผู้ทรง
อนุเคราะห์แก่สัตว์ทั้งปวง

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **เวสสภู** ผู้ทรง
ชำระล้างกิเลสแล้ว ทรงมีความเพียรเป็นเครื่องแผดเผากิเลส

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **กกุสันธะ** ผู้ทรง
ย้ายิพญามาร และเหล่าเสนามารได้แล้ว

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **โกนาคมนะ** ผู้ทรง
ละบาปได้แล้ว ทรงสิ้นสุดการประพฤติพหุพหุธรรมจรรยแล้ว

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **กัสสปะ** ผู้ทรง
พ้นจากกิเลสทั้งปวง

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **อังคิรส** พระโอรส
แห่งศากยราช ผู้ทรงพระสิริ ทรงแสดงธรรม เพื่อบรรเทาทุกข์
ทั้งปวงนี้

อนึ่ง พระพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่าใด ที่ทรงดับกิเลสแล้วในโลก
ทรงเห็นแจ้งธรรมตามความเป็นจริง พระพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่านั้น
หาทรงมีวาจาเสื่อมเสียไม่ ทรงเป็นผู้มีคุณอันยิ่งใหญ่ ทรงปราศจาก
ความครั่นคร้าม

เทพยดาและมนุษย์ทั้งหลายนอบน้อมอยู่ซึ่งพระพุทธเจ้า
พระองค์ใด ผู้ทรงเป็นโคตมโคตร ผู้ทรงเกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์
ทั้งหลาย ทรงถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ ผู้ทรงคุณอันยิ่งใหญ่
ทรงปราศจากความครั่นคร้าม ข้าพเจ้าทั้งหลายขอนมัสการ
พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้ทรงเป็นโคตมโคตร ผู้ทรงถึงพร้อมแล้ว
ด้วยวิชาและจรณะ ฯ

บทอังคุลิมาลปริตร

อังคุลิมาลปริตรนี้ เป็นปริตรที่กล่าวถึงสักกิริยาของพระ
องคุลิมาลเถระ เชื่อกันว่าจะช่วยคุ้มครองผู้สวดให้แคล้วคลาด
ปลอดภัย ประสบแต่ความสุขความเจริญสวัสดิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ผู้หญิงมีครรภ์ใกล้จะคลอด หากได้สวดหรือเพียงได้ฟัง ก็จะไม่คลอด
ลูกง่าย มีความปลอดภัยสวัสดิ์ทั้งตัวเองและลูกในครรภ์

อังคุลิมาลปริตร

ยะโตหัง ภะคินี อะริยาเย ชาตียา ชาโต, นาภิขานามิ
 สญฺจิจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา ฯ เตนะ สัจจนะ โสตถิ เต โทตุ
 โสตถิ คัมภัสสะ ฯ

คำแปล

ดูก่อนน้องหญิง ตั้งแต่เราเกิดแล้วโดยชาติอริยะ ไม่รู้จัก
 แกล้งปลงสัตว์มีชีพจากชีวิต ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์จึงมี
 แก่ท่าน ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่ครรรค์ของท่าน ฯ

บทโพชฌังคปริตร

โพชฌังคปริตร เป็นปริตรที่โบราณจารย์นำเอาโพชฌังคสูตร ทั้ง ๓ สูตร คือ ๑. มหากัสสปโพชฌังคสูตร ๒. มหาโมคคัลลานโพชฌังคสูตร ๓. มหาจุนทโพชฌังคสูตร มาประพันธ์เป็นคาถา เรียกว่า โพชฌังคปริตร โดยน้อมเป็นสังกิริยา เพื่อให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บเกิดเป็นความสุขสวัสดิ์

เนื้อหาโพชฌังคสูตรทั้ง ๓ นั้น กล่าวถึงหลักธรรมที่ทำให้พระพุทธองค์ตรัสรู้ ๗ ประการ คือ ๑. สติ ความระลึกได้ ๒. ธัมมวิจยะ การเลือกเฟ้นธรรม ๓. วิริยะ ความเพียร ๔. ปีติ ความอิ่มใจ ๕. ปัสสัทธิ ความสงบ ๖. สมาธิ ความตั้งใจมั่น ๗. อุเบกขา ความวางเฉย

โบราณจารย์ได้นำเอาโพชฌังคสูตรทั้ง ๓ นี้ มาประพันธ์เป็นคาถาสำหรับเจริญภาวนา โดยอ้างเป็นสังกิริยา เพื่อให้พระปริตรเป็นธรรมโอสถ บังเกิดพุทธานุภาพ ขจัดโรคภัยไข้เจ็บให้อันตรธานหายไป เกิดเป็นความสุขสวัสดิ์ ภายหลังได้เกิดความนิยมว่า เมื่อเจ็บป่วย ไม่สบาย ก็จะสวดโพชฌังคปริตร ซึ่งเป็นทั้งโอสถ เป็นทั้งมนต์ เมื่อมีผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเจ็บป่วย เป็นไข้หนัก ก็จะนิมนต์พระสงฆ์มาสวดโพชฌังคปริตรให้ฟัง หรือไม่ลูกหลานก็จะสวดโพชฌังคปริตรให้ฟัง แม้ในงานทำบุญอายุ พระสงฆ์ก็จะสวด

พระปริตรบทนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครอง ป้องกัน ไม่ให้เกิดโรคร้าย
ไข้เจ็บและให้มีอายุยืน ผู้ไม่ต้องการเจ็บป่วย และปรารถนาความ
เป็นผู้มีอายุยืน โดยปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บ จึงควรเจริญโพชฌังค-
ปริตรตามแบบอย่างพุทธสาวก

โพชฌังคปริตร

โพชฌังโค สติสังขาโต
วิริยัมปติปัสสัทธิ-

สมาธูปเอกะโพชฌังคา

มุนินา สัมมะทักขตา

สังวัตตันติ อะภิญญายะ

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

เอกัสมิง สะมะเย นาโถ

คิลานะ ทุกฺขิตะ ทิสฺวา

เต จะ ตัง อะภินันทิตฺวา

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

เอกะทา อัมมะราชาปี

จุนทตเถเรนะ ตัญญูวะระ

อัมมานัง วิจะโย ตะธา

โพชฌังคา จะ ตะธาปะเร

สัตเตเต สัพพะทสฺสีนา

ภาวิตา พะทุสสีกะตา

นิพพานายะ จะ โพธิยา

โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ

โมคคัลลანัญญะจะ กัสสะปะง

โพชฌังเค สัตตะ เทสะยิ

โรคา มุจจิงสุ ตังขะณ

โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ

เคลัญญูณาภิปิโต

ภะณาเปตฺวานะ สาทะรัง

สัมโมทิตฺวา จะ อาพาธา
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
ปะทีนา เต จะ อาพาธา
มัคคาหะตะกิเลสา วะ
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

ตัมहा วุฏฐาสี ฐานะโส
โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ
ติณณันนัมปิ มะเหลสินัง
ปัตตานุปัตตติธัมมะตัง
โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ

คำแปล

โพชฌงค์ ๗ ประการ คือ ๑. สติ ความระลึกได้ ๒. ธัมมวิจยะ การเลือกเฟ้นพิจารณาธรรม ๓. วิริยะ ความเพียร ๔. ปีติ ความอิ่มใจ ๕. ปัสสัทธิ ความสงบ ๖. สมาธิ ความตั้งใจมั่น ๗. อุเบกขา ความวางเฉยเหล่านี้ เป็นธรรมที่พระมุนีเจ้า ผู้ทรงเห็นธรรมทั้งปวง ตรัสไว้ชอบแล้ว บุคคลอบรมฝึกฝนให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความรู้อย่างเพื่อตรัสรู้ และเพื่อพระนิพพาน ด้วยการกล่าวคำสัจนี้ ขอความสวัสดีจึงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

สมัยหนึ่ง พระโลกนาถเจ้าทอดพระเนตรเห็นพระโมคคัลลานะ และพระกัสสปะอาพาธ ได้ความลำบาก จึงทรงแสดงโพชฌงค์ ๗ ประการ ให้ท่านทั้งสองฟัง ท่านทั้งสองต่างชื่นชมยินดีพระธรรมเทศนานั้น แล้วกลับหายจากโรคทันที ด้วยการกล่าวคำสัจนี้ ขอความสวัสดีจึงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ครั้งหนึ่ง องค์พระธรรมราชาเองทรงพระประจักษ์ รับสั่งให้พระจันทะเถระกล่าวโพชฌงค์ ๗ ประการนั้นถวายโดยเคารพ ทรงบันทึกลงพระทัยแล้ว ทรงหายจากพระประชวรนั้น ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

แท้จริงแล้ว อาพาธเหล่านั้นของท่านผู้ทรงคุณอันยิ่งใหญ่ ทั้ง ๓ อันตรธานไป ไม่กลับเป็นอีก เหมือนอริยมรรคกำจัดกิเลสลงราบแล้วไม่เกิดอีกเป็นธรรมดา ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ ฯ

บทอภัยปริตร

อภัยปริตร เป็นคาถาแห่งการให้อภัยและโอโหสิกรรมในเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในชีวิตและสังคม เนื้อหาของบทอภัยปริตรกล่าวถึงการตั้งจิตน้อมเอาอานุภาพแห่งคุณพระรัตนตรัย ช่วยบำบัดปลดปล่อยร้าย อันเกิดจากสิ่งที่ไม่สบายใจ บาปเคราะห์พื้นร้ายและสิ่งอันเป็นอุปมงคลทั้งหลายทั้งปวง ให้พินาศไป

อภัยปริตร

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกณัสสะ สัทโท
ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
พุทธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกณัสสะ สัทโท
ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
ธัมมานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกณัสสะ สัทโท
ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

คำแปล

กลางร้ายใด อัปมงคลใด เสียงนกที่น่าสะพรึงกลัวใด เคราะห์
ร้ายและฝันร้าย ที่ไม่น่าปรารถนาใด ด้วยพุทธานุภาพ ขอความ
เลวร้ายทั้งปวงนั้นจงพินาศไปสิ้น

กลางร้ายใด อัมมกเลใด เสียงนกที่น่าสะพรึงกลัวใด เคราะห์
ร้ายและฝันร้าย ที่ไม่น่าปรารถนาใด ด้วยธรรมานุภาพ ขอความ
เลวร้ายทั้งปวงนั้นจงพินาศไปสิ้น

กลางร้ายใด อัมมกเลใด เสียงนกที่น่าสะพรึงกลัวใด เคราะห์
ร้ายและฝันร้าย ที่ไม่น่าปรารถนาใด ด้วยสังฆานุภาพ ขอความ
เลวร้ายทั้งปวงนั้นจงพินาศไปสิ้น ฯ

บทสักัต์วา

บทที่น้อมนำคุณพระรัตนตรัยเพื่อให้เกิดเป็นธรรมโอสภ
ขจัดทุกข์โศกโรคภัย

สักัต์วา พุทธะระตะนัง

หิตัง เทวะมะนุสสานัง

นัสสันตูปัททวา สัพเพ

สักัต์วา อัมมะระตะนัง

ปะริพาหุปะสะมะนัง

นัสสันตูปัททวา สัพเพ

สักัต์วา สังขะระตะนัง

อาหุเนยยัง ปาหุเนยยัง

นัสสันตูปัททวา สัพเพ

โอสะถัง อุตตะมัง ะรัง

พุททะเตเชนะ โสตถินา

ทุกขา วุปะสะเมนตุ เต

โอสะถัง อุตตะมัง ะรัง

อัมมะเตเชนะ โสตถินา

ภะยา วุปะสะเมนตุ เต

โอสะถัง อุตตะมัง ะรัง

สังขะเตเชนะ โสตถินา

โรคา วุปะสะเมนตุ เต ฯ

คำแปล

เพราะทำความเคารพพระพุทธรัตนะ ซึ่งเป็นประหนึ่งโอสธ
อันประเสริฐเยี่ยมยอด เกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ด้วยเดช
แห่งพระพุทธเจ้า ขอให้อันตรายทั้งหลายทั้งปวงจงพินาศไปสิ้น
ขอให้ทุกข์ทั้งหลายของท่านจงสงบไปโดยดี

เพราะทำความเคารพพระธรรมรัตนะ ซึ่งเป็นประหนึ่งโอสธ
อันประเสริฐเยี่ยมยอด อันเป็นเครื่องระงับความเร่าร้อน ด้วยเดช
แห่งพระธรรม ขอให้อันตรายทั้งหลายทั้งปวงจงพินาศไปสิ้น ขอให้
ภัยทั้งหลายของท่านจงสงบไปโดยดี

เพราะทำความเคารพพระสังฆรัตนะ ซึ่งเป็นประหนึ่งโอสธ
อันประเสริฐเยี่ยมยอด ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา ที่เขาเตรียม
ไว้ต้อนรับ ด้วยเดชแห่งพระสงฆ์ ขอให้อันตรายทั้งหลายทั้งปวง
จงพินาศไปสิ้น ขอให้โรคทั้งหลายของท่านจงสงบไปโดยดี ฯ

บทนัตถิ เม

บทที่น้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย อ้าเป็นสัจวาจา เพื่อให้
เกิดชัยมงคล

นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง	พุทโธ เม สรรณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง
นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง	ธัมโม เม สรรณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง
นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง	สังโฆ เม สรรณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ

คำแปล

ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระพุทธรเจ้าทรงเป็นที่พึ่งอัน
ประเสริฐของข้าพเจ้า ด้วยคำสัตย์นี้ ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระธรรมเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของ
ข้าพเจ้า ด้วยคำสัตย์นี้ ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของ
ข้าพเจ้า ด้วยคำสัตย์นี้ ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน ฯ

บทยังกัญจิ

บทที่นี้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัยซึ่งเป็นรัตนะที่มีพลาณภาพ
สูงสุตกว่ารัตนะทั้งมวลในโลก เพื่อให้เกิดความสวัสดีมงคล

ยังกัญจิ รัตนัง โลเก	วิษะติ วิวัธัง ปุณฺ
รัตนัง พุทธะสะมัง นัตถิ	ตัสมา โสถถิ ภาวันตุ เต
ยังกัญจิ รัตนัง โลเก	วิษะติ วิวัธัง ปุณฺ
รัตนัง ธัมมะสะมัง นัตถิ	ตัสมา โสถถิ ภาวันตุ เต
ยังกัญจิ รัตนัง โลเก	วิษะติ วิวัธัง ปุณฺ
รัตนัง สังฆะสะมัง นัตถิ	ตัสมา โสถถิ ภาวันตุ เต ฯ

คำแปล

รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งมากมาย บรรดาในโลก รัตนะนั้น
เสมอด้วยพระพุทธเจ้าหาไม่มี เพราะเหตุนั้น ขอท่านจงประสบแต่
ความสุขสวัสดิ์

รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งมากมาย บรรดาในโลก รัตนะนั้น
เสมอด้วยพระธรรมเจ้าหาไม่มี เพราะเหตุนั้น ขอท่านจงประสบแต่
ความสุขสวัสดิ์

รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งมากมาย บรรดาในโลก รัตนะนั้น
เสมอด้วยพระสงฆ์เจ้าหาไม่มี เพราะเหตุนั้น ขอท่านมีแต่ความสุข
สวัสดิ์ ฯ

บทมงคลจักรวาลใหญ่

คำว่า “มงคลจักรวาล” ซึ่งเป็นนามของมนต์บทนี้นั้น เป็นชื่อของจักรวาลที่เราอยู่อาศัยนี้ ด้วยว่าจักรวาลนั้นมีหลายจักรวาลด้วยกัน แต่สำหรับจักรวาลนี้เรียกว่า “มงคลจักรวาล” เพราะเป็นจักรวาลที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ ทรงแสดงธรรมสั่งสอนเวไนยสัตว์ และเสด็จดับขันธปรินิพพานอยู่ในจักรวาลนี้ ดังนั้น จักรวาลนี้จึงเรียกว่า “มงคลจักรวาล” คือเป็นจักรวาลที่รวมอยู่แห่งสรรพมงคลอันสูงสุดทั้งสิ้น

ในมงคลจักรวาลใหญ่นี้ ในตอนต้นและตอนกลาง ได้ประมวลและอัญเชิญพระคุณสมบัติของพระพุทธเจ้าทั้งหมด ซึ่งเป็นมงคลอันวิเศษ และอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งมวล ให้ช่วยอภิบาลรักษา บันดาลให้เกิดสิริสุขทุกประการ กำจัดทุกข์โศกโรคภัย อุบัติวันตรายให้พินาศไป ในตอนท้ายก็ขออานุภาพของเทพยดาช่วยตามรักษาอีกด้วย

มงคลจักรวาลใหญ่

สิริอิติมะติเตโชชยะสิทธิมะทิตถิมะหาคุณาปะริมิตะ-
 ปุญญาธิการัสสะ สัพพันตะรายะนิวาระณะสมัตถัสสะ ภาคะวะโต
 อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ทวัตติงสะมะหาปุริสะลักกะณา-
 นุภาเวนะ อะสีตยานุพัตถุชะนานุภาเวนะ อัญจุตตะระสะตะ-
 มังคะลानุภาเวนะ ฉัพพันณะรังสิยานุภาเวนะ เกตุมาลानุภาเวนะ
 ทะสะปาระมิตานุภาเวนะ ทะสะอุปะปาระมิตานุภาเวนะ ทะสะ-
 ปะระมัตตะปาระมิตานุภาเวนะ สีละสะมาธิปัญญานุภาเวนะ
 พุทธธานุภาเวนะ อัมมานุภาเวนะ สังฆานุภาเวนะ เตชานุภาเวนะ
 อิทธานุภาเวนะ พะลानุภาเวนะ ญะยยะอัมมานุภาเวนะ จะตุรา-
 สีสิตะหัสสะอัมมกัซันธานุภาเวนะ นะวะโลกุตตะระอัมมานุภาเวนะ
 อัญจุงคิกะมัคคานุภาเวนะ อัญฐะสะมาปัตติยานุภาเวนะ
 ณะพะภิญญานุภาเวนะ จะตุสัจจะญาณานุภาเวนะ ทะสะพะละ-
 ญาณานุภาเวนะ สัพพะญะตตะญาณานุภาเวนะ เมตตากะรุณามุทิตา-
 อุเปกขานุภาเวนะ สัพพะปะริตตานุภาเวนะ ระตะนัตตะยะ-
 สะระณานุภาเวนะ ตยหัง สัพพะโรคะโสภุပ္พทวะทุกขะโทมะนัส-
 สุปายาสา วินัสสันตุ สัพพะอันตะรายาปิ วินัสสันตุ สัพพะสังกัปปา
 ตยหัง สะมิขณันตุ ทิฆายุตตา ตยหัง โทตุ สะตะวัสสะชีเวนะ สะมังคิโก
 โทตุ สัพพะทา อากาสะปัพพะตะวะนะภูมิกังคามาหาสะมุททา
 อารักกะกา เทวะตา สะทา ตุมहे อะนุรักขันตุ ฯ

คำแปล

ด้วยอานุภาพแห่งลักษณะมหาบุรุษ ๓๒ ประการ ด้วยอานุภาพแห่งพระอนุพยัญชนะ ๘๐ ประการ ด้วยอานุภาพแห่งมงคล ๑๐๘ ประการ ด้วยอานุภาพแห่งพระฉัพพณรังสี ด้วยอานุภาพแห่งพระเกตุมาลา ด้วยอานุภาพแห่งการบำเพ็ญพระบารมี ๑๐ ทศ ด้วยอานุภาพแห่งการบำเพ็ญพระอุปบารมี ๑๐ ทศ ด้วยอานุภาพแห่งการบำเพ็ญพระปรมัตถบารมี ๑๐ ทศ ด้วยอานุภาพแห่งศีล สมาธิ และปัญญาของพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้มีพระบุญญาธิการ อันกำหนดปริมาณมิได้ด้วยพระสิริ พระวิริยะ พระปัญญา พระเดช และความสำเร็จชัยชนะ ผู้ทรงสามารถป้องกันสรรพอันตราย ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธรัตนะ ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมรัตนะ ด้วยอานุภาพแห่งพระสังฆรัตนะ ด้วยอานุภาพแห่งพระเดช ด้วยอานุภาพแห่งพระฤทธิ์ ด้วยอานุภาพแห่งพระกำลัง ด้วยอานุภาพแห่งพระญะยธรรม ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมขันธ ๘ หมื่น ๔ พัน ด้วยอานุภาพแห่งโลกุตตรธรรม ๙ ด้วยอานุภาพแห่งอริยมรรคมีองค์ ๘ ด้วยอานุภาพแห่งสมาบัติ ๘ ด้วยอานุภาพแห่งอภิญา ๖ ด้วยอานุภาพแห่งญาณในสัง ๔ ด้วยอานุภาพแห่งพระทศพลญาณ ด้วยอานุภาพแห่งพระสัพพัญญุตญาณ ด้วยอานุภาพแห่งเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ด้วยอานุภาพแห่งพระปริตรทั้งปวง ด้วยอานุภาพแห่งความระลึกถึงพระรัตนตรัย

ขอโรค ความเศร้าโศก ความอุปัทว ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ และความคับแค้นใจทั้งปวงของท่านจงสิ้นสูญไป แม้อันตรายทั้งปวง จงสิ้นสูญไป ขอความดำริทั้งปวงของท่านจงสำเร็จด้วยดี ขอความเป็นผู้มีอายุยืนจงมีแก่ท่าน ขอท่านจงมีความสมบูรณ์ เพียบพร้อม ด้วยการดำรงชีวิตอยู่ ๑๐๐ ปีตลอดกาล ขอทวยเทพทั้งหลาย ผู้คุ้มครองที่สถิตอยู่ในอากาศบรรพตไพโรสณฑ์ ภูมิสถานแม่น้ำคงคา และมหาสมุทร จงคอยตามรักษาท่านทั้งหลายทุกเมื่อเถิด ฯ

บทรตนัตถ์ปภาวากิยาจนคาถา

รตนัตถ์ปภาวากิยาจนคาถา เป็นคาถาที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้น โดยขออานุภาพ พระศรีรัตนตรัยอันบริสุทธิประเสริฐ ได้กำจัดอุปสรรคอันตราย บันดาลความสมบูรณ์ ความสุขสวัสดิ์ให้เกิดมีแก่สยามประเทศ และขอเทวานุภาพให้คุ้มครองรักษาอีกด้วย

รัตนัตตยัปปภาวากิยาจนคาถา

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
 มะหาสังฆัง ปะโพเธสิ
 พุทโธ ธัมโม สังโฆ จาติ
 อัญญะมัญญาวีโยคา วะ
 พุทโธ ธัมมัสสะ โพเธตา
 สังโฆ จะ สาวะโก พุทธัสสะ
 วิสุทธัง อุตตะมัง เสฏฐัง
 สังวัตตะติ ปะสันนानัง
 สัมมา ปะฏิปชัชนตานัง
 วิสุทธิ สัพพะกเลเสหิ
 นิพพานัง ปะระมัง สุญญัง
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
 ระตะนัตตะยานภาเวนะ
 อุปัททะวันตะรายา จะ
 มา กะทาจิ สัมมุสิงสุ
 อาโรคิยะสุขัญญะจะ
 ตัพพัตถัญญะจะ สัมปัตติโย
 ภาวันตุ สัมปะวัตตันตุ

อุตตะมัง ธัมมะมัจฉะคา
 อิจเจตัง ระตะนัตตะยัง
 นานาโหนดัมปิ วัตถุโต
 เอกิภูตัมปะนัตถะโต
 ธัมโม สังฆะนะ ธาโรโต
 อิจเจกาพัทธะเมวิทัง
 โลกัสมิง ระตะนัตตะยัง
 อัตตะโน สุทธิกามินัง
 ปะระมาเย วิสุทธิยา ฯ
 โหติ ทุกเขหิ นิพพุติ
 นิพพานัง ปะระมัง สุขัง
 สุวัตถิ โหตุ สัพพะทา ฯ
 ระตะนัตตะยะเตชะสา
 อุปะสัคคา จะ สัพพะโส
 รัฏฐัง สยามานะเมวิทัง
 ตะโต ทีฆายูตาปิ จะ
 สุขัง สัพพัตถะ โสถถิ จะ
 สยามานัง รัฏฐะปาalinัง

เต จะ รัฏฐัญจะ รักขันตุ
สัยามานัง รัฏฐะปาตีหิ
สิทธิมะตถุ สิทธิมะตถุ
เอตัสมิง ระตะนัตตะยัสมิง

สัยามะรัฏฐิกะเทวะตา
ธัมมามิสเหติ ปุชิตา
สิทธิมะตถุ อิทัง ผะลัง
สัมปะสาทะนะเจตะโส ฯ

คำแปล

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ ได้ทรงบรรลุนิพพานอัน
อุดม ทรงยังสงฆ์หมู่ใหญ่ให้รู้ยิ่งแล้ว หมวดสามแห่งรัตนะนี้อย่างนี้
แม้เป็นต่างกันโดยวัตถุว่า พุทธโธ ธัมโม สังโฆ ดังนี้ แต่เป็นอย่าง
เดียวกันโดยเนื้อความ เพราะไม่พราดจากกันและกันได้ พระพุทธเจ้า
เป็นผู้ตรัสรู้พระธรรม พระธรรมอันพระสงฆ์ทรงจำไว้ พระสงฆ์ก็เป็น
สาวกของพระพุทธเจ้า พระรัตนตรัยเนื่องเป็นอันเดียวกันอย่างนี้
นั่นเทียว

พระรัตนตรัยนี้ เป็นของหมดจดอุดมประเสริฐในโลก ย่อม
เป็นไปพร้อมเพื่อความหมดจดอย่างยิ่ง แก่สัตว์ทั้งหลายผู้เลื่อมใส
แล้ว ผู้ใคร่ซึ่งความหมดจดแก้ตน ผู้ปฏิบัติอยู่โดยชอบ ความหมดจด
จากสรรพกิเลสทั้งหลาย ย่อมเป็นความดับจากทุกข์ทั้งหลาย ความ
ดับเป็นธรรมสูงอย่างยิ่ง ความดับเป็นสุขอย่างยิ่ง ด้วยความกล่าว
คำสัจนี้ ขอความสวัสดิจึงมีในกาลทั้งปวง

ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ด้วยเดชแห่งพระรัตนตรัย
อุปัทวะและอันตรายทั้งหลายด้วย ความขัดข้องทั้งหลายด้วย อย่าได้
พ้องพานสยามรัฐนี้ ในกาลไหนๆ เลย สุขเกิดแต่ความเป็นคนไม่มี
โรคด้วยนั้นเทียว แต่นั่น แม้ความเป็นผู้มีอายุยืนด้วย ความสมบูรณ์
แห่งวัตถุทั้งหลายเหล่านั้นด้วย ความสุขสวัสดิ์ในเหตุทั้งหลายทั้งปวง
ด้วย จงมี จงเป็นไปพร้อม แก่รัฐบาลสยามทั้งหลาย ขอเหล่าเทพา
ผู้ดำรงอยู่ในสยามรัฐ อนุรักษ์บาลสยามบูชาแล้วด้วยธรรมพลี และ
อามิสพลีทั้งหลาย จงรักษาซึ่งรัฐบาลสยามนั้นด้วย ซึ่งแว่นแคว้นด้วย
ขอผลแห่งจิตอันเลื่อมใสในพระรัตนตรัยนี้ จงเป็นผลสำเร็จ จงเป็น
ผลสำเร็จ จงเป็นผลสำเร็จ เทอญ ฯ

บทสุขาภิยาจนคาถา

สุขาภิยาจนคาถา เป็นคาถาที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฉิม)
วัดโมลีโลกยาราม แต่งขึ้น โดยอ้างอานุภาพพระปริตรที่ได้สวด
สาธยายแล้วนั้น เพื่อให้เกิดความสุขสิริสวัสดิ์ในราชตระกูล ขอให้
เทพยดาทั้งมวลคุ้มครองรักษา ให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล เกิดความ
ผาสุกร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งมวล

สุขาภิยาจนคาถา

ยัง ยัง เทวะมนุสสานัง
ตัสสะ ตัสสาณภาวะ
เย เย อารักขกา เทวา
อิมินา ธรรมทานะ
สทา ภัทรานิ ปัสสันตุ
อัปปะมัตตา จะ อัมहेสุ
ยัญจะ โน ภาสमानะ
ตันโน เทวานุโมทนต์
เย วา ชะลาพุชฌิตะชา
อะเวรา โหนตุ สัพเพ เต
ปัสสันตุ อะนะวัชชานิ
จિรัง ติฏฐন্তุ โลกัสมิ
ทสเสนตัง โสตะวันตุนัง
ยาวะ พุทโธติ นามัมปิ
สัมมาเทสิตะธัมมัสสะ
ปะสันนา โหนตุ สัพเพปิ
สัมมา ธารัง ปะเวจฉันโต
วุฑฒิภาวายะ สัตตานัง

มังคะลัตถายะ ภาสิตัง
โหตุ ราชะกุละ สุขัง
ตัตถะ ตัตถาธิวาสโน
สัพเพ อัมเหติ ปุชิตา
สุจิตา โหนตุ นิพพะยา
สัพเพ รักขันตุ โน สทา
กุละลัง ปะสุตัง พะหุง
จิรัง ติฏฐันตุ สาตะตัง
สังเสทะโชปะปาติกา
อะนีฆา นิรูปัททะวา
มา จะ สาวัชชะมาคะมา
สัมมาสัมพุททะสาสะนัง
มัคคัง สัตตะวิสุทธิยา
โลกะเชฏฐัสสะ สัตถุโน
ปะวัตตะติ มะเหลโน
ปาณินโน พุททะสาสะเน
กาเล เทโว ปะวัสสะตุ
สะมิทัง เนตุ เมทะนิง

มาตา ปิตา จะ อัคระซัง
เอวัง ธัมเมนะ ราชาน

นิจัจจ รักขันติ ปุตตะกัง
ปะซัง รักขันตุ สัพพะทา ฯ

คำแปล

พระปริตรใดๆ อันเราสวดแล้ว เพื่อประโยชน์แก่มงคล แห่ง
เทพดาและมนุษย์ทั้งหลาย ด้วยอำนาจแห่งพระปริตรนั้นๆ ขอ
ความสุขจะมีในราชสกุล เทพเจ้าทั้งหลายใดๆ ผู้รักษาเอื้อเพื่อ
ผู้สิงสถิตอยู่ในสถานนั้นๆ ทั้งหมด อันเราบูชาแล้วด้วยธรรมทานนี้
เทพเจ้าทั้งหลายนั้นๆ จงเห็นสิ่งอันเจริญทั้งหลายทุกเมื่อ จงเป็นผู้ถึง
ซึ่งความสุข ปราศจากภัยทุกเมื่อ อนึ่งเหล่าเทพเจ้าทั้งสิ้น จงอย่า
ประมาทแล้วในเรา รักษาเราทุกเมื่อ อนึ่งกุศลอันใดมากอันเราภาซิต
อยู่ ขวานขวายแล้ว เทพเจ้าทั้งหลายจงอนุโมทนากุศลอันนั้นของเรา
จงดำรงอยู่ติดต่อกันสืบกาลนาน

อนึ่งสัตว์ทั้งหลายใด ที่เป็นชลาพุชกำหนดในกรรมมารดา
และที่เป็นอุปปาตีกะกำหนดลอยขึ้น ขอสรรพสัตว์ทั้งหลายนั้น จงเป็น
ผู้ไม่มีเวร ไม่มีทุกข์ ไม่มีอุปัทวะ เห็นกรรมทั้งหลาย อันหาโทษมิได้
อนึ่งกรรมอันมีโทษ อย่ามาพ้องพานสัตว์เหล่านี้ ขอคำสั่งสอนของ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันแสดงมรรคาแก่สัตว์ผู้มีโสตวิญญูญาณธาตุ
เพื่อความหมดจดแก่สัตว์ จงดำรงอยู่ในโลกสืบกาลนาน แม้พระนาม
ว่า พุทธ ดั่งนี้ ของพระศาสดาผู้ทรงเป็นผู้ประเสริฐในโลก ผู้ทรงมี

ธรรมอันแสดงแล้วโดยชอบ ผู้ทรงแสวงหาซึ่งคุณอันใหญ่ ยังเป็นไป
อยู่เพียงใด แม้สรรพสัตว์ทั้งหลายจงเป็นผู้เลื่อมใสแล้วในพระพุทธ-
ศาสนา ฝนจงเพิ่มให้อุทกธารตกต้องในกาลโดยชอบ จงนำไปซึ่ง
เมฆนิลให้สำเร็จประโยชน์ เพื่ออันบังเกิดความเจริญแก่สัตว์ทั้งหลาย
มารดาและบิดาย่อมถนอมบุตรน้อย อันบังเกิดในตนเป็นนิตยฉันใด
พระราชาทรงรักษาประชาราษฎร์โดยชอบ ในกาลทั้งปวง
นั้นนั่น ฯ

บทพรราชินีนาถาภิติปสิทธิรทธานคาถา

พรราชินีนาถาภิติปสิทธิรทธานคาถา เป็นคาถาที่มหา-
เถรสมาคมแต่งถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงสถิตในพระราช-
สถานะ “แม่ของแผ่นดิน” ทรงเป็นศูนย์รวมน้ำใจภักดี ทำให้เกิด
ความกลมเกลียวพร้อมเพรียงนำพาประเทศไทยให้วิวัฒนา ดำรง
เอกราช อภิบาลรักษาประเทศชาติให้ยั่งยืนสถาวร ด้วยเดชานุภาพ
แห่งพระรัตนตรัย ขอทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงปราศจาก
โรคันตราย นิราศร้างห่างภัยพิบัติอุปัทวทุกข์ ทรงเจริญพระพรณ
สุข พล ทุกประการ เสด็จสถิตเป็นมิ่งขวัญอันมั่นคงในดวงใจไทย
ไปตราบกาลนาน

ปรมราชินีนาถาภิติปสัทธวรทานคาถา

ประมะราชินีนาถา	สิริกิตติ มหายุทธสา
บุญญาธิการสัมปันนา	ทัฬหยานัง สิริวัฑฒะกา
ธัมมิกา ธิติสัมปันนา	สัพพะทา ทิฆะทัสสินี
สัมพุทเธสาสะเนเยวะ	ติพพะสัทธา ปะสาทิกา
สัมพุทเธมามะกา อัคคา	ภียโย ตัง อุปะถัมภะติ
ทุกขัปปัตเต จะ นิททุกเข	ภะยัปปัตเต จะ นิพภะเย
สัพพะทัยเยปี กาเรติ	มะหากาญญะเจตะสา
เมตโตทะเณนะ โตเสติ	ขัมเม เทโวระ เมทะนิง
ยัตถะ อัจโจะทะกัง โหติ	ตัง กาเรติ สะโมทะกัง
ยัตถะ อัมโปทะกัง โหติ	ตัง กาเรติ ปะโหนะกัง
ยัง ยัง ภะชะติ ภูมินทา	ตัง ตัง สุขัง ปะกุพพะเต
เย อุปายา กะตา โหนติ	ภาสิตา จาปี จินติตา
สัพเพ เต รัฏฐะวาสีนัง	สุขัตถายะ ปะวัตตะเร
สัมมาอาชีวะเมเตสัง	วิเนติ อุปะถัมภะติ
ภียโย ผาสุวิหารายะ	ธะนาคะมังนุพฺพุตุง
สิปปะอาชีวะเวมฺขณัง	กาเรติ อะนุกัมปะกา
ตัสมา สัมภาวิตา โหติ	ปะชาเย มาตฐานียา
สัพพะทัยยา อิมาคัมมะ	สันติมคคานุสาสะกัง

เอกะจิตตา สะมัคคา จะ
รฎฐัสสะ เอกะรัชชัญจะ
ประมะราชินีทานิ
อิทิสเ มังคะเล กาเล
ระตะนัตตะยานุภาเวนะ
ประมะราชินี เสฎฐา
ทีมายุกา อะโรคา จะ
วัณญเปตา พะลูเปตา
อันตะรายูปะสัคคา จะ
จินติตา สัพพะจินตาปิ
จิรัง รัชเช ปะติฎฐาตุ
เต ปุตตะธิดุนัตตาโร
ทัยยิกา จะ มะหามัจจา
ทัยยะชาติ วิโรเจตุ
อิทัง ปโปโต เว पुलลัง
จิรัง โลเก ปะติฎฐาตุ

รฎฐัง วัฑฒเนติ สัพพะโส
ธัมมะบุญญญจะ รักขะเร
ฉะหาสิตติสะมายุกา
เทมัสสา วัระมังคะลัง
ระตะนัตตะยะเตชะสา
ทัยยิกานัง มะหาคุณา
นิททุกขา อะกุโตะกะยา
สุจิตา โหตุ สัพพะทา
วินัสสันตุ จุปัททewa
ปะริปุเรตุ สัพพะโส
ปะติฎฐา ทัยยะวาสิลัง
ญาติสาลोหิตา จิเม
สุจิตา โหนตุ สัพพะทา
สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
วิรุฬหิง จุตตะรัง สะทา
สัมมาสัมพุทธระสาสะนันติ ฯ

คำแปลคาถาวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระบวรพระพุทธศาสนาเจ้า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงเจริญพระราช-
อิสริยยศยิ่ง ทรงถึงพร้อมด้วยพระบุญญาธิการ และทรงรุ่งเรืองด้วย
พระราชสิริ เป็นมิ่งขวัญของปวงประชา มีพระราชญาณทัศนะอัน
กว้างไกล และมั่นคงในธรรม มีพระราชศรัทธาเลื่อมใสและได้ทรง
ทำนุบำรุงพระบวรพุทธศาสนาด้วยดีตลอดมา โดยพระฐานะแห่ง
พุทธมามกาแลศาสนาอุปถัมภ์กษัตริย์ไทย บังเกิดแก่
ชาวไทยให้ดับสูญไปได้ด้วยดี ทรงประทับประคองผู้ที่ประสบภัยพิบัติ
ให้ประสบสวัสดิ์สร้างพ้นจากทุกขภาวะด้วยอำนาจแห่งพระมหา-
กรุณาธิคุณ พระเมตตาธรรมประดุจสายฝนฉ่ำอันล้ำจนเมทนีดล
ให้ชุ่มชื้นได้ แม้ในฤดูแล้งอันแห้งผาก ยังพสกนิกรเป็นอันมากให้
รื่นเริงยินดี ทรงบันดาลดุจลยภาพให้บังเกิดมีแก่แหล่งน้ำลำธาร
พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปยังสถานใดๆ ความสุขสำราญ
ก็บังเกิดได้ ณ สถานนั้นๆ ด้วยบรรดาโครงการอันเนื่องแต่
พระราชเสาวนีย์ และพระราชดำริ ที่ล้วนเป็นไปเพื่อความผาสุก
ร่มเย็นแห่งมหาชน ทรงแนะแนวทางการประกอบสัมมาชีพ พร้อมทั้ง
พระราชทานพระบรมราชินูปถัมภ์ ทรงเป็นผู้พระราชทานกำเนิด

กิจการศิลปอาชีพ เพื่อเพิ่มพูนธารสมบัติ เสริมสร้างความอยู่ดีกินดี เหตุฉะนั้น จึงทรงสถิตในพระราชสถานะ “แม่ของแผ่นดิน”

สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอัน ประเสริฐพระองค์นั้น ทรงเป็นศูนย์รวมน้ำใจภักดีในสมานสมัครเป็น หนึ่งเดียว ยังให้เกิดความกลมเกลียวพร้อมเพรียงกันนำพาประเทศ ไทยให้วิวัฒนา สามารถดำรงเอกราช นิติธรรม และแบบแผน ประเพณีอันเหมาะสมแก่การอภิบาลรักษาประเทศชาติให้ยั่งยืน สถาวร

บัดนี้ บรรลุหมากงคฤหาสน์ที่ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๖ พรรษา ปวงอาตมภาพ ขอถวายพระพรแด่สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ผู้ทรง พระคุณพันที่พรรณนา แก่มหาชนชาวไทย ด้วยเดชานุภาพแห่งคุณ พระรัตนตรัย ขอให้ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงปราศจาก ทุกข์โรคภัย ทรงเจริญพระพรณ สุข พละ ทุกประการ ทรง นิราศร้างจากอันตรายอุปสรรคเครื่องขัดข้องและอุปัทวเหตุทั้งหลาย มีพระราชปณิธานปรารถนาในการใด ขอจงสัมฤทธิ์ได้สมพระราช- ประสงค์เสด็จสถิตเป็นมิ่งขวัญอันมั่นคงในดวงใจไทยไปตราบนาน

อนึ่ง ขอพระบรมราชวงศประยูร ทรงบริบูรณ์ด้วยพระชนม- สุขสิริสวัสดิ์ ขอความผาสุกรุ่งโรจน์จงบังเกิดมีแก่สมณพราหมณาจารย์ มุขอำมาตย์ราชมนตรี และประชาชนทั้งปวง ขอประเทศชาติจะมีแต่

ความเจริญรุ่งเรือง ด้วยความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง และถึงซึ่งความเจริญงอกงามไพบูลย์ให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ตลอดกาลทุกเมื่อ ขอพระพุทธศาสนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงจีรังสถิตประดิษฐาน ดำรงมั่นบนโลกนี้ สิ้นกาลนานเทอญ ฯ

บทมหาวิราลังกรณาภิติปลิทธีรทานคาถา

เป็นคาถาถวายราชสดุดีและถวายพระพรชัยมงคลแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ที่คณะสงฆ์มอบหมายให้พระพรหมติลก (เอื้อน หาสมโม) กรรมการมหาเถรสมาคม รจนาขึ้น เนื่องในโอกาสที่ทรงรับการทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์จากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และคณะสงฆ์พร้อมกับประชาชนชาวไทยจะประเดิมสวดถวายเป็นการเฉลิมพระราชสิริสวัสดิพิพัฒนามงคล เพื่อพระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมสุขสิริสวัสดิ์ ในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาปีแรกแห่งรัชกาลปัจจุบัน

มหาวชิราลงกรณาภิติปสัทธิวรทานคาถา

มะหาเวชिरาลังกระโณ
มะหาปญโญ มะหาปญโญ
สัมพุทธานามะโก อัคโค
สะวีริโย สะมุสสาโห
สัยามะวาสีนมะตถายะ
สัพพะกิจจานิ กาเรติ
สัพเพสัณเฑชะมาตา จะ
ตัสมา นะริสสะโร เสฏโฐ
สักกะโต มานีโต โหติ
ระตะนัตตะยานุภาเวนะ
มะหาเวชिरาลังกระโณ
ทีฆายุโก สุขี โหตุ
นิททุกโข จะ อะโรโค จะ
อันตะรายูปะสัคคา จะ
มา กะทาจิ สัมมุสัณสุ
ปปโปตุ สัพพะโสถถิถุจะ
อิจฉิตัง ปัตถิตัง สัพพัง

สัยามานัง ธัมมะชัตติโย
มะหาเตโช มะหายะโส
ชินะจักกูปะถัมมะโก
ทีฆะทัสสี วิจักขะโณ
หิตายะ จะ สุขายะ จะ
มะหากการุณิโก วะโร
สัพพัตถะ สุขะทายะโก
สัยามิกานัง มะโนหะโร
ปุชิตะ วะระชัตติโย
ระตะนัตตะยะเตชะสา
สะหะ สัพเพหิ ญาติภิ
มะหัพพะโล มะหิทธิโก
อะเวโร โหตุ นิพพะโย
สัตตอุตฺติอุปัททะวา
สัยามะรัฏฐัง จะ ภูปะติง
สัพพัถุจะ ชะยะมังคะลัง
ชิปปะเมวะ สะมิชณะตุ

จีรัง รัชเช ปะติฏฐาตุ
 สยามะรัฐัง วิโรเจตุ
 อิทัง ปโปตุ เว पुलัง
 จีรัง โลเก ปะติฏฐาตุ

สะทา ภัทรานิ ปัสสะตุ
 สัพพะสัมปัตตสิทธิยา
 วิรุฬ्हิง จุตตะรัง สะทา
 สัมมาสัมพุทโธสาสนันติ ฯ

พระพรหมติลก (เอื้อน หาสธมโม)

เจ้าอาวาสวัดสามพระยา

กรรมการมหาเถรสมาคม

เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

ผู้รจนาบมท. หาวชิราลงกรณฯ ฤทธิพิสิทธิ์วรทานคาถา

คำแปล

คาถาถวายราชสดุดีและถวายพระพรชัยมงคล

แด่

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เป็นพระมหากษัตริย์ของปวงชนชาวไทย ผู้ทรงเปี่ยมด้วยทศพิธราชธรรม ทรงพระบุญญาธิการและพระปรีชาสามารถ มีพระมหาเดชานุภาพและพระชัตติยราชอิสริยยศไพศาล ทรงเป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก มีพระคุณสมบัติในการประกอบพระราชกรณียกิจ กล่าวคือ พระอุตสาหวิริยภาพ พระราชญาณทัศนะกว้างไกล พระปรีชาญาณ และพระมหากรุณาธิคุณ เพื่อประโยชน์สุขแก่อุปถัมภ์มหาชนชาวไทย ทรงบำบัดทุกข์บ้นดาลสุขแก่ประชาราษฎร์โดยทั่ว ประการเหตุผลนี้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของปวงชนชาวไทย ทรงเป็นที่เทิดทูนบูชา ด้วยน้ำใจสวามิภักดิ์จงรักโดยประชาชนว่า “ทรงเป็นมหากษัตริย์ผู้ประเสริฐ”

ด้วยเดชานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ขอสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ทรง

พระชนมสุขสิริสวัสดิ์ ทรงพระเจริญจรัสด้วยพระพลานามัย ทรง
พระราชศักดิ์านภาพไพศาล ขอพระมหากษัตริย์และสยามรัฐสีมา
มณฑล จงนิราศร้างห่างไกลทุกข์ โศก โรค เวรภัย อุปัทวันตราย
ราชศัตรู ความฉ้อฉล และเครื่องกั้นความเจริญสุขทั้งปวง
ในกาลทุกเมื่อ ขอพระองค์ทรงประสมสรรพพรชัยอันไพบูรณ์ ขอ
พระราชประสงค์จงสัมฤทธิ์โดยพลัน ขอจงทรงสถิตในราโชศวรรยา-
ธิปัตย์ เป็นรัชสมัยแห่งความรุ่งโรจน์ตลอดกาล

ขอราชอาณาจักรสยาม จงสมบูรณ์ด้วยสมบัติทั้งปวง บรรลุ
ถึงความเจริญงอกงามไพบูรณ์ยิ่งๆ ขึ้นไป และขอพระบวรพุทธศาสนา
จงดำรงยั่งยืนจิรัฏฐิตีอยู่คู่โลกตลอดไป เทอญ ฯ

บทเทวดาอุยโยชนคาถา

เทวดาอุยโยชนคาถา เป็นคาถาส่งเทวดา ใช้อัญเชิญเทวดา กลับวิมาน เมื่อแรกที่จะเจริญพระปริตร ได้มีการชุมนุมเทวดา หรือ อัญเชิญเทวดามา เพื่อฟังการเจริญพระปริตร ซึ่งถือว่าเป็นการแบ่ง ส่วนบุญไปให้สรรพสัตว์ทุกจำพวก ทุกหมู่เหล่า แม้กระทั่งเทวดา ซึ่งมองไม่เห็นตัวก็แผ่เมตตาจิตไปถึง เนื้อความในตอนแรกของ คาถานี้ เริ่มต้นด้วยการแผ่เมตตาจิตไปในหมู่สัตว์ทั้งหลาย ให้พ้นจาก ทุกข์โศกโรครภัย จากนั้นได้กล่าวเชิญเทวดาให้อนุโมทนา บุญกุศลที่ บำเพ็ญมา ซึ่งก็รวมถึงบุญอันเกิดจากการเจริญพระปริตร เพื่อเทวดา จะได้านิสงส์แห่งบุญนั้นด้วย ต่อจากนั้นก็เป็นการแนะนำเทวดาให้ เกิดศรัทธาในการให้ทาน รักษาศีลบำเพ็ญภาวนา แล้วเชิญให้เทวดา กลับ ต่อจากนั้น ก็ขออานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลาย ให้คุ้มครองรักษา

เทวดาอุยโยชนคาถา

ทุกขัปปัตตา จะ นิททุกขา
 โสกัปปัตตา จะ นิสโสกา
 เอตตาวะตา จะ อัมहेติ
 สัพเพ เทวานุโมทนต์
 ทานัง ทะทนต์ สัทธายะ
 ภาวนาภิระตา โหนตุ

สัพเพ พุทธา พระลัปปัตตา
 อะระหังตานิถุจะ เตเชนะ

ภะยัปปัตตา จะ นิพภะยา
 โหนตุ สัพเพปิ ปาณิน
 สัมภะตัง ปุญญะสัมปะทัง
 สัพพะสัมปัตติสัทธียา
 สิลัง รักขันตุ สัพเพทา
 คัจฉันตุ เทเวตาเคตา ฯ

ปัจเจกานิถุจะ ยัง พระลั
 รักขัง พันธามิ สัพพะโส ฯ

คำแปล

ขอสัตว์ทั้งหลายที่ประสบทุกข์ จงเป็นผู้ปราศจากทุกข์ ที่
 ประสบภัย จงปราศจากภัย ที่ประสบความเศร้าโศก จงสร้างโชค

ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงอนุโมทนาบุญสมบัติ ที่ข้าพเจ้า
 ทั้งหลายสร้างสมมาแล้วนี้ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง

ขอเทวดาทั้งหลายจงให้ทาน รักษาศีล บำเพ็ญภาวนาด้วย
 ศรัทธาทุกเมื่อ ขอเชิญเทวดาที่มาชุมนุมกลับไปเกิด พระพุทธเจ้า
 ทั้งปวงล้วนทรงมีพละกำลัง ด้วยเดชแห่งกำลังของพระปัจเจกพุทธเจ้า
 ทั้งหลาย และด้วยเดชแห่งกำลังของพระอรหันต์ทั้งหลาย ข้าพเจ้า
 ขอน้อมนำเดชทั้งปวงนั้น มาเป็นเครื่องคุ้มครองรักษา ฯ

บทพุทธชัยมงคลคาถา (พาหุง)

พุทธชัยมงคลคาถา กล่าวถึงพุทธวิธีที่ทรงเอาชนะมาร ๘ ประการ โดยทรงใช้พระพุทธานุภาพอันไม่ก่อเวรภัย ส่งผลให้ผู้แพ้หันมายอมรับนับถือพระองค์ เชื่อกันว่ามีอานิสงส์ให้ผู้สวดประสบชัยชนะเหนือมารทั้งปวง ดุจดั่งพระพุทธเจ้าทรงมีชัยชนะเหนือมารทั้งที่เป็นมนุษย์และอมมนุษย์ อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำบทพาหุง (บทต้น) ไปทรงพระราชนิพนธ์แปลเป็นบทฉันท์ พระราชทานให้นักรบและประชาชนใช้สวดเป็นทำนองสรภัญญะ เพื่ออวยพรให้ประเทศไทยประสบชัยชนะในสงครามโลกครั้งที่ ๑ เมื่อ พ.ศ.๒๔๖๐ เรียกว่า “ขยสิทธิคาถา”

พุทธชัยมงคลคาถา (พาหุง)

พาหุง สะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุธันตัง
 คีรีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
 ทานาหิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

มาราติเรกะมะภิยุชฌิตะสัพพะรัตติง
 โฆรัมปะนาฬะวะกะมักกะมะถัทธะยักขัง
 ชันตีสุหันทะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง
 ทาวักคิจักกะมะสະนีวะ สุทธารุณันตัง
 เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

อุกขิตตะขัคคะมะติหัตตะสุทธารุณันตัง
 ธาวันตีโยชะนะปะถังकुลิมาละวันตัง
 อิทธีภิสังขะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

กัถ்வานะ กัฏฐะมฺหะรัง อิวะ คัฬณีนียา
จิณฺจายะ ทฺวณฺฐะวะจะนัง ชะนะกายะมฺขณเณ
สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

สัจจัง วิหาเย มะติสฺสัจจะกะวาหะเกตุง
วาหาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง
ปัญฺญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

นันทะโปปะนันทะภุชะคัง วิพฺฐัง มะหิทธิง
ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต
อิทธูปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

ทุกคาหะทีฏฐิภุชะเคนะ สุตฺถัฏฐะหัตถัง
พฺระห์มมํ วิสุทฺธิชฺชุติมิตฺติพะกาภิธานัง
ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

เอตานิ พุทฺธะชะยะมังคะละอฏฺฐะคาถา
โย วาจะโน ทินะทีเณ สะระเต มะตันที
หิถ்வานะเนกะวิวิธานิ จุปฺปทะวานิ
โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะ นะโร สะปัญฺโญ ฯ

คำแปล

พระจอมมุนี ได้ทรงชนะพญามารผู้ निर्मित แขนมากตั้งพัน
ถืออาวุธครบมือ ชีคซสารศรีเมฆละพร้อมด้วยเสนามารโห่ร้องก้องกึก
ด้วยธรรมวิธีทานบารมีเป็นต้น ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วย
เดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี ได้ทรงชนะอาฬวกยักษ์ ผู้มีจิตกระด้าง
ปราศจากความอดทน มีฤทธิ์พิลึกยิ่งกว่าพญามารเข้ามาต่อสู้ยั้งนัก
จนตลอดรุ่ง ด้วยวิธีทรมานเป็นอันดี คือพระขันติ ขอชัยมงคล
ทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี ได้ทรงชนะช้างตัวประเสริฐชื่อนาฬาคิริ เป็น
ช้างเผือกยิ่งนัก แสนที่จะทารุณ ประดุจไฟฟ้าจักรวาล และสายฟ้า
ด้วยวิธีรดลงด้วยน้ำ คือพระเมตตา ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่
ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี มีพระหฤทัยไปในที่จะกระทำอิทธิปาฏิหาริย์ ได้
ทรงชนะโจรชื่อนางคฤมาล (ผู้มีพวงคือนิ้วมือนุชย์) แสนร้ายกาจมี
ฝีมือถือดาบวิงไถ่พระองค์ไปเส้นทาง ๓ โยชน์ ขอชัยมงคลทั้งหลาย
จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี ได้ทรงชนะความกล่าวร้ายของนางจิณฺจมาณวิกา
ทำอาการประหนึ่งว่ามีครุฑ เพราะทำไม่มีหลักฐานอันกลม ให้เป็น
ประดุจมีทอง ด้วยวิธีสมาธิอันงาม คือความระงับพระหฤทัยใน

ท่ามกลางหมู่ชน ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี ทรงรุ่มเรื่องแล้วด้วยประทีป คือพระปัญญา ได้ทรงชนะสังกนิครนถ์ ผู้มีอฆมาสัยในที่จะสละเสียซึ่งความสัตย์ มีใจในที่จะยกถ้อยคำของตน ให้สูงดุจยถง เป็นผู้มีความนิงนักร ด้วยเทศนาญาณวิธี คือรู้อฆมาสัย แล้วตรัสเทศนา ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี โปรดให้พระโมคคัลลานเถระพุทฺธิโนรส นิรมิตกายเป็นนาคราช ไปทรมานพญานาคราชชื่อนันโทปนันทะ ผู้มีความรู้ผิด มีฤทธิมาก ด้วยวิธีอันให้อุปเท่ห์แห่งฤทธิแก่พระเถระ ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี ได้ทรงชนะพรหมผู้มีนามว่า ท้าวพกาผู้มีฤทธิ มีอันสำคัญตนว่าเป็นผู้รุ่มเรื่องด้วยคุณอันบริสุทธิ มีมืออันท้าวฤชงค์ คือทิวาที่ตนถือผิด รัตรังไว้แน่นแน่นแล้ว ด้วยวิธีวางยาอันพิเศษ คือเทศนาญาณ ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

นรชนใดมีปัญหา ไม่เกียจคร้าน สวดกัถี ระลึกกัถี ซึ่งพระพุทธชัยมงคล ๘ คาถาแม่เหล่านี้ทุกๆ วัน นรชนนั้นจะพึงละเสียได้ซึ่งอุปัทวันตรายทั้งหลาย มีประการต่างๆ เป็นอนันต์ ถึงซึ่งวิโมกขสิวาลัย อันเป็นบรมสุขแล.

บทชยปริตร

ชยปริตร เป็นคาถาสวดเพื่อให้เกิดมีชัยมงคลในการทำพิธีมงคลต่างๆ โดยกล่าวถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าที่มีพระกรุณาเป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์ เป็นสัจจาจาให้เกิดชัยมงคลในมงคลพิธี ดังที่พระองค์ได้ทรงชนะมารที่โคนโพธิพฤกษ์ฉะนั้น

ชยปริตร

มะหาการุณิโก นาโถ
ปุเรตฺวา ปารมฺมี สัพพา
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
ชะยันโต โพธิยา มูเล
เอวํ ตวัจ วัชโย โหติ
อะปะราชิตะปัลลเก
อะภิสเสเก สัพพะพุทธานัง
สุนักขัตตัง สุมังคะลัง
สุชะโณ สุมุหุตโต จะ
ปะทักขิณัง กายะกัมมัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง
ปะทักขิณานิ กัตถวานะ

หิตายะ สัพพะปาณินัง
ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ
สักยานัง นันทิวาตมะโน
ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล ฯ
สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
อัคคัปปัตโต ปะโมหะติ ฯ
สุปะภาตัง สุหุฏฐิตัง
สุยัญญัง ฬัรฺหิมะจาริสุ
วาจากัมมัง ปะทักขิณัง
ปะณิธี เต ปะทักขิณา
ละกันตัตเถ ปะทักขิणे ฯ

คำแปล

พระพุทธเจ้าทรงเป็นที่พึ่งได้อย่างแท้จริงของสัตว์ ทรงประกอบแล้วด้วยพระมหากรุณา ทรงบำเพ็ญพระบารมีทั้งหลาย ทั้งปวงให้เต็ม เพื่อประโยชน์แก่สรรพสัตว์ ได้ตรัสรู้พระสัมโพธิญาณอันอุดม ด้วยการกล่าวคำสัจนี้ ขอชัยชนะอันเป็นมงคลจงมีแก่ท่าน ฯ

ขอท่านจงมีชัยชนะในมงคลพิธี เหมือนพระจอมมุนีทรงชนะมารที่โคณโฑพิพุกษ์ ทรงถึงความเป็นผู้เลิศในสรรพพุทธานุภาพ ทรงปราโมทย์อยู่บนปราสาทบัลลังก์อันสูง เป็นจอมมหาปฐพี ทรงเพิ่มพูนความยินดีแก่เหล่าประยูรญาติากยวงศ์ฉะนั้น เทอญ

เวลาที่สัตว์ประพาศชอบ ชื่อว่าฤกษ์ดี มงคลดี สว่างดี รุ่งดี ขณะดี และครุดี บูชาดีแล้วในพรหมจารีบุคคลทั้งหลาย กายกรรมเป็นประตกฆิณส่วนเบื้องขวา วาจกรรมเป็นประตกฆิณส่วนเบื้องขวา มโนกรรมเป็นประตกฆิณส่วนเบื้องขวา ความปรารถนาของท่านเป็นประตกฆิณส่วนเบื้องขวา สัตว์ทั้งหลายทำกรรมอันเป็นประตกฆิณส่วนเบื้องขวาแล้ว ย่อมได้ประโยชน์ทั้งหลาย อันเป็นประตกฆิณส่วนเบื้องขวา ฯ

บทภาวตุ สัพพะมังคะลัง

บทที่อ้างอานุภาพพระรัตนตรัยให้เกิดสรรพมงคล เทพยดา
รักษาให้บังเกิดความสุขสวัสดิ์

ภาวตุ สัพพะมังคะลัง

ภาวตุ สัพพะมังคะลัง
สัพพะพุทธานุภาเวนะ

ภาวตุ สัพพะมังคะลัง
สัพพะธัมมานุภาเวนะ

ภาวตุ สัพพะมังคะลัง
สัพพะสังฆานุภาเวนะ

รักษันตุ สัพพะเทเวตา
สะทา โสตถิ ภาวันตุ เต ฯ

รักษันตุ สัพพะเทเวตา
สะทา โสตถิ ภาวันตุ เต ฯ

รักษันตุ สัพพะเทเวตา
สะทา โสตถิ ภาวันตุ เต ฯ

คำแปล

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง ขอความสวัสดิ์ทั้งหลายจงมี
แก่ท่านทุกเมื่อ ฯ

ขอสรพมงคลจงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษา
ท่าน ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง ขอความสวัสดิ์ทั้งหลายจงมี
แก่ท่านทุกเมื่อ ฯ

ขอสรพมงคลจงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษา
ท่าน ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ทั้งปวง ขอความสวัสดิ์ทั้งหลายจงมี
แก่ท่านทุกเมื่อ ฯ

บทนักขัตตยักข์

บทที่อ้างอานุภาพพระปริตรที่ได้สวดแล้ว ให้กำจัด
อุปัทวันตรายและบาปเคราะห์ทั้งหลาย

นักขัตตยักข์

นักขัตตยะยักขะภูตานัง
ปริตตัสสานุภาเวนะ

นักขัตตยะยักขะภูตานัง
ปริตตัสสานุภาเวนะ

นักขัตตยะยักขะภูตานัง
ปริตตัสสานุภาเวนะ

ปาปคคะหะนิวาระณา
หัตตฺวา เตสัง อุปัททเว ฯ

ปาปคคะหะนิวาระณา
หัตตฺวา เตสัง อุปัททเว ฯ

ปาปคคะหะนิวาระณา
หัตตฺวา เตสัง อุปัททเว ฯ

คำแปล

พระปริตรสามารถป้องกันบาปเคราะห์อันเกิดจากอำนาจแห่งฤกษ์ยามอัถุ และฤตผีปีศาจทั้งหลายได้ ด้วยอำนาจแห่งพระปริตรที่ได้สวดมา ตั้งแต่ต้นจนจบ จงกำจัดอุปัทวันตรายทั้งหลายอันเกิดแต่อำนาจแห่งฤกษ์ยามเป็นต้นให้พินาศหายไป ฯ

พระปริตรสามารถป้องกันบาปเคราะห์อันเกิดจากอำนาจแห่งฤกษ์ยามอัถุ และฤตผีปีศาจทั้งหลายได้ ด้วยอำนาจแห่งพระปริตรที่ได้สวดมา ตั้งแต่ต้นจนจบ จงกำจัดอุปัทวันตรายทั้งหลายอันเกิดแต่อำนาจแห่งฤกษ์ยามเป็นต้นให้พินาศหายไป ฯ

พระปริตรสามารถป้องกันบาปเคราะห์อันเกิดจากอำนาจแห่งฤกษ์ยามอัถุ และฤตผีปีศาจทั้งหลายได้ ด้วยอำนาจแห่งพระปริตรที่ได้สวดมา ตั้งแต่ต้นจนจบ จงกำจัดอุปัทวันตรายทั้งหลายอันเกิดแต่อำนาจแห่งฤกษ์ยามเป็นต้นให้พินาศหายไป ฯ

พระประวัติ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีพระนามเดิมว่า “อัมพร ประสัถยพงศ์” ทรงเป็นลูกชายคนโตในจำนวนลูก ๙ คนของนายนับ กับนางตาล ประสัถยพงศ์ ประสูติที่บ้านตำบลบางป่า อำเภอมือราชบุรี จังหวัดราชบุรี เมื่อวันอาทิตย์ ที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๗๐

ทรงศึกษาชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนเทวานุเคราะห์ กองบินน้อยที่ ๔ ตำบลโคกกระเทียม อำเภอมือลพบุรี จังหวัดลพบุรี จนทรงจบประถมศึกษาปีที่ ๑ และทรงศึกษาต่อ ณ โรงเรียนประชาบาลวัดพนินพูล ตำบลบางป่า อำเภอมือราชบุรี จังหวัดราชบุรี จนทรงสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อ พ.ศ.๒๔๘๐ เมื่อมีพระชนมายุ ๑๓ พรรษา จึงได้ทรงบรรพชา ณ วัดสัตตนารถปริวัตร ตำบลหน้าเมือง อำเภอมือราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยมีพระธรรมเสนานี (เงิน นนฺโท) เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อทรงเป็นสามเณร ได้เสด็จไปทรงเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนัก

ของพระอธิการโสตถี สุมิโตโต ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ พระศรีธรรมานุศาสน์ เจ้าคณะอำเภอเมือง-บางแพ (ธรรมยุต) ณ วัดตรีญาติ ตำบลพงสวาย อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ทรงสอบนักธรรมและบาลีประโยคต่างๆ ในสำนักเรียนวัดตรีญาติได้นักธรรมชั้นเอก และเปรียญธรรม ๔ ประโยค

เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๐ ได้ทรงพบกับพระจินดากรรมนิ (ทองเจือ จินตาโร) ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานสถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี ชักชวนให้ทรงเข้ามาพำนักเพื่อทรงศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร ครั้นวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๙๑ ได้ทรงอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ มหาพัทธสีมาวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ทรงได้รับพระสมณฉายาว่า “อมฺพโร” มี **สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน)** ขณะทรงสมณศักดิ์ที่พระเทพโมลีเป็นพระอุปัชฌาย์ ได้ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในสำนักเรียนวัดราชบพิธ จนทรงสำเร็จเปรียญธรรม ๖ ประโยค

ต่อมาได้ทรงสมัครเข้าศึกษา ณ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในปัจจุบัน) ทรงเป็นนักศึกษารุ่นที่ ๕ ทรงสำเร็จปริญญา “ศาสนศาสตรบัณฑิต” เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๐ ต่อมา พ.ศ.๒๕๐๙ ได้ทรงเข้ารับการอบรมพระธรรมทูต

ไปต่างประเทศ ทรงเป็นพระธรรมทูตรุ่นแรก หลังจากทรงสำเร็จหลักสูตรการอบรมพระธรรมทูตแล้ว ใน พ.ศ.๒๕๑๐ ได้เสด็จไปทรงศึกษาต่อระดับปริญญาโท ณ มหาวิทยาลัยพาราณสี (Banaras Hindu University) สาธารณรัฐอินเดีย จนทรงสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๒

ทรงเอาพระทัยใส่รับพระภารธุระบุกเบิกกิจการพระธรรมทูตมานับแต่ยุคแรกเริ่ม ทรงเป็นหัวหน้าคณะเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่นครซิดนีย์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้เสด็จไปประทับ ณ วัดพุทธรังษีสแตนมอร์ นครซิดนีย์ เพื่อทรงปฏิบัติศาสนกิจด้านการเผยแผ่ อันเป็นช่วงเวลา ที่ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ขณะทรงดำรงพระราชอิสริยยศที่ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษา ณ วิทยาลัยการทหารดันทรูน กรุงแคนเบอร์รา เครือรัฐออสเตรเลีย พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลและทรงสนทนาธรรม ณ วัดพุทธรังษีสแตนมอร์อยู่เป็นประจำ เป็นปฐมเหตุให้ทรงพระราชศรัทธาเลื่อมใสในสมเด็จพระสังฆราชมานับแต่ยังทรงดำรงสมณศักดิ์ที่ พระปริยัติกิจ

สมเด็จพระสังฆราช ทรงรับพระภารธุระในด้านการปกครองด้วยความเอาพระทัยใส่ในสรรพกิจอย่างใกล้ชิด ทรงเป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบและถี่ถ้วนสุขุมคัมภีรภาพ ทำให้กิจการทั้งมวลที่

ทรงบริหารจัดการเป็นไปอย่างเรียบร้อย ทรงยังเห็นอุบายโกศลในการบริหารพระศาสนกิจ โดยวิธีจัดสรรบุคลากรภายใต้พระสมณานัติให้ดำรงอยู่ตามบทบาทและหน้าที่ที่เหมาะสม อันจะช่วยสนองพระภารกิจให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังมีตำแหน่งหน้าที่บางประการที่ทรงดำรง อาทิ **เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ประชานกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต แม่กองงานพระธรรมทูต ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔-๑๕ (ธรรมยุต) ประชานกรรมการคณะธรรมยุต พระอุปฌาย์ นายกกรรมการบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ฯลฯ**

ทรงเป็นกรรมการสนามหลวงแผนกธรรมและแผนกบาลี จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ทั้งปวงในราชอาณาจักร ตลอดจนจัดการธรรมศึกษาสำหรับฆราวาส ทรงพระเมตตาต่อการศึกษาของกุลบุตร จึงทรงรับโรงเรียนวัดราชบพิธไว้ในพระอุปถัมภ์ สืบต่อมาจากพระบูรพาจารย์ทุกยุค ในระดับอุดมศึกษา สมเด็จพระสังฆราชผู้ทรงเป็นศิษย์เก่าและเคยทรงเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ก็ทรงเอาพระทัยใส่พระภารธุระบริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้รุ่งเรืองไปพลุลยยิ่งขึ้น โดยในปัจจุบันทรงดำรงตำแหน่ง **นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**

สมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นประธานควบคุมดูแลการบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะวัดราชบพิธ ซึ่งเป็นพระอารามประจำรัชกาลที่ ๕ ด้วยพระอุตสาหวิริยภาพมาโดยตลอด ทำให้พระอารามมีความสง่างามมั่นคงเป็นที่เฉลิมพระราชมณเฑียรแห่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ และเป็นที่ปฏิบัติธรรมบำเพ็ญศาสนกิจของบรรพชิตและคฤหัสถ์ทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกได้อย่างสมพระบรมราชปณิธาน นอกจากวัดราชบพิธอันเป็นที่ประทับและที่พำนักของพระบูรพาจารย์และของพระองค์แล้ว ยังทรงพระกตัญญูกตเวทีตาธรรมต่อสำนักอันเป็นที่เคยทรงศึกษาเล่าเรียนและประทับเมื่อครั้งทรงพระเยาว์ จึงทรงเป็นประธานจัดหาทุนซ่อมแซมอุโบสถ สร้างศาลาการเปรียญ กุฏิ และเสนาสนะต่างๆ ของวัดตรีญาติ จังหวัดราชบุรี ซึ่งเคยทรงศึกษาพระปริยัติธรรม ณ ที่นั้น รวมถึงวัดอื่นๆ ตามที่ทรงรับไว้ในพระอุปการะอีกหลายแห่ง

ทรงอุปการะกิจการสาธารณสงเคราะห์มหาชนไว้เป็นอันมาก เช่น โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ วาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มูลนิธิสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) และมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

นอกจากพระปฏิบัติด้านคันถธุระที่ทรงบำเพ็ญไว้ด้วยดีแล้ว ยังทรงพอพระทัยในวัตรปฏิบัติทางวิปัสสนากรรมฐาน โปรดที่จะ

เสด็จไปทรงบำเพ็ญสมณธรรมร่วมกับพระภิกษุฝ่ายอรัญวาสีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่เสมอ โดยเฉพาะกับพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ซึ่งทรงเคารพนับถือเป็นพระอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ทำให้ทรงสนิทสนมคุ้นเคยกับพระวิปัสสนาจารย์และพระภิกษุผู้บำเพ็ญสมณธรรมสายพระกรรมฐานสืบมาตราบจนปัจจุบัน

สมเด็จพระสังฆราช ทรงครองเนกขัมมปฏิบัติพาพรหมจริยา-ภีรตอย่างบริบูรณ์ ปราศจากข้อสงสัยเคลือบแคลง พระองค์มีพระอุปนิสัยเรียบง่ายอ่อนโยน สมถะ สันโดษ เรียบง่าย มักน้อย ไม่ทรงหลงใหลในยศและลาภสักการะ ไม่โปรดลักษณะหรูหรา ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ไม่มีพระประสงค์ด้านการตกแต่งประดับประดาที่ประทับและบรรดาสมณบริวาร ด้วยวัตถุนามาสหรือของวิจิตรอลังการ ไม่โปรดใช้สอยสิ่งของที่มีรูปแบบและสีสันฉูดฉาดบาดตาเกินสมณสาธูป ทรงถือข้อวัตรปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ทรงเอาพระทัยใส่กวาดขันพระภิกษุสามเณรในปกครอง ให้วางตนภายในกรอบของพระธรรมวินัยดุจเดียวกับที่ทรงวางพระองค์ ทรงบริหารพระเดชและพระคุณอย่างได้ดุลยภาพลงตัว แม้จะทรงเข้มงวดกวาดขันในพระธรรมวินัยกับพระภิกษุสามเณร แต่ก็เกินไปด้วยน้ำพระทัยเปี่ยมด้วยพรหมวิหารธรรม

สมเด็จพระสังฆราช มีพระคุณลักษณะเด่นอีกประการคือ ทรงมีจริยาการสวดใส่เบิกบาน ทรงยิ้มพระสรวลละไมเป็นนิตย์

โปรดมีพระปฏิสันถารโอภาปราศรัยกับผู้คนทั่วไปทุกชั้นทุกวัย ไม่มี
พระอาการบั่นปั้งไว้พระยศ ไม่วางพระรัศมีข่มผู้ใดด้วยพระมานะ
ถือพระองค์ เป็นที่ซาบซึ้งชื่นใจของผู้มีโอกาสดูเฝ้าใกล้ ต่างสัมผัส
ถึงพระเมตตาการุณยธรรมอันไพศาลได้โดยง่าย

ทรงได้รับพระราชทานพระมหากรุณาจากพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงตั้ง เลื่อน
และสถาปนาสมณศักดิ์ ให้ไพบูลย์เอกงามในสมณฐานันดรเรื่อยมา
นับแต่พระปริยัติกิจ ถึงที่สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ใน พ.ศ.๒๕๕๒

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระมหากษัตริย์ทรง
เป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจใน
การสถาปนาฐานันดรศักดิ์ และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ได้
ทรงรับเป็นพระราชนิกรู้อยู่ในการพิทักษ์รักษาพระบรมพุทธานุภาพ
อันหมายรวมถึงกิจการคณะสงฆ์ ให้ดำรงคงมั่นไพบูลย์ในสยามรัฐ
สีมาตลอดมานับแต่โบราณสมัย

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

เสด็จผ่านพิภพสืบสนองสมเด็จพระบรมชนกชาติราช เป็นพระมหา-
กษัตริย์รัชกาลที่ ๑๐ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เป็นพระประมุขแห่ง
ราชอาณาจักร เสด็จดำรงพระราชสถานะทุกประการตามรัฐธรรมนูญ
แล้ว ทรงดำเนินพระราชจรรยานุวัตรเยี่ยงสมเด็จพระบูรพมหา-
กษัตริยาธิราชในพระราชกรณียกิจด้านพระพุทธศาสนาสืบไป นับ

เป็นมิ่งขวัญหลักชัยของสรรพชีวิตทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ในรัฐสีมา
มณฑล

โดยที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช
๒๕๖๐ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราขึ้นในรัชกาลปัจจุบัน
มีความตามมาตรา ๗ ระบุว่า “พระมหากษัตริย์ ทรงสถาปนา
สมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง และให้นายกรัฐมนตรีลงนามรับสนอง
พระบรมราชโองการ” ปรากฏแจ้งชัดว่า สมเด็จพระมหากษัตริย์เจ้า
จักได้ทรงรับพระราชภาระธุระในการพระราชทานพระบรมราชาูปถัมภ์
แก่กิจการคณะสงฆ์โดยตรงตามพระบรมราชวินิจฉัย สอดคล้อง
สมณัยโบราณขัตติยราชনীติ

ด้วยอานุภาพพระราชศรัทธา เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ.
๒๕๖๐ จึงมีพระราชโองการโปรดสถาปนาให้ **สมเด็จพระมหามุนีวงศ์
(อัมพร อมฺพโร)** เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรรมการ
มหาเถรสมาคม แม่กองงานพระธรรมทูต นายกสภามหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย ฯลฯ ดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก
พระองค์แรกในรัชกาลปัจจุบัน เป็น **สมเด็จพระสังฆราชพระองค์
ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์** ปรากฏพระนามตามจารึกใน
พระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สุมมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก
ตรีปิฎกธรรมาจารย์ อัมพราภิธานสังฆวิสุต
ปาจนุตตมศาสนโสภณ กิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิต
วชิราลงกรณ์นริศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรมทูตาทิคุณ
ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒน์
พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลสถิตสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร
ชินวรมหาบุณยวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร
สมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๐

ครั้นวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๐ อันเป็นมงคลสมัย พระชนมายุ ๙๐ พรรษา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดตั้งการบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองพระชนมายุ ๙๐ พรรษา สมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พร้อมพระราชทานน้ำสรงด้วยพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏเป็นกรณีพิเศษ พร้อมด้วยราชสักการะพิเศษ คือพัดฉัตรพิเศษประดับพลอย โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ

แทนพระองค์ นับเป็นพระเกียรติยศอันยิ่งใหญ่ที่พระราชทาน
จำเพาะด้วยพระราชศรัทธา

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์นี้ ทรงเป็นคารวสถานของ
พระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนมหาชนทุก
หมู่เหล่า ด้วยทรงมีมหาเถรกรรมธรรม มั่นคงในพรหมจรรย์ ทรง
สมบูรณ์บารมีด้วยพระกิตติประวัติอันปราศจากมลทินโทษ ทรงถึง
พร้อมด้วยพระสุขุมธรรมคัมภีรญาณในฝ่ายคันถธุระ ในขณะเดียวกัน
ก็ทรงใฝ่พระทัยในวิปัสสนาธุระเป็นอย่างเอก ทรงพระจริยาการ
เรียบง่ายประณีตทุกพระอิริยาบถสมสมณสาธูป ทรงผูกประสาน
น้ำใจสนิทสนมกลมเกลียวเกื้อกูลกิจการพระศาสนา โดยไม่ทรงเลือก
คณะนิกายฝ่ายหมู่ ทรงวางพระองค์อยู่ด้วยพระเมตตาธรรมและ
พระอุเบกขาธรรมสม่ำเสมอ มิทรงไว้พระยศถือพระองค์ ทรง
พระวิริยะในเนกขัมมปฏิบัติทนทานเลื่อมใส ทรงเปี่ยมด้วยน้ำพระทัย
อารีละมุนละม่อม พรั่งพร้อมด้วยพระกรุณาธรรมเยือกเย็น เป็นที่
สัมผัสซึ่งได้ในหมู่พุทธบริษัทผู้เคยได้เฝ้า ทรงเอาพระทัยใส่สืบสาน
ปณิธานของพระมหาเถระในอดีต เพื่ออำรงพระบวรพุทธศาสนา
สมควรแล้วที่จักได้ทรงพระสมณฐานันดรรุ่งเรืองไพโรจน์สูงสุดใน
พุทธจักร เป็นที่เฉลิมพระราชศรัทธาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรง
พระคุณอันประเสริฐ และเป็นหลักชัยของพุทธบริษัทไทยสืบไป.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย

๑๒๙ หมู่ ๓ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

ฝ่ายผลิต โทร. ๐-๒๘๐๐-๒๓๗๓-๔

